

ONİKİŞUBAT BELEDİYESİ

Kahramanmaraş

Yedi Güzel Adam ve Gençlikte Yaşanmışlıklar

Serdar Yakar

İmtiyaz Sahibi

Hanefi Mahiek

Genel Yayın Yönetmeni

Serdar Yakar

Kapak İç Düzen

Tayyib Atmaca

Sertifika No: 48044

ISBN: 978-605-72811-7-3

Baskı Tarihi

1. Baskı Nisan 2021

2. Baskı Ocak 2023

Baskı-Cilt

Sertifika No: 47771

Salvat Basım Yayıncılık Ambalaj San. ve Tic. Ltd. şti.

Zübeyde Hanım Mahallesi Sebze Bahçeleri Cd. 99/22

06070 Altındağ /Ankara

Serdar YAKAR

**YEDİ GÜZEL ADAM
ve
GENÇLİKTE YAŞANMIŞLIKLAR**

ONİKİŞUBAT BELEDİYESİ

Kahramanmaraş

Serdar YAKAR

Araştırmacı – yazar. Kahramanmaraş'ta 1965'te doğdu. İlk ve orta öğrenimini memleketinde tamamladıktan sonra 1983'te Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünü kazandı ve buradan 1987'de mezun oldu.

İlk yazı çalışması Erciyes dergisinde 1983'te yayınlandı. Üniversite öğrencilik yıllarında Millî Gazete'de Gençlik ve Kültür Sanat sayfaları hazırladı. Kadın ve Aile, Gül Çocuk dergilerinde Yazı İşleri Müdürü, Timaş Yayınlarında Editör olarak çalıştı.

Yazı çalışmaları; ulusalda, Millî Gazete, İslam, İlim ve Sanat, Altınoluk, Kadın ve Aile, Gül Çocuk, Sur ve Maveria gibi dergi ve gazetelerde; yerelde ise Uzunoluk, Kurtuluş, Dört Mevsim Maraş ve Alkış gibi dergilerde yayınlandı.

1992'de Kahramanmaraş Belediyesinde Özel Kalem Müdürü oldu. 1993 yılında atandığı Yazı İşleri Müdürlüğü görevini 12 yıl sürdürdü. Belediye Memurları Sendikasının (BEM-BİR-SEN) Şube Başkanlığını üstlendi. Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğüne Kurucu Müdür olarak atandı. Terminal Müdürlüğü yaptı.

Haftalık Ukde Haber gazetesi ve Kurtuluş dergilerini çıkardı. Kitap yayıncılığı yaptı. Yunus TV'de haftalık Ukde Sanat Edebiyat programları hazırladı.

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans programını tamamlayarak “Yerel Yönetimlerde Alternatif Hizmet Sunma Yöntemleri: Kahramanmaraş Belediyesi Örneği” adlı çalışması ile Kamu Yönetimi Uzmanı unvanını aldı.

Kahramanmaraş yerel mahkemelerinde belediyeçilikle ilgili adli davalarda Bilirkişilik yaptı. 2004 yılı yerel seçimlerinde baba yurdu Çağlayanerit ilçesinden belediye başkan aday adayı oldu.

Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinde Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü ve Kütüphaneler Şube Müdürlüğü yaptı.

Doğup büyüdüğü Kahramanmaraş'ın tarihi ve kültürü konusunda onlarca eser kaleme aldı.

Onikişubat Belediyesinde Kültür ve Sosyal İşler Müdürü, Alkış dergisinde Editör, Kahramanmaraş Ansiklopedisinde Yayın Kurulu ve Bilim Kurulu Üyesi olarak görev yapmaktadır.

Eveli ve dört çocuk babasıdır.

TAKDİM

Şairler ve yazarlar diyarı olarak kabul edilen Kahramanmaraş, havası, suyu ve iklimi ile tarih boyunca edebiyatçılara beşiklik yapmıştır bir bakıma... Sünbülzâde Vehbilere, Halilî-i Maraşilere, Nadir Babalara, Karacaoğlan ve Dadaloğlu'na vatan olan Kahramanmaraş'ta Cumhuriyet dönemi ile de şiir ve edebiyat çeşitli akım ve ekollerle zirve yapmıştır.

Kahramanmaraşlı olmayı şairliğinin üstünde bir onur olarak kabul eden Necip Fazıl Kısakürek daha gençlik yıllarında ünlenirken arkasından gelen gençlik de onun açtığı yolda yürümüştür. Nuri Pakdil, Erdem Bayazıt, Rasim Özdenören, Cahit Zarifoğlu, Alaeddin Özdenören, Bahattin Karakoç, Kadir Tanır, Osman Sarı... Liste uzadıkça uzar... Ve tabii bunların hepsine de ağabeylik yapan, ortaokulu Kahramanmaraş'ta okuyup Kahramanmaraş'la özleşen Sezai Karakoç.

Karacaoğlan'ın sevgi ve aşk dolu mısraları ile Dadaloğlu'nun "Hey heeey"li kahramanlık dolu mısraları ise Abdurrahim Karakoç'ta, Mahsuni Şerif 'te, Dostozan'da, Derdiçok'ta, Hayati Vasfi'de, Ahmet Çıtak'ta, Durdu Yoksul'da, Mustafa Zülkadiroğlu'nda devam ederek yol katetmiştir.

Bugün Kahramanmaraş yetiştirdiği şair ve edebiyatçıları ile marka şehir olmaya adaydır. Kahramanlık Madalyası, Kahramanmaraş'ta nasıl ki fertlere verilmeyip tüm bir şehir verilmişse şairlik ve yazarlık payesi de Kahramanmaraş'ta her bir Kahramanmaraşlının mayasında ezelden vardır.

Yukarda isimlerini sıraladıklarımızın yanı sıra isimlerini sayamadıklarımız ve yazdıkları Kahramanmaraş dışına çıkmadığı için ismini duyuramamışlarımızla Kahramanmaraş dün olduğu gibi bugün de şair ve edebiyatçılarımıza bir bakıma mektep olmaya devam etmektedir.

Evet Kahramanmaraş bir marka şehirdir. Dün pamuğu, çeltiği, dondurması, biberi ile nasıl bir marka olmuşsa bugün de şair ve edebiyatçıları ile gerçek bir markadır. “Şairleri haykırmayan bir millet; sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir” der Mehmet Emin Yurdakul. Kahramanmaraş haykıran bir şehirdir. Şairiyle, ozanıyla ve dahi çobanıyla haykıran, hakkını arayan, haksızlığa başkaldıran bir şehir... 12 Şubat 1920’de verilen millî mücadele bunun tezahürü, 15 Temmuz 2016’daki diriliş ise ispatıdır.

Şairler susmasın, sesleri kısılmasın için çalışmaktadır her bir Kahramanmaraşlı. İşte o çalışmaların biri de “Yedi Güzel Adam”a ve Maraş Lisesinde yazmaya tutkun arkadaşlarına daha geniş bir pencereden bakmayı sağlayacak olan bu eserdir. Yedi genç insanın ve çevresindekilerin bir döneme damgasını vuran edebi çalışmalarını zevkle okuyacak ve bir bakıma içinizde yaşayacaksınız.

O güzel insanları bir kez daha hayırla anarken aramızdan ayrılmış olanlarına rahmet, yaşayanlarına ise uzun ve hayırlı bir ömür diliyoruz.

Hanefi MAHÇİÇEK
Onikişubat Belediye Başkanı

YEDİ GÜZEL ADAM VE CAHİT ZARİFOĞLU

*“Bu insanlar dev midir
Yatak görmemiş gövde midir”*

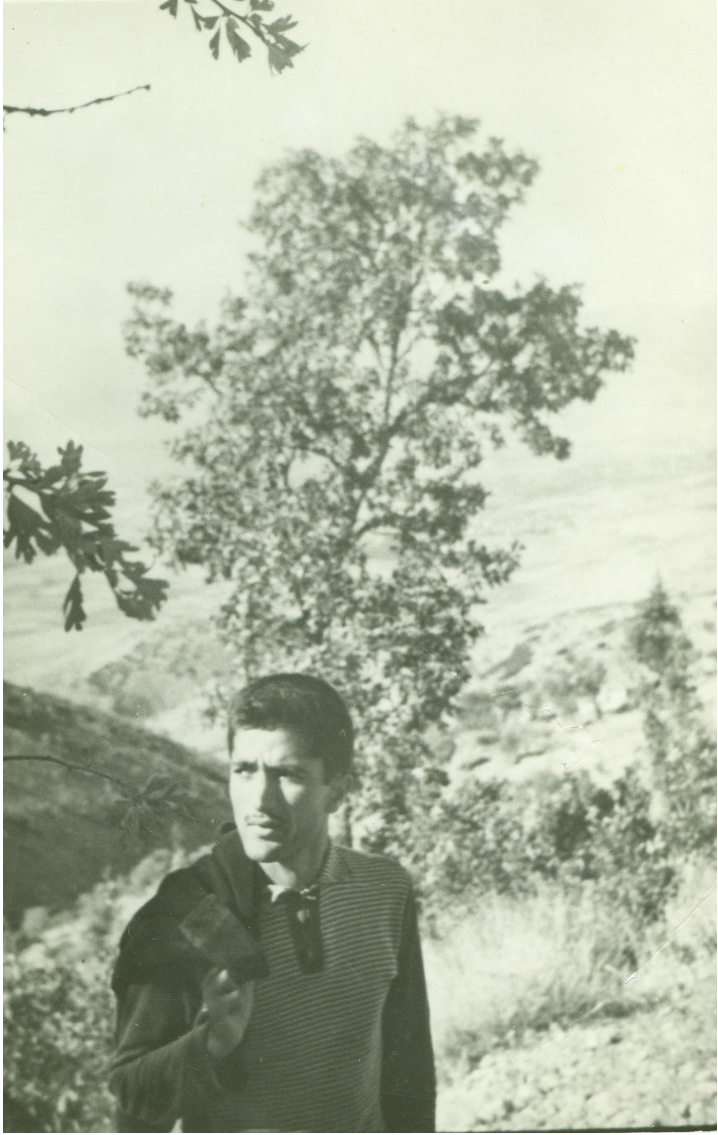
Mısraları ile başlar A. Cahit Zarifoğlu “Yedi Güzel Adam” şiirine. İlk şiir kitabı “İşaret Çocukları”nın ardından 1973’te yayınlanır eser. İlk eserin aksine büyük ilgi görür.

Yıllar yılı konuşulacak ve günün birinde magazinleşip TV’de dizi dahi olacak olan bu insanlar -ki yedi rakamı ile sembolize edilmiştir, tıpkı üçler, kırklar gibi- *“ite çakala karşı yarin kapısında”* duracak, *“oyluk etlerinden”* pırıl pırıl mavzerler çıkartacaklardır. Yedi adamın biri bir gün kan görür gereğini beller. Bir gün aşk görür gereğini beller. Bir gün bir yâr görür gereğini beller. Bir gün bir bela görür gereğini beller. Bir gün bir dağ görür gereğini beller. Ve şiir yedi adamdan biri olan dağ gören için söylenmiş şu mısralarla son bulur:

*“Yedi adamdan bir dağ göreni
Buyruğu dağa diyeni
Dağdan buyrukla kente ineni
Suları yürüyerek geçeni
Çekip mavzerini çıkardı oyluk etinden
Durdu yarin kapısında”*

Sıra arkadaşlarının “Aristo”, Üstat Necip Fazıl’ın “Artist” diye tanımladığı “Yedi Güzel Adam”ın yarıcısı o güzel insanı *“Bir Yunus Emre olmak isterdim”*, dediği yıllarda İstanbul’da tanıdım...

Yazdıkları *“anlaşılmaz şiirler”* değildi... Yunusça idi...

Cahit Zarifoğlu Güzlek Bağ Yolunda...

Çocuklar için 1983 yılında art arda yazdığı *Katıraslan*, *Ağaçkakanlar*, *Serçekuş* ve *Yürekdede İle Padişah* çocukların yanısıra büyüklerce de beğeni ile okunmuş, o yıllarda Yazı İşleri Müdürlüğünü yaptığım *Gülçocuk* dergisi için yüz kitaplık bir çocuk kitapları projesi hazırlığına başlamıştı.

O çocukları ne denli seviyorsa çocuklar da onu o denli sevmekteydi doğrusu... Bu gerçeği en net şekliyle vefatının ardından özel sayı olarak hazırladığımız *Gülçocuk* dergisine gelen mektuplar göstermekteydi. O mektupların içerisinde öyle biri vardı ki anmadan geçmek mümkün değil...

İzmir'den yazan *Gülçocuk* okuru Şehnaz Begüm Can şöyle diyordu:

*“Ölümün ne demek olduğunu ve annemin yokluğunu kavrayabildiğim günlerde çok yanmıştı içim. Çok ağlamıştım. Aynı şeyleri bir kere de Cahit abimizin ölümü üzerine hissettim. Babamın annem için ağladığını pek görmedim. Herhalde benden gizli ağlıyordu, beni üzmemek için. Ama Cahit abi için beraber ağladık, beraber Kur'an okuduk. Bilmiyorum onunla bir dostluğu var mıydı? Ama onu çok seviyordun ve bana 'Onu iyi anla Şehnaz, o çok büyük bir adamdı' diyor. Zaten ben Cahit abiyi *Katıraslan*'ı okurken bile çok sevmiştim.”*

Onun şairliği ve düşünce dünyası üzerine yazılar kaleme alındı, kitaplar, dergi özel sayıları hazırlandı; günler ve geceler düzenlendi. Bu yazının amacı ise onca kez anlatılanı bir kez daha anlatmak değil. Bu yazıda onun hayatında gizli kalmış olan Maraş günlerini, gazeteciliğini kendinin yazdıklarından yola çıkarak ele almak...

Baba tarafından Kafkas göçmenlerinden olan Cahit Zarifoğlu, 1 Temmuz 1940'da dünyaya gelir. İsminin başında bir de “Abdurrahman” vardır. Genel olarak kullanmadığı, saklı bir isimdir o. Oysa son şiirlerinden biri olan “Sultan”da Abdurrahman'a sarılır bırakmamacasına...

Annesi Şerife Hatun, Teyzesi ve Kız Kardeşi İle..

Zarifoğlu Ailesinin Akdere’de İkamet Ettikleri Ev...

*“Seçkin
Bir kimse değilim
İsmimin baş harfleri acz tutuyor
Bağıslamanı dilerim”* der Abdurrahman Cahit Zarifoğlu.

Annesi Maraş’ın “köklü ailelerinden” Evliyazâdelerin kızı Şerife Hanım’dır ve Niyazi Bey’in üçüncü eşidir.

Cahit Zarifoğlu doğduğunda babası Ankara Defterdarlığı’nda memur olarak çalışmakta ve Hukuk Fakültesine devam etmektedir. Daha sonraları Hâkimlik ve Avukatlık da yapacaktır.

Ankara’da başlayan çocukluk yılları ve ardından Silvan, Baykan ve Siirt günleri...

Baba Niyazi Bey’in dördüncü evliliği aile içi huzursuzlukları beraberinde getirecektir. Bu huzursuzluk Cahit Zarifoğlu’nu içine kapanık bir insan yaparken babaya karşı

da “kötü” düşünceler içerisine itmiştir.

Bu kötü düşünceleri “Yaşamak”ta açığa vuracak olan Zarifoğlu şunları söyler:

“Efendi bana pek bakmadan ve ilgisizce pat diye benim kim-selere söylemediğim kalbimin gizli sırrını söyleyiverdi: ‘Baban hakkında kötü düşünme. Babaların hareketlerinde oğulların bilmediği hayırlar vardır’ deyiverdi.”

“Efendi” diye bahsedilen, Fethi Gemuhluoğlu’nun bürosunda ilk kez karşılaşılan ve adından bahsedilmeyen bir gönül eridir. Bu olayın ardından Cahit Zarifoğlu’nun kalbindeki “kötü” düşüncelerin yok olma eğilimine girdiğini ve babasına karşı büyük bir saygı gösterdiğini bilmekteyiz.

1955 yılında Maraş Lisesine kayıt yaptıran Cahit Zarifoğlu; Erdem Bayazıt, Alâeddin Özdenören, Rasim Özdenören, Ali Kutlay, Hasan Seyithanoğlu ve bilahare Akif İnan’la aynı sıraları paylaşır.

Mahalli gazetelerde kültür sanat sayfası hazırlanması geleneği de bu dönemde başlamıştır.

Ve bu dönem, aynı zamanda gençlik buhranlarının doruk noktaya çıktığı günlerdir.

Şu cümleler kendi el yazısı ile yazdığı bir mektuptan:

“Bugün ayın 30’u. Zehir kusuyorum. İnsanın kendi kendini masaya koyup yemesi mümkün olsa...”

“Abi” diye hitap ettiği Vali Orhan Akbay’a yazdığı mektup ta ise şöyle demektedir:

“Değerli Abiciğim,

Çıkmaza girmiş, hiçbir çaresi kalmamış bir insan olarak size başvurmaya karar verdim. Hikâyeyi nereden ele alacağımı kestirmiş değilim. İki şekilde anlatmak kabil. Birincisi şu: (kısaca, açıkca ve terbiyesizce) Liseden takıntım var. Dün imtiha-

na girdim iyi gitmedi. Kağıtlar henüz okunmadı. Gececek ve diplomayı alacak bir not vermelerini temin etmeniz.

Bunu böyle söyleyince hikâyeyi hatta daha uzatarak, hiçbir tarafını eksik bırakmadan anlatmak şart oluyor. Ne yazacağı-mı şaşıyorum. Hikâyeyi mi anlatmak, size niçin yazdığımı mı anlatmak, ne durumda olduğumu ya da olacağımı mı kesti-remiyorum.”

On sayfayı aşkın ve el yazısı ile yazılmış bir mektupdur bu...

Vali Orhan Akbay'ın bu mektubu okuyup okumadığını, okudu ise nasıl bir tepki verdiğini ise bilemiyoruz.

Ama Cahit Zarifoğlu zehir kussa da yoğun bir çalışmanın içerisinde. Günlük bir gazete çıkarmanın eşiğine gelmiştir.

Mustafa Özer'in sahipliğini, Adil Erdem Bayazıt'ın Mesul Müdürlüğünü, kendisinin ise Genel Neşriyat Müdürlüğünü yaptığı günlük siyasi gazete “İnkılâp”ın ilk sayısı 30 Ağustos 1960 tarihinde neşredilir. Başlığın en başında “İnkılâbı seven yayar” ibaresi yer almaktadır. İlk sayının manşeti ise; “30 Ağustos Zafer Bayramı Kutlu Olsun” şeklindedir.

Günlük siyasi gazete İnkılâp'ın 2. sayısı 3 gün gecikme ile 3 Eylül tarihinde neşrolunur. Cahit Zarifoğlu'nun yazısının başlığı ise; “Bu Şehri Mer'aş”tır. Derdi bizim derdimiz.

Cahit Zarifoğlu'nun İnkılâp'taki mücadelesi 213 sayı devam eder. Anketler düzenler, Valiye açık mektuplar yazar... 213 sayı sonra ise vardığı yer “Bitti” olur. 12 Haziran 1961 son sayının yayınlandığı tarihtir. Bu sayı ile birlikte bir de sanat eki verilir. Cahit Zarifoğlu'nun bir hikayesi ve Adil Erdem Bayezit'in bir şiirinin yer aldığı fikir-sanat ekinde Zarifoğlu'nun “Bitti” yazısı da yer almaktadır.

İlk şiir kitabı “İşaret Çocukları” 1967'de yayınlanır. Ardın-

dan “Yedi Güzel Adam”, “Menziller” ve “Korku ve YakariŐ” gelir. Hikayeleri “İns” adıyla 1974’te kitaplaşır. Kitaba girmeyen defterlerde kalan birkaç hikayesi daha vardır aslında. Bunlar ileriki yıllarda “Hece yk”de yayınlanır. Maveria dergisinde “Yaşamak” adıyla yeni bir tür dener. Kimilerinin yk, kimilerinin Şiir, kimilerinin günlük dediği “Yaşamak” 1980’de kitaplaşır. Ahmet Sağlam adıyla gazetelerde fıkra muharrirliği yapar. Ardından ocuk kitapları... Ve Afganistan da devam eden millî mücadeleye destek bağlamında “Savaş Ritimleri” romanı...

Ve tamamlanmayan dosyalar.

7 Haziran 1987 ise dosyasının Rabbi tarafından drldĞ gündür.

CAHİT ZARİFOĞLU'NUN MARAŞ GÜNLERİ

Erdem Bayazıt ile birlikte neşrettikleri günlük siyasi gazete “İnkılâp”ın son sayısına “Bitti” başlığını atıp “bu şehirden kaçmak zamanı artık” diye hükmünü veren ve 1961 yılı sonbaharında İstanbul’a kapağı atmış bir “kaçak”tır Abdurrahman Cahit Zarifoğlu...

O kaçış ki Zarifoğlu’nu sıradanlıktan koparmış “seçkin” bir kimse yapmıştır...

Mustafa Özer’in sahipliğini, Adil Erdem Bayazıt’ın mesul müdürlüğünü, kendisinin ise genel neşriyat müdürlüğünü yaptığı günlük siyasi gazete İnkılâp “Kentimizde gazete sayısı İNKİLÂP’la bir daha arttı”, cümleleri ile çıkar okur karşısına. Sonra şöylece devam eder:

“Bu gazetelerin ne amaçlarla kurulduğu, çıkan gazetelerin amaçlara cevap verip vermediği bir yanda dursun. Şimdiye kadar kentin ya da yurdun yararına esaslı bir amaç güdüldüğünü zannetmiyorum ben. Güdülmişse bile bu kısa bir zamanda kişisel yararlar önünde ezilmiş, unutulmuş... Bu bir yana. Sözümlü etmek istediğim bir olay da şu. Gazetelerin okunmayışı. Ne yazık ki günlük gazeteler ancak dalı budaklı cinayet haberinden haberine, ya da sırf bazı kişilerin gizli taraflarını öğrenmek, ona buna duyurmak, dedikodu yapmak için şahsi isnatlardan isnatlara istekli okuyucu bulmaktadır. Bu, okuyucuların gazeteye gösterdikleri acımacak ilginin realitesi... Belirttiğim gibi zaten gazeteler kendilerini kabul ettirememişler okunmaya layık değiller. Geçelim.

İnkılâp iyi niyet iyi amaçla çıkıyor.

Bu İnkılâp’ın ilk sayısı, benim de burda ilk yazım. İnkılâp çıkış amaçlarını unutmadığı müddetçe burada yazacağım. Hemen şunu da söylüyorum. Ben, bu kentte ve her kentte şahsi yararlar ön safa alınmadan bir gazetenin yaşayacağına inanmıyorum.”

Günlük siyasi gazete İnkılâp’ın 2. sayısı 3 gün gecikme ile 3

Eylül tarihinde neşrolunur. Cahit Zarifoğlu'nun yazısının başlığı ise; "Bu Şehri Mer'aş"tır.

"Bu şehrin gazetelerinde yazmış veya yazmaya başlamış her kişinin elini, dilini attığı bir konu da Maraş konusu. Bu şehrin şöyle dört başı mamur nasıl adam olacağı konusu.

Ben bu konuda az yazmadım. Doymamış olacağım ki tekrar ele alıyorum. Şimdilik bir giriş yapıyorum. Yazacaklarım üç kısımda toplanacak. "Bu şehir a-niçin kalkınmadı, b-niçin kalkınmıyor, c-niçin kalkınmayacak ya da niçin kalkınmalı" gibi. Geçelim.

Bu şehir nasıl kalkınacak, bu, aydın her Maraşlının kendi kendine sorduğu bir soru. Biz gazeteciler ise bu konuda biraz ilerde olur. Bunun münakaşasını yaparız. Ama olay hep nazariyatta kalır. Kalkınma yolunda müsbet en ufak bir değer ortaya konulmamışken kuru-boş sözler, en hararetleli tenkitlere maruz kalır. Sonunda nerden girilip nerden çıkıldığı karıştırılır ve susulur. Susan, susmak zorunda kalan kafalar bir köşeye çekilir ve kalkınmış Maraş'ı hayal etmeye başlar. Yollar, apartmanlar; yollar, apartmanlar. Ve kılıklı medeni insanlar. Bu medeni tabirli insanlar, sırf kılık olarak düşünülür. Esas, kafa olarak kalkınmış bir topluluk değil, fakat kılık olarak kalkınmış, daha doğrusu düşünülen güzelim yollara, apartmanlara kendini kılık olarak ayarlamış insan kümeleri."

Zarifoğlu "Bu Şehri Mer'aş"ın son paragrafında ise şu görüşlere yer verir:

"Maraş nasıl kalkınacak demiyorum da Maraş kalkınacak mı diyorum? Yani kalkınma bu şehrin kaderinde var mı yok mu? Benim merak ettiğim bu. Bunu bir bilsek, bir bilsek demi, bir bilsek, şu vezirlikten kurtulsak da hayal kurmanın şöyle pa-dişahı olsak..."

Cahit Zarifoğlu'nun İnkılâp'taki mücadelesi "Bitti" diyerek 213 sayı sonra son bulur.

"Bu şehir, bu dertler bizimdi. Kendi hesabımıza sorumluluk duyuyorduk, elimiz kalem tutuyordu. Boş duramazdık, hiç de-

necek kadar az olan imkanlarımıza aldırmadık. Kaleme şevkle heyecanla sarıldık.” diye başlayan Zarifoğlu şikayetlerini ardı ardına sıralar:

“Gel zaman git zaman böyle oldu işte. Gazete tek başıma bana kaldı. Tasalar arttı, destekler tükendi. Maddi yokluklar içinde çabaladık. Kâğıt çoğu zaman bitti. Kâğıt için gittik onu bunu dolandırmaya kalktık. Veresiye kâğıt aldık, üç gün sonra veririz parasını dedik, aylarca vermedik. Mürettepler para alamadıklarında, gazeteyi, bizi yüzüstü bırakıp gittiler. Kolları sıvadık, bu işi biz yapalım dedik, yaparız dedik, yaptık. Çoğu gün cebimizde sigara parası olmadı... Aldırmadık. Tek kelime ile dayandık...”

Şikayetler bildik şikayetlerdir. Ve son cümle bu kentin kaderidir sanki...

“Bu şehirden kaçmak zamanı artık.”

Ve bu karar bir kaçışın ve bir varoluşun öyküsüne kapıları açar.

Maraş'ta yaşanmışlıklar ve de yazılanlar Akdere'deki baba evinin çatı katında mahsur kalacaktır yıllar yılı...

Geçen onca yılın ardından çatı katında defterler arasında kalan mahkûm hikayeler gün yüzüne çıkar. Hikayesini Rasim Özdenören Hece Öykü'nün 87. Sayısında şu cümlelerle dile getirir:

“Gelelim Cahit Zarifoğlu'nun bu sayımızda yayınladığımız “Yenik” başlıklı öyküsüne...”

Üzerindeki tarihten de anlaşılacağı üzere bu öykü Cahit'in lise son sınıfta gezdiği ilk yılda Pazarcık'ta vekil öğretmenlik döneminde kaleme alınmış...

Bu öykünün başında 23-11-1958, altında 29-11-1958 tarihi yer alıyor. Öykü demek ki altı gün içinde yazılmış. Kasım ayı... Cahit Pazarcık'ın bir ilkokulunda ders veriyor...

Cahit Zarifoğlu'nun Bir Karakalem Çalışması

Konusundan da anlaşılacağı üzere Cahit'in Eskişehir'de planör kursuna katıldığı döneme ait bir öykü... 1958 yılı yaz ayı onun planör kursuna katıldığı mevsim. Uçmaya heves ederdi. Nitekim o yılın lise son sınıfında üç veya dört sayı çıkardığımız Hamle dergisinde "UÇMAN" başlıklı bir şiirini yayımladığımızı anımsıyorum. Onun uçuş hevesinin tavan yaptığı günler... Kursu başarıyla ikmal etmesine rağmen nihai muayenede gözünde belirlenen bir arıza yüzünden brövesini alamıyor.

Öyküde üstü örtülü geçmekle birlikte anlatıcının gene aynı planör kursuna katılan bir kız öğrenciye duyduğu ilgi söz konusu ediliyor.

Cahit'in metinlerine egemen olan kapalı, üstü örtülü ifade biçiminin onun ilk gençlik dönemindeki metinlerinde de geçerli olduğunu gözlemliyoruz. Bu öykü bize ayrıca şu izlenimimizin pekişmesini de sağlıyor: Cahit'in metinleri biraz da onun kişisel serüvenini bilmemizle bağlantılı...

Öyküde karanlık bırakılan hususlardan biri anlatıcı ile öykü kahramanlarından Nihat'ın aynı kıza ilgi duyduğu izlenimini uyandıran parçalar. Acaba öyle mi, yoksa öyle bir izlenim mi verilmek istenmiş, bunun cevabını metinden alamıyoruz. Olay soğukkanlılıkla yansıtıldığı için her iki yoruma da açık bırakılıyor...

Cahit'in bundan başka iki öyküsü daha var elimizde.

Onları da önümüzdeki sayılarımızda yayımlayacağız.

Bu öyküleri Kahramanmaraş'ta kültür hizmetlerini canla başla yürüten, Kahramanmaraş'ın yöresel edebiyatına çalışmalarıyla, araştırmalarıyla katkı sağlayan Serdar Yakar arkadaşımızdan aldık. Ömer Faruk Ergezen, Serdar Bey'de bu öykülerin mahfuz bulunduğunu öğrenince kendisine müracaatımızda bizi kırmayarak depolanmış evrakı arasından bu öyküleri bulup çıkararak bize geciktirmeden gönderdi.

Peki bu öyküler Serdar Yakar'ın eline nasıl geçti? Kahramanmaraş'ta Cahitlerin Akdere Caddesi'nde oturdukları metruk ev yıkıma tabi tutulurken evde kalmış bazı paketlere

rastlamışlar. Serdar Bey'in kültür işleriyle ilgisini bilen oradaki yetkililer bunları onun değerlendireceğini düşünerek ona haber vermişler. İşte o paketlerden birinin içinden bu yayınlanmamış öyküler de çıkmış. Şimdi Serdar Bey'in elinde o evraklar arasında başkaları da bulunuyor. Örneğin Cahit'in çıkardığı edebiyat sayfaları, keza bizim arkadaş kümesinin çıkardığı edebiyat sayfaları veya o gazetelerde yayımlanmış yazılar vb. Serdar Yakar şimdi bu kalıtlar üzerinde de çalışacak. Araştırmaları yayımlanmaya değer sonuç verirse o çalışmalarını da dergimizde değerlendireceğiz.

Ona hem dergimiz hem edebiyatımız adına teşekkür borçluyuz. Bu borcumuzu da öyküleri yayımlamak suretiyle ödemek istiyoruz.”

YEDİ GÜZEL ADAM'A FARKLI BİR BAKIŞ

Kıssaları Kur'an'da anlatılan "Yedi Güzel Adam"a dünyanın dört bir tarafından sahip çıkıldığı gibi ülkemizde de birden çok sahipleni vardır. Bunlardan en çok bilineni Tarsus ve Afşin'dir. Daha başkaları da vardır. Tarsus'taki "Yedi Güzel Adam"a izafe edilen mekân derin ve soğuk bir mağara kütesidir. Afşin'deki ise mağara ile birlikte büyük bir külliyedir ve son yıllarda bir de mahkeme kararı vardır, Kur'an'da anlatılan kıssaya uygundur diye...

Anlatıldığına göre, yüzlerce yıldır Maraş ve çevresinden, özelemlerine rağmen kutsal topraklara (Mekke-Medine) gidemeyen iman ehli ziyaret için Afşin'deki Eshab-ı Kehf'e giderler, Ramazan'ın son on gününde burada itikafa girer, dönüşte zemzem niyetine aldıkları mağara suyundan evlerine götürürler.

Onların kıssaları gerçektir ve Kur'an'da Kehf Suresi içerisinde anlatılır.

Cahit Zarifoğlu tarafından kaleme alınan ve "Yedi Güzel Adam" adıyla 1973'te yayınlanan eser Türk şiirine yeni bir soluk getirmiş, farklı yorumlara kapı aralamıştır. Bu farklı yorumlardan biri de Zarifoğlu'nun eserini "mağara arkadaşları" olarak da bilinen Eshab-ı Kehf'ten etkilenecek yazdığı yönündedir.

Zarifoğlu şiirine;

*"Bu insanlar dev midir
Yatak görmemiş gövde midir*

*Bir yara açar boyunlarında
Kolkola durup bağırduklarında"*

Mısraları ile başlar.

Mağara arkadaşları Allah'a iman eden gençler olup putlara tapılan bir çağda yaşarlar. Dakyanus adını taşıyan putperest hükümdara gençlerin durumu haber verilir. Gençler yakalanmamak için kaçarlar ve bir mağaraya sığınır.

*“-Yar kurbanın olam
Dağlar önüme durmuş
Ki dağlanam”*

Zarifoglu'nun zengin imgelere sahip bu uzun şiiri şu mısralar ile son bulur:

*“Yedi adamdan bir dağ göreni
Buyruğu dağa diyeni
Dağdan buyrukla kente ineni
Suları yürüyerek geçeni
Çekip mavzerini çıkardı oyluk etinden
Durdu yarin kapısında”*

Dakyanus'tan kaçıp mağaraya sığınan iman ehlinin öyküsü ünlü Ozan Hayati Vasfi Taşyürek tarafından da şu mısralarla söze dökülür:

*“Yüzyıllar öncesi ARABİSUS'ta
Eşraftan sayılır yedi genç vardı.
Bu gençler bu devirde, her hususta
Hakk'ın birliğine inanırlardı.*

*Bu günlerde bu civarın âmiri
Takyanoz denilen zâlimin biri
Şerriyle korkutmuş idi her yeri
Putu kurban keser tapınırlardı.*

*Büstüne ibadet için o sultan
Bütün ülkesine eyledi ferman
Bu emri tutmayan yüzlerce insan
Kırbaçlar altında kıvranırlardı.*

*Hakk'a iman eden bu yedi gence
-Sökmedi bu emir- sıra gelince
Dediler; -Yapsanız türlü işkence
Bizim kalbimizi HAK aşkı sardı.*

*Takyanoz Efsus'un bu gençlerini,
Takip etti bir zaman, peşlerini,
Gençler de kesince ümitlerini,
Tek düşünceleri yurttan firardı.*

*Dediler: -Gidelim biraz kenara,
Bakalım ne şekil alır manzara
İbadetmekten ise küffara
Bu yolda yürümek en büyük kârdı.*

*Çıktılar şehirden gizlice gençler
Fakat nereyeydi bu meçhul sefer?
Gezerken bir çobana rast geldiler
Çoban da imanlı sırdaş arardı.*

Sordular: -Var mıdır gizlenecek yer?
Saklanalım biraz bulaşmasın şer
Çoban: -Vardır diye önde ilerler
Köpeği de peşi sıra koşardı.

Durup konuştular: Aman bu hayvan
Bildirir bizleri en nâzik bir an
Taşladılar: “Gelme”, diye bir zaman
Bunlar taşladıkça KITMİR coşardı.

Nihayet Mevlâsı dil verdi kelbe;
“Ne istersiz benden? Biraz durun be!..
Sizdeki İmandan eser var bende”
Bu hale Yediler şaşırılmışlardı.

Çoban: geldik dedi o, mağaraya
Uygun ise gizlenelim buraya,
Yediler toplandı hep bir araya
Kalplerini artık emniyet sardı.

Sığındıktan sonra gani Hüdâ'ya
Cümlesi gönülden vardı duaya
Emanet ettiler canı Mevlâ'ya
Bir huzur içinde uyumuşlardı.”

Mağara arkadaşları olan Eshab-ı Kehf için şiirler, destanlar yazanlar o denli çoktur ki dile getirmeye sahifeler yetmez. Onlardan biri de yörenin ünlü şairi Ahmet Çıtak'tır.

Bakalım usta Ozan Ahmet Çıtak nasıl anlatmış yedi güzel adamı...

YEDİLER

*Evliyalar serdarı
Sırrı süphan Yediler
Hakk'ın sevgili yarı
Vechi nuran Yediler.*

*Hikmet karıştı size
Nihan oldunuz göze
Tanıtmak için bize
Geldi Kur'an Yediler.*

*O Dakyanus şaşkından
Ayrıldılar köşkünden
Hubbülillah aşkından
Barı pürryan Yediler.*

*Aşkın şarabın yutup
Dağlara düşüp gedüp
Dünya malın terk edüp
Kaldı üryan Yediler.*

*Cibril gelir giderdi
Hak emrini güderdi
Size hizmet ederdi
Bu ne seyran Yediler.*

Vurdu çoban döşüne
Geldi kendi başına
Dakyanus'un işine
Dedi yalan Yediler.

Yemliha serdar veli
Meksenna dünya güülü
Sazenuş hak bülbülü
Hepi sultan Yediler.

Mernuş Tebernuş vezir
Hepine Allah nazır
Mağaraya gelüp Hızır
Hizmet kılar Yediler.

Mislina destan dile
Kıtmir dolaştı bile
Keleş Tedayyüş ile
Sekiz olan Yediler.

Albustan'ın sağında
Efsus şehri dağında
İsa devri çağında
Hakk'ı bulan Yediler.

Hasin mağranın ismi
Sakladı sekiz resmi
Üç yüz dokuz yıl cismi
Yerde kalan Yediler.

*Yattılar bu mağrada
Durdular bir arada
Hepisi bir sırada
Kalktı hemen Yediler.*

*Ayak yalın gittiler
Kuru yere yattılar
Sizi takdir ettiler
Cümle cihan Yediler.*

*Şanıma Kur'an inüp
Sure-i Kehf'e konup
Zevk ü alemde yunup
Hakka dönen Yediler.*

*Dakyanus'un kahrından
Ayrıldılar şehrinde
Maneviyat bahrinden
Oldu umman Yediler.*

*Kaldırdılar gümanı
Parlattılar imanı
Devri fetret zamanı
Buldu iman Yediler.*

*Bak şu yedi güllere
Destan olmuş dillere
Bazı münkir kullara
Haktan bürhan Yediler.*

*Evliyalar seridir
Hakk'ın gizli sıradır
Manen bunlar diridir
Gezer her an Yediler.*

*Allah methetti bunu
Göge yükseldi şanı
Ahmet ÇITAK'ın canı
Size kurban Yediler.*

Maraş kültüründe Mağara Arkadaşları'nın farklı bir yeri ve konumu vardır. Başta Hayati Vasfi Taşyürek ve Ahmet Çıtak olmak üzere onlarca ozan şiirlerinde Yedi Uyuyanları anlatır. Başta Prof. Dr. Faruk Sümer olmak üzere birçok ilim adamı konu üzerine kafa yormuş, eser vermiştir.

CAHİT ZARİFOĞLU VE ŞEHİRİ MER'AŞ

Ahır Dağı'nın eteklerine kurulan ve binlerce yıllık tarih ve kültür birikimine karşın bir o kadar da sahipsiz kent Maraş'ın suskunluğunu kalemi ile bozmuş öncü isimlerden biridir Abdurrahman Cahit Zarifoğlu. Zarifoğlu'nun hayatı, ipuçlarını kendi eserlerinde ele verir. Onun *"hayatını bilmek eserine, eserini bilmek sanatına götürecek yolu açacaktır."*

Çok hareketli bir yaşamı olan ve *"ne çok acı var"* diyerek hayatını özetleyen Zarifoğlu'nun Maraş günleri ile ilgili bir konuya değinerek Zarifoğlu'nun bir dönem yaşadığı ve benim de içinde yaşamakta olduğum kent olan Maraş'ın anlaşılmasına kapı aralamak istiyorum.

Kafa kağıdında Zarifoğlu'nun 1 Temmuz 1940 Ankara doğumlu olduğu kaydı bizi yanıltmamalıdır. Kafkasya'dan Maraş'a göç eden bir aileye mensup olan Zarifoğlu, babası Niyazi Bey'in memuriyeti dolayısıyla Ankarada doğmuştur.

Kahramanmaraş'ta faaliyet gösteren Ukde Yayınları arasında Dr. Nazım Elmas imzası ile yayınlanan Cahit Zarifoğlu kitabı Zarifoğlu'nun yaşamı ve eserleri üzerine tematik bir inceleme sunar bize...

Daha yirmi yaşında olan Zarifoğlu 1960'da Adil Erdem Bayazıt'ın Mesul Müdür olduğu tek sayfalık haftalık siyasi gazete olan İnkılâp'ın Genel Neşriyat Müdürüdür.

30 Ağustos 1960 tarihli ilk nüshada Zarifoğlu yayınlamış oldukları gazete ile ilgili olarak şunları yazar:

"İnkılâp iyi niyet iyi amaçla çıkıyor.

Bu İnkılâp'ın ilk sayısı, benim de burda ilk yazım. İnkılâp çıkış amaçlarını unutmadığı müddetçeburada yazacağım. Hemen şunu da söylüyorum. Ben, bu kentte ve her kentte şahsi yararlar ön safa alınmadan bir gazetenin yaşayacağına inanmıyorum."

Cahit Zarifoğlu bu satırları yazdığında henüz yirmi yaşındadır ve Maraş'ta sayılı gazetecilerdendir. Kentin Valisiyle özel bir diyalogu vardır. Diğer mahalli gazetelerde kültür ve sanat sayfaları hazırlamaktadır. Adil Erdem Bayazıt, Rasim Özdenören, Alaaddin Özdenören, Akif İnan dönem arkadaşlarıdır.

Cahit Zarifoğlu Maraş aşığı bir insandır. Bu kentin kalkınması ve gerçekten kent olması için idarecilerinden daha çok kafa yorar.

İnkılâp'ın 2. sayısında "Bu Şehri Mer'aş" başlıklı yazısında kent adına endişe ve kaygılarını dile getirir.

<p>Mahkeme e kapatıldı</p>	<p>Haftada Bir Cahit ZARİFOĞLU</p>
<p>D.P. Bütün fa- banka hesaplarını da men'ine keza muhafaza altına alması karar verildi. Konulmasına karar verilmiştir.</p>	<p>Bu Şehri Mer'aş Bu şehrin gazetelerinde yazmış veya yazmaya başlamış her kişinin elini, dilini attığı bir konuda Maraş konusu. Bu şehrin söyle dört başı Osman nasıl adam olacağı konusu. Ben bu konuda yazmam. Doymamış olacağım ki tekrar ele alıyorum. Şimşik ile giriş yapıyorum. Yazacaklarım üç kısımda toplanacak. "Bu şehir: "Niçin kalkınmadı?" b — "niçin kalkınmıyor" c — "niçin kalkınmayacak ya da niçin kalkınmalı" gibi. Geçelim.</p>
<p>i valimiz vazifesine b dşladılar</p> <p>dörd. gün ev- Mufatteşi O.han Akbay arada Dahiliye iki gün evvel gelen- teftiş kurulu- vazifesine başlanmıştır. lan Valimiz Kendisine hoş gel- sine'ın yerine diniz der yeni vazife- sifen Mülkiye sine başarılar dileviz.</p>	<p>Bu şehir nasıl kalkınacak, bu aydın her Maraşlının kendi kendine sordığı bir soru. Biz gazeteciler ise bu konuda biraz ilerde olur, bunun münakaşasını yaparız. Ama olay hep naza riyazta kalır. Kalkınma yolunda müsbet en ufak bir değer ortaya konulmamışken kuru — boş sözler, en hararetili tenkitlere maruz kalır. Sonunda nereden girilip nereden çıkıldığı karıştırılır ve susulur. Susan susmak zorunda kalan kâfale bir köpüye çekilir ve kalkınma Maraşlı hayret etmeye başlar. Yollar zıpatlımlar, yollar spermanlar. Ve kılıkli medeni insanlar. Bu medeni tabiriî insanlar, sırf kılık olarak düşünülür. Esas, kafa olarak kalkınmış bir topluluk değil, fakat kılık olarak kalkınmış, daha doğrusu düşünmeden gözlem yolları, spermanlara kendini kılık olarak ayarlanmış insan kümeleri.</p>
<p>Şerbetçi</p>	<p>Sonra, sâikat eder. Yine, yine gazetesine giden kişiler kalkınan değil, bovrulan yolları diler. Evet. Bu şehrin en güzel kalkınması, plân- larında, inşaatlarda, fikir kütüphanelerine kâfalede zihniyette değil, fakat sözde ve hayalde yapılmıştır.</p>
<p>Başlı'nın Korallen'a yazdığı mektupta niçin isimlik edilcek hani için biröçük lira verilmesini istiyor ve ilâve ediyor: "sizi nima" tabiri başında açıklanmasından sonra il: "nize düşen yıla sarılır" diyor. Bek aydın nabaza göre şerbet vermiye yan kıldır. Prof. Fevzioğlu, «Univer- sitesinde dışarı itilmeden önce öğrenci sunu öğütüyordu. Başlı' ne yapmış? İşte bu da bir profesör. Adı her aydının hafızasında yer etmiş. Evet ne yapmış?... ne şerbet vermiş!</p> <p style="text-align: right;">GÖLMEN (Yeni Adana'dan)</p>	<p>Ortaya hiç bir şey konulmuş, fakat gelen her Vâlîye ümit ve şüphayle bakılmış ve "Maraş kalkınması sızca nasıl olur?" diye soru tevcih edilmiş, soru ve alınan basma kalıp cevap o günü gazetedeki yani cöp kucusunda kalmıştır. Bu demek, bu güne kadar Maraş'ı pen- gesine alan, sikan, sarıyan, erkeğe seven bir el çıkması demek, çıkmayacak mı? Haş mesele değilt bakın. Hadî çıkacak, umudumuz var diyelim. Deiyaverelim ne'olacak. Kalkınmış Maraş düşünüp, oooh... şöyle sıcaık sıcaık olmak ayyp değil ya.</p>
<p>İK ÜRGÜP Siyasi Gazete — 1960 da Çıkıyor</p>	<p>Hem o el çıkacak demek hatalı değil. Kalkınacağı % 100. Bu kat'i. Ama ben yine de kendi kendime şöyle soruyorum. Maraş nasıl kalkınacak demiyorum da Maraş kalkınacak mı diyorum. Yani kalkınma bu şehrin kaderinde varmı yok mu? Benim merak ettiğim bu. Bunu bir bilesek, bir bilesek dimi, bir bilesek, şu vezirlikten kurtulsakta hayal kurmanın şöyle padişahı olsak...</p>

Zarifoğlu'nun Kaleminden Bu Şehri Mer'aş

Zarifoglu'nun, İnkılâp'ın imtiyaz sahibi olarak görünen Mustafa Özer hakkındaki tespitlerine gelir sonra sıra...

“Mustafa gitti sonra” der Zarifoglu ve devam eder; “Sefalet Mustafa” diye tanımladığı Mustafa Özer’i anlatmaya; “Memleketinde bir avuç bahçesini işlemeye başladı. Sağı, solu, böğrü, adaleleri ağrıdı. Çoğu gün yorgunluktan gözüne uyku girmedi. Sonra terzilik yapmaya başladı. Ekmek için. Düşünen fikirlerle dalgalanan bir başın, bir ceket bitirip, bir pantol tamamlayıp, ekmek için, binlerce iğne sokup çıkarması kumaşa... Bir yandan, Fransızcadan tercüme yapması. Yoksul... Düşünen başın kaderi bu, Türkiye’de...”

Zarifoglu'nun Pazarcık'ta Öğretmenlik Yaptığı Günler...

Yerel'den hareketle genel tespitlere başlamıştır Zarifoğlu... Başlangıçta anlattığı bu kent ve kentli iken tespitlerini genelleyerek ülkenin içerisinde bulunduğu çıkmaza da işaret etmektedir. Ki bu işaret zamanla ülke sınırlarını da aşır Afganistan'daki şehit çocuklarına, Filistin'deki öksüzlere kadar uzanacaktır. Bunun ilk işaretidir "Bitti" yazısı.

Bir sonraki paragrafta yeniden yerele dönen Zarifoğlu; "Gel zaman git zaman böyle oldu işte." diyerek İnkılâp'ın iç problemlerini de anlatır.

O günlerde çıkan ama detayı hakkında yazarın fazla bilgi vermediği bir kararnameden dolayı gazete kapanma tehlikesi ile karşı karşıya gelir. Zarifoğlu "suçluyduk" der ve dağınık ve anlaşılması zor bir izaha girişir yazının sonlarına doğru. "Çünkü topluma bütün kalleşliğine rağmen hizmete çalışmak suçtur veyahut aptallık. Toplum teper... Kör ve sakat düzeni adam olmaz... Kötülüğün yanında iyiyi, faydasızın yanında faydalıyı... Teper."

Zarifoğlu'nun anlaşılır cümlesi yazının sonundadır ve altı çizilerek yazılmıştır. Sahibini arayan bir kentin daha uzun yıllar boyunca sahipsiz kalacağına işaretidir son satırlar...

"**Bu şehirden kaçmak zamanı artık.**" der Zarifoğlu ve dediğini de yapar... Üniversite eğitimi için Maraş'ı terk etmiştir ama yüreği hep Maraş için atmış, "Sütçü İmam"ı yazmış, Maraş'la bağlarını hiçbir zaman koparmamıştır.

İŞARET ÇOCUKLARI'NIN GENÇLİK GÜNLERİ

“Gençlik”, bir dönem Maraş'ta yayınlanmış olan mahalli bir gazetedir. 35x50 ebatlarında iki sayfalık günlük siyasi müstakil bir gazete... Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü ise Doğan Keçecioglu.

“*Kıran da olsa kırıl düş, fakat eğilme sakın.*” düsturu ile yola çıkan gazetenin ilk sayısının yayınlanış tarihi ise 22 Haziran 1957.

Gençlik'i diğer gazetelerden farklı kılan özelliği her on beş günde, bir sahifesini fikir ve sanata ayırmasıdır. Gençlik'in sanat sayfasını hazırlayanlar Ali Kutluay ve Rasim Özdenören olsa da “İşaret Çocukları” da tam kadro yanibaşlarındadır.

Lise yıllarında sanat ve edebiyat ile başlayan bu birlikteliğe bazıları sınır koyarak “Yedi Güzel Adam” dese de onlar “İşaret Çocukları”dır.

Artık bir şehir efsanesi olan Hamle dergisinde onlar vardır. Yine, “Maraş'ın Sesi”nde, “Demokrasiye Hizmet”te, “Gençlik”te ve de “İnkılap”ta hep onlar vardır. Ve hepsi de sanata ve edebiyata vurgundur. Diriliş'te, Edebiyat'ta ve Mavera'da onlar olacaktır.

İşaret Çocukları'nın isim babası tıpkı Yedi Güzel Adam'da olduğu gibi Cahit Zarifoğlu'dur. Onun adı ile birlikte anılanlar arasında Rasim Özdenören, Adil Erdem Bayazıt, Ali Kutluay, Alaaddin Özdenören, Sait Zarifoğlu, Hasan Seyyithanoğlu ve Mehmet Akif İnan ön sırada yer alır.

Bu sanat ve edebiyat düşkünü gençler açıklarını doyurmak için sürekli okur ve de yazarlar. Varlık, Papirüs, Yeditepe, Yenilik gibi sanat ve edebiyat dergilerini hem okurlar hem de bu dergilere yazıp çizdiklerini gönderirler. Cemal Süreya, Edip Cansever, Turgut Uyar okudukları şairlerdir. Lisedeki edebiyat öğretmenleri ise Mustafa Atatanır'dır.

Gençlik'in 4 Şubat 1958 tarih ve 192 sayılı nüshasında yer alan Fikir-Sanat sayfasında Rasim Özdenören, Cahit Zarifoğlu, Alaeddin Özdenören, A. Erdem Bayezit ve Ali Kutluay birlikteliği görülür.

Cahit Zarifoğlu yağmurlu bir günde kaleme aldığı "Yaya Şiir" ile yer alır sayfada.

*"Şu yağmurun dindiği gün
İnandındı Lili
Yanında olacaktım ya
Kolkola gezecektik kaldırımlarda
Güneş isteğimizce ısıtacaktır bizi
İnanmıştın Lili
Dünyaya geldiğimize sevinecektik"*

Mısraları ile başlayan şiir şöylece devam eder:

*"Bir gün gelecekti Lili
Şu yağmur dinecekti
Kar da yağmayacaktı artık
Mutluluğumuzu leylekler görecekti*

*Deli bir rüzgâr esecekti eteklerinde
Unuttun Lili
Leyleklerin geldiği ilk günde
Yanındaki kimdi."*

Ve;

*“Ah, hayallerimizin güzelliği
Nerde Lili
Ta uzaklarda yaya kaldı
Düşündüğümüz papatyanın tazeliği”*

Mısraları ile son bulur. Lili kimdir. Bu ayrı bir yazı konusu.

Alaeddin Özdenören “İnsanlar” başlığını koyduğu şu iki dördlük ile yer alır sayfada:

*I
Bir kara katarda insanlar darmadağın
Uzun bir yolculuğun ağırlığı çökmüş gözlerine
Dudaklar susuk, başlar dönük
Ve Tanrıdan karanlık dökülüyor ellerine*

*II
Yeşil yüklü bir bulut göklerde yüzer
Ucu bir meleğin saçlarına takılı
Ve insanlar, insanlar yerde sürünen
Gözleri bu bulut tomarına çakılı”*

A. Erdem Bayezit’in şiiri ise sadece dört mısradır:

*“Yeşilleri oynasır gördükçe üstünde
Ne maviler kalır
Ne mavilikler gözümde*

*

Tüm yeşiller sevginin üstüne”

Rasim Özdenören'in sorgulayıcı üslubunu 60 yıl önce yayınlanmış olan "Gençlik" in sayfalarında da görmek mümkündür. "Bir Şiir Dolayısı İle" kaleme aldığı yazıda şu görüşleri dile getirir:

"Meğer şiir yazmak, iyi bir şair olmak ne kadar kolaymış da haberimiz yokmuş. Meğer hiçbir meslekte tutunamıyan kimse-ler son koz olarak şairliği seçiyorlarmış da bilmiyormuşuz. Nasıl inanmazsınız ki... Reşat Sorkun isminde bir şair vatandaşı bunu delil göstererek isbat ediyor. Bakınız, Türk Düşüncesi Dergisinde yayınladığı "Ford Kamyonu" başlıklı büyük şiiri nasıl başlıyor:

*Doktor olamadın
mühendis olamadın
felsefeci olamadın
tarihçi olamadın
avukat olamadın
hakim olamadın
siyasetçi de olamadın
bari iyi bir şair ol
iyi bir şair ol bari*

Vatandaşımızın yaptığı kelime yığını böylece bir buçuk sayfa kadar uzayıp gidiyor.

Şiir yazmanın, şair olmanın kolay olduğuna inanmamak elde değil. En büyük delili kendi yazdığı şiirciktir."

"...Bu vatandaşımıza ve bu vatandaşımız gibi olanlara önce ciddi olarak şunu söylemeliyim ki, şiir yazmak sandıkları kadar kolay bir şey değildir. Öyle olsaydı şimdi Türkiye de parmakla gösterilecek nitelikte binlerce, dikkat etsinler binlerce, şair olurdu. Fakat aslını ararsanız acaba öyle mi? Türkiye de şöyle dişe dokunur kaç şair gösterilebilir?" der.

Ali Kutluay'ın kaleme aldığı yazının başlığı ise “Değişik Olma Merakı”dır.

Gençlik gazetesinin on beş günde bir yayınlanan Fikir-Sanat sayfasında sanat haberlerine de yer verilir.

Fikir-Sanat sayfasının hazırlayıcıları olan Rasim Özdenören ve Ali Kutluay'ın Maraş Lisesinden mezun olup İstanbul'a doğru yelken açtıkları yıldır 1958 yılı. Yazı desteklerini devam ettirmek kaydıyla Gençlik'in Fikir-Sanat sayfasını Alaeddin Özdenören ile Adil Erdem Bayazıt'a devrederek İstanbul'un yolunu tutarlar.

1957 yılı haziran ayında başlayan Fikir-Sanat sayfası 1959 yılına kadar devam eder. Bu sayfada Ali Kutluay ve Rasim Özdenören'in yazılarının yanı sıra Cahit Zarifoğlu, Alaeddin Özdenören, A. Erdem Bayezit, Şeref Turhan, Aydın Evren, Engin Ünsal, J. Türkan Konuk, Erdoğan Sezai Bozdoğan gibi isimlerin şiir ve yazılarına yer verilir. Gazetenin birinci sayfasında ise başlangıçta Hasan Paksoy, Özcan Tamer gibi isimler yer alırken zamanla Cahit Zarifoğlu, M. Güngör Kandeğer ve Nuri Pakdil yazmaya başlar. Cahit Zarifoğlu birinci sayfada yer alan yazılarında isminin a. Cahit z. şeklindeki yazılımını da ikinci bir isim olarak kullanır.

Nuri Pakdil 12 Şubat (1959) yıl dönümü için kaleme aldığı “Ebabel Kuşu” başlıklı yazısında; *“Üç yıldır göremiyorum Oniki Şubat'ı. Unutmadım ya ona dikey bir altıncı duyu edindim bir haftadır. Değerlendirmelerim hep bunun üstünde, anlamlı. Büyük alınganlık bin dokuz yüz yirmi de başladı biliyorum”*. der.

Cahit Zarifoğlu'nun isimlendirdiği “İşaret Çocukları” veya “Yedi Güzel Adam” Maraş'tan kopup büyük kentlerde yer tutma mücadelesi verirken Gençlik'in yayın hayatının son bulmasının ardından Doğan Keçecioğlu basın şeref kartı sahibi olarak çeşitli gazeteler ve bilahare televizyon kanallarında görev yapmaya devam eder.

CAHİT ZARİFOĞLU SOLCU MUYDU?

Merhum Cahit Zarifoğlu'nun vefatının 8. yıldönümünde Kahramanmaraş Belediyesinin düzenlediği bir anma programı gerçekleştirilmişti 1995 yılında.

Belediye Başkanı Ali Sezal döneminde gerçekleştirilen ve Atatürk Parkı güreş meydanında, açık havada icra edilen geceye, merhum Zarifoğlu'nun ailesi ve çoğunluğu şehir dışından olmak üzere yüzlerce seveni katılmıştı. Cahit Zarifoğlu adına ilk kez bu kapsamda bir anma programı düzenleniyordu.

Programın öncesi ve sonrasında yerel ve ulusal basında geceyle ilgili olarak değerlendirmeler yer almış, özellikle Yeni Şafak, Türkiye, Zaman, Akit ve Millî Gazete program için merkezden kültür sanat sayfası sorumlularını göndererek gecenin ortamını Türkiye geneline duyurmuşlardı.

Bugünkü kadar güçlü olmayan yerel basınımızdan ise Kahramanmaraş'ın Sesi, Işık ve Öz Hakimiyet konuyu sahifelerine taşımıştı.

Yerel gazetelerimizden Kahramanmaraş'ın Sesi Cahit Zarifoğlu'nun 1957'lerde ilk yazılarını yayınladığı gazete idi ve o zamanki adı "Maraş'ın Sesi" idi. Gazetenin 1957'li yıllarda sahibi bulunan ve halen hayatta olan (Allah uzun ömür versin) Ahmet Yaşar Başer, 21.06.1995 tarihinde gece ile ilgili bir yazı kaleme almıştı. Yazının başlığı ise "Benim Solcu Cahit'im!"

Ahmet Yaşar Başer'in yazısı doğrusu üzümüştü bizi. Ama bir döneme ışık tutması açısından önem taşıyan bir yazı idi. Cahit Zarifoğlu ile dolaylı olarak akraba da olduğunu belirten Başer yazısında şöyle diyordu:

"Gençliğimde benimle arkadaşlık yapan matbaama sık sık gelen, solcu Mustafa Öze birlikte 27 Mayıs ihtilalinden sonra adına (İnkılab) diye bir gazete çıkarttığım bir Cahit Zarifoğlu

vardı. Ve de benim dolaylı akrabamdı.

İlk şairlerini benim gazetemde yayınlamıştı. Ben kendilerine giderdim, kendisi bize gelirdi. Matbaamdan sigarasını Ramazan günü savura savura çıkmaktan çekinmeyen elindeki sigarayı bitinceye kadar sokakta içmekten büyük haz duyan bir Cahitti o. Birgün “Yapma Cahit” dedim. “Halkın hissiyatına saygı duymalıyız”. “Halk da dedi, benim özgürlüğüme saygı duymalı”. Lise son sınıfta 2 senedir matematik dersini veremiyor ve o sene de veremezse okuldan atılacak.

Vali Orhan Akbay’a götürdüm. Akbay lise müdürünün yanına gitti. Cahit’e torpil oldu. Cahit matematik dersini verdi de kurtuldu. Akbay “Bunda bir şeyler var” dedi “Olabilir, matematiği zayıf olabilir ama başka yönleri güçlü ve düşündürücü” derdi. Bir gün yine gazetemde yazdığı bir yazıda “Biz de bir şey miydik?” diye sormuş, “Evet biz bir şeydik” diye kendi sorduğu suale yine kendi cevap vermişti.

Cahit’le arkadaşlığım tahminen 2-3 sene kadar sürmüştü. Sonra imtihan kazandı, üniversiteye başladı. Benden üniversiteye kefil olmamı istedi. Ben de amcalarının 500 liraya kefil olmaları nedeni ile evlerinin satıldığını bildiğim için kefil olmak istemedim. Bana küstü. Gidiş o gidiş oldu. Bir daha görüşemedik. O lise hayatının tam tersine, iyi bir İslamcı şair olmuş, ben ise hala solculukta yani CHP’de kala kalmıştım Maraş’ta.

Sonra okul kefaletini Saim Emirmahmutoğlu’nun üstlendiğini duydum. Saim Bey’in dediğine göre okul kefalet parasını kendisinden istemişler. O da red etmiş, olay öylece kapanmış. Saim Emirmahmutoğlu Kadioğullarına dayalı bir aileden gelme olduğu için korkmamıştı kefillikten. Benimse arkamda Allah’tan başka kimse yoktu... Ben korkmuştum. Halen de hiçbir kimseyi kefil olmayı sevmem. Param varsa veririm.

Cahit için hazırlanan geceye Ilıcada olduğum için katılamadım. Üzgünüm. Katılsa idim bilmiyorum üç beş cümle ile ben de bir şeyler söyleyebilir mi idim o toplulukta. Ben, benim bil-

diğim çocukluk arkadaşım, benim solcu Cahidimle ilgili bir şey önereceğim: Onun kıymetli sağcı dostlarının, arkadaşlarının aklına gelmemiş olabilir. Önerim şudur: Kalenin altındaki büyük yazılarla yazılan Maraş'la ilgili şiirin Cahit Zarifoğlu'na ait olduğunu duydum. Bu gerçekse neden şiirin adı altına yazılmamış, sağlığında yazılmış olsa belki reklama girebilir diye düşünülmüş olabilirdi.

Ama Cahit rahmetlik olmuş, lütfen o dörtlüğün altına imzasını koymak bence en büyük Cahit severlik olur. Kuru, boş sevgi de bir şeye yaramıyor. Lütfen sevdiklerimize hakkını vermekten çekinmiyelim ve C. Zarifoğlu yazısını hemen o yazının altına koyalım ki herkes o şahane dörtlüğün kime ait olduğunu öğrenmiş olsun. Çocuklarımız da bilsin..."

SOLCU CAHİT ZARİFOĞLU YAZISINA CEVAP

Merhum Cahit Zarifoğlu'nun vefatının 8. yıldönümünde Kahramanmaraş Belediyesinin düzenlediği anma programı hem yerel hem ulusal basında yer almıştı. Türkiye gazetesi kültür servisinin başlığı ise "Cahit Zarifoğlu'nu Kahramanmaraşlılar Unutmadı" şeklinde idi. Millî Gazete M. Haki Okutucu imzası ile sayfanın tamamını bu programa ayırarak "Kahramanmaraş Belediyesi'nden Zarifoğlu Gecesi; ilk defa kendi toprağında anıldı" başlığı kullanılmıştı. Yeni Şafak gazetesi ise "Kahramanmaraş'ta Zarifoğlu Gecesi" başlığı altında geceyle ilgili Belediye Başkanı Ali Sezal'ın şu açıklamalarına da yer veriyordu:

"Şehrimizin yetiştirmiş olduğu güzel insanların unutulmaya yüz tutması tüm dostlarını olduğu gibi bizleri de rahatsız ediyordu... Üstadımız Necip Fazıl Kısakürek anısına bu yıl vefat yıldönümü dolayısıyla kitap yayınlarken, güzel insan, güzel dost Cahit Zarifoğlu için de böyle bir gece düzenleyelim ve ulaşabildiğimiz tüm dostlarını bir araya getirelim diye düşündük."

Yerel basından Kahramanmaraş'ın Sesi gazetesi sahibi Ahmet Yaşar Başer ise hem Zarifoğlu ile dolaylı akrabalık hakkı hem de ustalık hakkı ile gazetesinde "Benim Solcu Cahidim!.." başlığı altında bir yazı kaleme almıştı.

O tarihlerde Kahramanmaraş Belediyesi bünyesinde bir kültür müdürlüğü bulunmadığı için Yazı İşleri Müdürü olarak bu yazıya cevap yazma görevi bana düşmüş, Belediye Başkanımız Ali Sezal Bey'in de olurlarını alarak gazeteye kendi adımla bir açıklama göndermiştim.

Fikir ve düşünceye saygıyı meslek hayatında ilke edinen Ahmet Yaşar Başer, bu cevabi yazıyı hiçbir değişiklik yapmadan "Benim Solcu Cahit'im Yazımıza Belediye Cevabı" başlığı altında 29.6.1995 tarihinde birinci sahifeden vermişti.

"Sayın Ahmet Yaşar Başer Beyefendi" diye başlayan cevabi

yazı şöyle devam ediyordu:

“Sahibi bulunduğunuz Kahramanmaraş’ın Sesi gazetesinin 21 Haziran 1995 tarih ve 6798 sayılı nüshasını biraz keder biraz da sevinç duygusuyla okudum. Kederlendim çünkü ismi memleketimiz Kahramanmaraş’ı aşır bir millete malolmuş bir şairimizin gençlik yıllarındaki uygunsuz davranışlarını ulu orta dile getiriyordunuz. Yazınızın bir yerinde “Arkamda Allah’tan başka kimse yoktu”, diyordunuz ama Allah Resulünün “Ölülerinizi hayırla yad ediniz.” buyruğunu duymazdan geliyordunuz. Bu satırlarınızı okuduğumda kederlendim.

Sonra sevindim... Dost canlısı, yaşamının her bir ânını İslam’ın mihengine vurarak hareket eden bizim tanıdığımız Cahit Zarifoğlu’nun nereden nereye geldiğinin mukayesesi ortaya çıkıyordu. İslam’ın çekilmiş kılıcı Hz. Ömer Allah Rasulünü öldürmeye yemin etmemiş miydi? Aksiyon timsali Necip Fazıl bohem bir hayatın içinden gelmemiş miydi?

İşte bu gerçeklerin bilincinde olarak sevgili ağabeyimiz Cahit Zarifoğlu’nun hangi aşamalardan geçerek hidayete erdiğini görmek bizi sevindirirken sizi de onun yanında görememekten üzüntü duydum. İsmet Özel gibi bir fikir insanını dahi inandığı davaya davet eden ve başarılı olan Zarifoğlu, o yüce davaya sizi davet etmedi mi merak ediyorum?

“Benim Solcu Cahit’im” başlığını taşıyan talihsiz yazınız sanyorum ki benimle birlikte binlerce insan için de keder ve sevinç vesilesi olmuştur.

Her şeye rağmen o gecede sizi de orada görmek, dostluğun ne idüğünü anlamanız için o konuşmaları dinleme bahtiyarlığına ermenizi isterdim.

Son olarak Kale dibindeki dörtlüğün Cahit Zarifoğlu’na ait olduğuna dair bilginizin yanlış olduğunu bildirir selamlarımı sunarım. İddianızda belirtildiği gibi o dörtlük Zarifoğlu’na ait olmuş olsa idi her türlü reklam düşüncesinden uzak olarak altına “Cahit Zarifoğlu” ibaresini memnuniyetle yazardık... Se-

lam ile...”

Bu cevabi yazıya A. Yaşar Başer’in cevabı not şeklinde şu kısa cümlelerden ibaret olmuştu:

“Bizler de ölülerimizi hayırla yad ederiz ama gerçekleri de değiştirmeyiz. O gerçekler de o yılların gerçeği idi. Yoksa olgunluk yıllarının değil. Sonra bizim görüşümüze göre Cahit’in solcu olması da utanılacak bir durum olmadığı gibi şeref vericidir. Bizi de düşünmüşsünüz sağolun ama biz halimizden elhamdülillah memnunuz. Toplantıda olamayışına gelince o sırada ne yazık ki il dışında bulunmakta idim. Yoksa çok sevdiğim Cahidimin anıldığı konferansa memnuniyetle katılırdım.”

Bu yazışmanın ardından Ahmet Yaşar Başer ve Devrim Başer Bey’le kurulan dostluk “Kahramanmaraş’ın Sesi” gazetesinde köşe yazarlığı yapmaya kadar gitti.

O dönem ile ilgili gerçekleri ise arkadaşları adına Rasim Özdenören şu cümlelerle açıklamaktadır:

“İzlediğimiz edebiyat dergileri, son tahlilde bizim de belli bir doğrultuda düşünmemizin ve belli bir doğrultunun üslubunu kazanmamızın yolunu açıyordu. Temel konular üzerinde başlangıçta farklı düşüncelerin sahibi değildik belki. Her ne kadar herkesin özgün tarafları var bulunuyor olsa da, bu bizim birbirimizden farklı düşünceler içinde olduğumuz anlamına gelmiyordu. Özellikle siyasal alanda geçerliydi dediğim husus. Biz, izlediğimiz dergilerin söylemine göre kendimizi “aydın” kabul ediyorduk ve bir “aydın”ın yeri de o tarihte, doğal olarak CHP’nin öğretisi düzleminde yer almaktı! Bunun bir aldanış olduğunu idrak etmemize fazla bir zaman kalmamıştı gerçi.”

YAŞAMAK'TA YAŞAYAN ŞAİR

“Yedi Güzel Adam”ın yazarı Cahit Zarifoğlu aynı zamanda “Yaşamak”ın da yazarıdır. Her şeyden önce Cahit Zarifoğlu şairdir ve zor anlaşılan girift şiirler yazmıştır. Eleştirmenler “*Bu şiirlerde, geniş boyutlarıyla madde ve ruh çatışması. Batı diktasına karşı Doğu'nun protestosu gibi unsurlar*” buldular. Topyekûn varlık ve oluş hadisesi bu şiirlerde çarpıcı imajlar, cesur ve atak söyleşilerle yansır. Zarifoğlu'nun şiirleri için çok şeyler yazıldı ve söylendi. Eleştirilerin odak noktası ise bu şiirlerin anlaşılabilirlikten uzak olduğu noktası idi. Zengin çağrışımlar yaptıran bu şiirler gerçekten sıradan bir okuyucunun anlayabileceği, kavrayabileceği şiirler değildi.

Vefatından birkaç yıl önce Akif İnan'ın kendisiyle yaptığı ve günlük bir gazetede neşrettiği söyleşide Zarifoğlu da bundan şikayetle “*Bir Yunus gibi olmak isterdim*”. der. Çünkü Yunus'u okumuşu da okumamışu da, bilgilisi de bilgisizi de anlar, dinler ve doyumsum bir tat alır.

Edebiyatın her dalında eser veren ve sonunda büyüklerin ‘vurdumduymazlığından’ kaçarak kendisini çocuklara adayan, çocuklar için birbirinden güzel eserler kaleme alan Zarifoğlu'nun bizce en ilginç ve üzerinde özellikle durulması gereken eseri “Yaşamak” adıyla yayınlanan “günlük”leridir.

“Yaşamak” günlük adıyla ilk olarak Maverâda yayınlanmış daha sonra da Akabe Yayınlarının dokuz numaralı eseri olarak 1980'de kitap olarak neşredilmişti. Fakat aslında “Yaşamak” genel çizgileri ile bir ‘günlük’ değildi. Doğrusu “Yaşamak”ın türünü belirlemek haylice zor. Çünkü “Yaşamak”ta edebiyatın her dalından parçalar geçit yapar. “Yaşamak” bazen romandır, bazen hikâyeye, bazen şiir, bazen deneme, bazen de anı... Ama her şeyden önce ve öncelikle şairdir.

Şiirlerinin anlaşılmaz dendiği bir zamanda neşredilir “Yaşamak” ve tür olarak şiir denmekten belki de korkulduğu, çekinildiği için ‘günlük’ denir. Oysa “Yaşamak”ın sayfaları şiirlerle süslediği gibi düz yazı gibi görünen bölümlerde de bir şiirsel söyleyiş hakimdir.

Rasim Özdenören’in 1980’in Şubat’ında Zarifoğlu ile yaptığı söyleşide ‘*Ben böyle şeyler üzerinde kafa yormam*’ diyen Zarifoğlu; “*Belki de bir roman oldu Yaşamak.*” der. Bazı eleştirmenler ise “Yaşamak”ın bugün adları bilinen hiçbir edebiyat türüne girmediğini, belki de yaşamak diye ayrı bir tür olduğunu söyler zaman zaman.

Eserde yer alan yazıların üzerinde yazılan tarihlerde kaleme alınmadığını ve kronolojik bir sıralama da yapmadığını söyleyen Zarifoğlu, hayatının çeşitli dönemlerinde çeşitli notlar aldığını ve sonradan bu notları yazıya döktüğünü anlatır Özdenören’e aynı söyleşide. Özdenören’in “*Yaşamak’ta yer alan bölümleri nasıl bir seçmeye tabi tuttun*” sorusuna ise; “*Seçme yapmadım. Yani şunu yazayım, bunu yazmayayım, diye bir seçim gözetmedim. O notları karıştırırken bana o anda yakın gelen, içten bir kontak kurabildiğim olgularla, kişilerle karşılaşınca beni yazmaya zorladılar. Çoğu kez böyle oluyordu, yani bazı notlar, beni kendilerini yeniden yazmaya kıskırtıyordu. Yazı haline gelmek isteyen o notlardı. Kimi zaman da ben bir ihtiyaçla yola çıkıyordum. O notların, kayıtların çok dağınık, çok saçaklı çağrışımları arasında o ihtiyaca cevap verecek olanları arıyordum. Anlayacağın bir seçme oluyordu ama sistemli bir seçme değildi. Bir bilim adamının yaptığı seçme ve tasnif anlayışının dışında kalan bir olay. Böylece, Kimi zaman, notlarımın arasında bulunmayan bir bölüm bakıyorsunuz bu notlardaki çağrışımlardan birinin üzerine bina ediliyordu. Böyle de oluyordu.*” diye cevap verir.

“Yaşamak” Zarifoğlu’nun duygu ve düşüncelerini, acılarını,

neşe ve sevincini de yansıtır. Hayatı hakkında ipuçları verir okuyucuya. Belki de bunun için adı “Yaşamak” olmuştur. Fethi Gemuhluoğlu ve Necip Fazıl’la ilgili olan bölümler ise tarihe düşülen bir kayıttır. Örnek mi, buyurun Üstat Necip Fazıl Kısakürek’in anlatıldığı “Ankara 1976”dan takip edelim:

“...Temel konularda bütün hassasiyetine rağmen bazı pratik konularda bir çocuk kadar saf. Kendi de farkında bunun.” hükmünü verir. Yine Üstat’la ilgili bir bölümde onun Ankara’ya bir ziyaretini anlattıktan sonra: *“Her gelişinde olduğu gibi Bağlum’a Seyyit Abdulhakim Arvasi Hazretlerine ziyarete gidecek yarın.*

Böyle bir ziyaretini Rasim anlatmıştı:

-Bizi de götürdü. Üç Fatiha, on bir İhlas okuyun, dedi. Orada mezarın başında bizleri adeta unuttu. Değişti. Ayrılırken, bir çocuk nasıl ağlarsa öyle ağladı.” diye yazar.

“Ankara 1978 27 Kasım” başlıklı yazısında ise “Ayşe Hicret dünyaya teşrif edeli yedi gün oluyor. İlk kez duyduğumda o yarım saniyelik mini-şok hariç sevinçliyim. Ne var ki toplum çıldırmış. Babaya pek bir şey söyleyen yok ama anneye, başka kadınlar, “yine mi kız”, “sağlık olsun”, “ileride erkek de olur”, “sıkma canını” der gibi cümleler döktürüyorlar. Bu konuda gerçek düşüncemi saklamışım gibi onu ele verecek bir açığımı yakalamak umuduyla bunları evde bana naklediyorlar. Bu gizli itham karşısında ateş değmiş ispirto gibi parlayıp söniyorum. Hayda bre! Akılları ermez böyle işlere! Gibi cümlelerle. Fakat kimse bana inanmıyor. Kız çocuklarını daha çok sevmeyi bir yumuşaklık ve zayıflık kabul ediyor ve bana yakıştırmıyorlar. Tuhaf, akıl almaz bir sıkıştırma bu, direttikçe daha beter sıkışıyorsun. Odada soğuk bir hava esmeye başlıyor ve herkes başını senden çeviriyor.

Ve biri bana, onları diri diri gömmeyi düşünüyor musun, diye sordu. Bu barbar ve cesur mizahın altındaki korkunç tari-

hi kalıntıyı derinize sürünüyor gibi hissetmeden geçebilir misiniz?”

“Yaşamak” Zarifoğlu’nun diğer eserleri ve hatıraları gibi zarif bir armağandır. Okudukça yeni çağrışımlar yapar insanda ve “Yaşamak” okunmalıdır hem de birkaç kez.

Allah’tan rahmet diliyoruz “Yaşamak” yazarı güzel insan Cahit Zarifoğlu için.

DEMOKRASİYE HİZMET’TEN HAMLE’YE M. NURİ PAKDİL USTA

Maraş, yıllar yılı yetiştirdiği fikir ve sanat adamları ile anıldı hep, bugüne dek. Millî Mücadeledeki kahramanlığının arka planında da bu fikir ve sanattaki aksiyonu rol aldı zaten. Bu hakikati en güzel şekliyle Necip Fazıl “*Tohum*” da dile getirdi Ferhat Bey karakteri ile...

Maraş fikir ve sanatına mührünü vuracak olan “*Demokrasiye Hizmet Gazetesi*” 19 Haziran 1950’de yayınlanmaya başlar. Öncesinde bir “*Hizmet*” daha vardır. Av. Mehmet Aksöyek tarafından 11 Şubat 1948’de yayınlanmaya başlayan.

Demokrasiye Hizmet’te Maraş gençliğine sürekli bir çağrıda bulunur A. Saim Emirmahmutoğlu yazma hususunda. İster ki Maraş gençliği okusun ve sorgulasın. Düşüncelerini kaleme alsın, toplumla paylaşsın fikirlerini. Bu çağrıya ses verenlerden biri olur M. Nuri Pakdil. Henüz çok genç yaştadır ama fikir ortaya atma ve bunu paylaşmada öncüdür. İlk etapta şiir ve yazılarını gazetenin muhtelif sayfasında yayınlar. İlk yazısının yayınlanış tarihi 11 Şubat 1948’dir. İlk şiirini ise yine aynı gazetenin 20 Kasım 1951 tarihli nüshasında yayınlar. Bir süre sonra bir grup arkadaşı ile birlikte kolları sıvar ve ilk sayısı 25 Mayıs 1953’te yayınlanan sanat sayfalarını hazırlamaya başlar. Başlangıçta sayfanın adı “*Gençlik ve Sanat*” iken zamanla “*Edebiyat ve Sanat*”a dönüşür. Bu sayfalarda kendisinin yanı sıra; Mehmet Bayazıt, Ahmet Gök, Mehmet Aydın, Nuri Arslan, Orhan Keçecioğlu, Durdu Yoksul, Remzi Özmen, Nureddin Altınbaş, Abdurrezzak Doğuç, Bahaettin Karakoç, Reşat Öznacar, Şahinkaya Dil, Talat Eren, İhsan Yümnî Pakdil, Osman İkiz, Adil Soydan, Ayhan Üstünkaya, M. Nurettin Özatan, Ahmet F. Yazıcıoğlu, Aşık Mehmet, Mehmet Göçer, Mustafa Poyrazer, Ahmet Hamdi Özer ve Nurettin Coşkun gibi isimler yer alır.

On dokuz sayı devam edecek olan bu sanat sayfalarının ilkinde “Söz Olsun” diyerek başlar söze M. Nuri Pakdil:

“Geçen gün birkaç arkadaş “HİZMET” idarehanesinde konuşuyorduk. Söz döndü dolaştı, sanatımız, edebiyatımız üzerine geliverince, oracıkta düğümlendi kaldı.

Ne yapmak lâzımdı bizde halka edebiyatı, sanatı sevdirebilmek için? Sanatçı toplumun bir bireyi, ferdi olduğuna göre ona düşmüyor muydu halka sanat zevki aşılması?”

Ve aynı yazı içerisinde yüklenmeye devam eder sanatçıya;

“Halk eğer bugün Shakespeare’i, Mevlâna’yı, Goethe’yi anlamıyorsa; hadi bunlardan vazgeçtik diyelim, eline bir kitap bile alıp okumuyorsa, günahın, vebalin kimin boynunda olduğunun farkında mısınız? Bu suç, kollektik bir ilgisizlik halinde bütün aydınlarımızındır.”

Diyerek. Sonra sözü gazetelere, gazetelerde hazırlanacak sanat edebiyat sayfalarına getirir.

A. Saim Emirmahmutoğlu’na teşekkürlerini sunduğu şu cümlelerle son verir “Söz Olsun”a:

“Siz gene sağolun ağabey: şu mutevazi, minnacık gazetenizde, bize bir sayfa ayırtmakla olgunluğunuzu göstermiş oluyorsunuz. Bu memleketin üvey evlâdı, çilekeş sanatçıları, sanatı ve edebiyatı adına size selâm!”

Bu sayfalarda başta M. Nuri Pakdil olmak üzere şiir, deneme ve öyküler yayınlanır. M.Nuri Pakdil M.A.’ya ithaf ettiği “Ana Yasa” şiirinde;

“Elimden ne gelir artık

Bir defa sevmişim seni

Darılmaca yok lûgatimizde Esmer hanım

Bak

Âdem ile Havva da sevmişler birbirlerini

Biz

Onların torunları değil miyiz?” diye seslenir.

Sayfada yer alan şiirler genelde modern şiirlerdir. Modern şiirin yanı sıra halk şiirine de yer verilir bu sayfalarda.

M.Nuri Pakdil bir yazısında “Kaliteli Okuyucu”ya dikkat çekerek şu tanımlamayı yapar:

“Kaliteli okuyucu diye, okuduğu eser üzerinde kafasını işleyen, düşünmeye özenen kişilere derim ben. Eğer düşünmeye özenmezsek, çalıştırmazsak kafamızı, okuduğumuz yazıların ne faydası dokunur bize? Her eser, okuyan kişiyi faydalı kılar demek istemiyorum. İster faydalı olsun ister olmasın, kişi okuduğu parça üzerinde düşünmemelidir. “Zekâ da bir tarla gibi ekilmeğe ve bakılmağa muhtaçtır” diyen Çiçeron doğru söylemiş. Okumak, kişinin zekasını, daha iyi çalıştırabilir, iyice işleyebilir bir duruma sokmalı.”

6 Ekim 1953’te Edebiyat ve Sanat sayfasının 19. sayısı yayınlanır. Devamı gelmez. Buna rağmen M. Nuri Pakdil gazetedeki elini tamamen çekmez. Zaman zaman yazı ve şiirleri ile katkıda bulunmaya devam eder. 12 Şubat 1954’te yayınlanan “Siperlerin Ötesinde” şiirinde olduğu gibi:

“Burada bir garip can yaşıyor hemşerim

Bak

Karnı açılmış dudakları çatlamış susuzluktan

Lime lime olmuş sırtındaki aba

Özleyişler fidan gibi büyümekte yamyaş

Kötümser olma kurtulacak vatan

Kurtulacak Maraş

Burada bir garip can yaşıyor hemşerim

*Siperlerin ötesinde
Salkım - salkım sallanır gönül
Maraş der
Anam deyiverir biti sonra
Fadimesi geçer aklından Mehmedimin
Buruş – buruş yüreği cızz eder
Hava bulanır göz- gözün görmez gayri...*

*Mehmedim inanmaz yaşadığına
Ruhları şehitlerin alı al, moru mor
Selâma dururlar çevrede
Selâm – selâm dalgalanmaya başlar kalede bayrak
Bir şeyler oynasır düşüncesinde Tanrım
Mehmedim inanmaz yaşadığında”*

M.Nuri Pakdil'in hazırladığı 19 sayılılık sanat sayfalarının ardından aynı gazetede Nurettin Özatan ve Nurettin Altınbaş ikilisi bu geleneği devam ettirir.

Maraş Lisesindeki öğrencilik yıllarında okul tiyatrosunda rol aldığı gibi şiir matinelere de düzenler. Hamle dergisi ise o yılların en kalıcı ürünüdür.

Hamle, Maraş Lisesi Edebiyat kolunun yayın organı olarak 15 Kasım 1952'de ilk sayısı ile okur karşısına çıkar. Başlangıçta dört sayfalık mütevazı bir gazetedir. Sahibi S. Sabri Ayte-miz, yazı işlerini idare eden ise Abdurrezzak Doğuç'tur.

M.Nuri Pakdil, 15 Mart 1953 tarihli Hamle'nin 5. sayısına bir şiir ile katkı sağlar. "Sıcak Memleket Kızı" isimli bu ilk şiir gençlik duygularını yansıtan bir aşk şiiridir. 6. sayıda "Hal-i Perişanım" diyen M. Nuri Pakdil yine yoğun bir duygu içeri-sinde şu satırları kaleme alır:

Hamle

Sylik Edebi Dergi

Maraş Lisesi Kültür Kolu Organı

Şubat Oniki

İbrahim Türker

BU SAYIDA

Mustafa Atatanır - Abdullah Rıza Ergüven - Ercan Kubilay
Şeref Turhan - İbrahim Türker - M. Sait Zarifoğlu
A. Erdem Bayezit - Alaeddin Özdenören - Ali Kutluay
Şevket Yücel - Rasim Özdenören - Cahit Zarifoğlu
George Anderson - İrfan Türker

Sayı 21

MART 1958

F. 50 Kr.

Hamle Dergisi...

*“Önümüzde cıvılı-bıvılı hatıralar
Vişne dalım karasaçlım civanım
Sitem kokar vuslat tüter içimden
Teğet geçmiş kalbine baksana duygularım*

*Sazım kırılmış yara açmış parmağında
Her şeye “adam sen de...” demişim
Alabildiğine eser artık bu rüzgâr
Ki seni kaderimce sevmişim*

*Hal’i perişanım bu minval üzere ber-devam
Zaman uyuklarken karanlıkta bakıyor falıma
İnsaf ver Tanrım nölursun
Şu esmer hanıma.”*

1953-1954 Eğitim Öğretim döneminde 6/B sınıfı öğrencisi olan M. Nuri Pakdil katıldığı bir münazarada Ergün Dalsar ve Mustafa Belli ile birlikte “Yeni icatlar insanları tembelliğe sevk eder” tezini savunur ve karşı grupta yer alan Tahsin Türkçapar, Hamdi Öncül ve Somer Güngöre karşı üstünlük sağlayarak münazarayı kazanırlar. Yine aynı yıl içerisinde “Cemiyet üzerinde radyoların mı gazetelerin mi tesiri daha fazla” konulu münazarada “Radyo cemiyet üzerinde daha tesirlidir?” tezini savunan 6/B’li Nuri Pakdil, Cengiz Öz ve Mustafa Belli münazarayı kazanır. Yine aynı yıl içerisinde Hamle dergisinin düzenlediği şiir müsabakasında “Kurtuluş Destanı” adlı uzun şiiri ile üçüncülük ödülünü alır.

Yeni öğrenim döneminde Hamle artık gazete formatından çıkmış ve dergi formatına girmiştir.

1954-1955 Eğitim Öğretim yılının ilk sayısı olan 11. sayıda M. Nuri Pakdil’i Hamle’nin sahibi olarak görürüz. Yine Maraş Lisesi Kültür Kolunun yayını olan Hamle’nin yazı işlerini yöneten ise Erdoğan Sezai Bozdoğan olur. M.Nuri Pakdil Kültür Kolu adına sahipliğini üstlendiği Hamle’nin bu sayısına bu kez küçük bir hikâye ile katkı sağlar. “Uyanık Düş” adını verdiği öyküde İhsan’la birlikte İstanbul’da Şişli-Bayazıt tranvayındadır. Taksim meydanından geçerken meyhanelerde kafayı çeken insanları sorgular. Köprüden geçerken yüreği

“şıp” der. “Sait Faik denize tükürmüştü burda.” diye ekler. Kafasının içini kurtlar kemirmektedir. Akıllılıkla deliliğin arasındaki ince zarı düşünür. Sonra memleketini “*Ben bir Anadolu çocuğuyum, sıkılıyorum burada. Bu koca şehrin insanları istediğim gibi değil. Bir tezek, bir toprak kokusu istiyor canım.*” der. Kafasının içerisinde sayısız konular vardır beni yaz, beni yaz diyen. Konuları birbirine karıştırır. Sonra bir de bakar ki masada oturmaktadır ve Maraş’tadır. Gördüklerinin ve de yaşadıklarının hepsi uyanık bir düş halidir.

10 Kasım 1954 tarihli 12. sayıda M. Nuri Pakdil bu kez günlükleri ile yer alır Hamle’de. “*Bizde eleştirmeci yoktur.*” genel kabulüne karşı çıkararak karamsar olmamak gerektiğini savunur. Sonra “*Eleştirme, kolay değil öyle.*” der ve şartlarını sıralar: “*Bunu yapacak kişide bir dünya görüşü, bir sanat anlayışı, tam anlamıyla “culture” olması gerek. Düşünebilmeli eleştirmeci dediğin.*” der. Sonra can alıcı hükmü koyar orta yere “*Şunun şurasında yönümüzü Batı’ya çevireli, sanat üzerine gerçekten düşünmiye başlıyalı ne oldu?*” diyerek.

Bir diğer günde ise yazarlığı sorgular ve “*Gerçekten yazar bildiğimiz kişi, yazdığı konular üzerinde, okuyucularını düşünceye koşturabilmelidir. Sanki bir aritmetik problemini sonuçlandırıyormuş gibi kesin, iri laflar edip de yazısını karma karışık eden kişileri ben hiç sevmem.*” der.

Hamle 13. sayısına ulaştığında sahibi Mustafa Belli’dir. M. Nuri Pakdil bu sayıda yoktur. 14. ve 15. sayıya ise küçük bir hikâye ile katkı sağlar. 16. sayıda yer alan “Buyurmak” başlıklı eleştirisi Sait Faik ödülleri dolayısıyladır. Sanatçıya karışma yetkisini, buyurulmasını eleştiren Pakdil “*Sanat erlerini ama gerçekten bir sanat eri bildiğimiz usta yazarları bırakalım diledikleri gibi çalışsınlar, kendi beğenilerine göre ortaya koysunlar eserlerini.*” der. 17. sayıda M. Nuri Pakdil’i tekrar Hamle’nin sahibi olarak görür isek de bu sayıda herhangi bir ürünü yayınlanmaz. Zaten artık üniversite öğrenimi için Maraş’tan ayrılmış ve Hamle ile de bağını tamamen koparmıştır...

YALNIZLIK VE ISTIRAP KULESİ: ALÂEDDİN ÖZDENÖREN

Zaman kıtlık zamanı... Yıllarca sürececek olan İkinci Dünya Savaşı o yıl patlak vermiş, Erzincan felaketi yaşanmalı henüz bir ay bile olmamış. Otuz binden fazla insan çöküntü altında kalıp can vermiş. *“Halkın ot yediği söyleniyor. Çocuklar boynularında tenekeler asılı, it boku topluyorlar. Buldukları it boklarını tenekelerinin içine atıp yalınayak başkibak, nefes nefese tabakhaneye yetiştiriyorlar. Boku tabakhaneye sıcak olarak yetiştirmek gerekiyor. Yoksa işe yaramaz.”*

Takvimler 1940 yılının mayıs ayının ilk Cuma’sını gösterirken Hakkı Bey’in Yürükselim Mahallesi’ndeki evinde ikinci ikizler dünyaya geliyor. Çok değil, daha bir buçuk iki yıl kadar önce aynı evde Nedime ve Necibe dünyaya gelmiş. (Eşsiz güzellikteki Necibe henüz dokuz aylıkken vefat etmiş.) Bu kez doğanlar ise erkek. Zayıf ve bakımsız kalan Nezahat Hanım’ın bu ikinci ikizlerinden biri ölü, diğeri ise ayağı kırık olarak dünyaya gelmiştir.

Ölü olarak dünyaya gelen Rasim Özdenören’in anlattığına göre; anne Nezahat Hanım doğumdan aylar önce ikiz oğlan çocuğu doğuracağına dair bir rüya görmüş. Rüyasında, Dul-kadir Beyi Alâüddeve, ilk doğacak çocuğa kendi adını vermesini söylüyor. “Alâüddeve” adı, Maraş’ta Alâeddin olarak dönüştürüldüğünden ilk doğan çocuğa bu ad veriliyor. Alâeddin’in doğumundan bir birbuçuk saat kadar sonra ise ikinci erkek çocuk, Rasim doğuyor.

“Biz doğduğumuzda; annem Rasim’i ölü doğurmuş.” diyor Alâeddin Özdenören, yeğeni Merve’ye yazdığı mektupta. Sonra devam ediyor: *“Ben de bir bacağı kırık doğmuşum. Benim bacağım kaynamış; annemin söylediğine göre kırık yerden bir ben çıkmış. Bu “ben” hâlâ yerli yerinde durmakta. Rasim’e gelince: ondan ümidi kesmişler... Ağlamıyor, nefes almıyor. Ne*

yaptılsa ağlatamamışlar. Artık hayatından umutların kesildiği bir anda, doğumda hazır bulunan dayısının hanımı ölü doğan çocuğuna uygulamak isteyip de uygulayamadığı (Bu yüzden bebeğini kurtaramamıştır!) yöntemi, orada bulunanların karşı çıkmasına rağmen Rasim'in üzerinde uyguluyor: Bebeğin ayağının tabanını jiletle kesiyorlar ve oradan kan aktığında ağlamaya başlıyor. Rasim'in deyişiyle; "Kader işte böyle ince bir çizgidir."

Kader denilen o ince çizgi ikiz doğan Alâeddin ve Rasim Özdenören kardeşler için farklı çizgiler çekmiştir. Her ikisi de henüz öğrencilik yıllarından itibaren edebiyatla iç içe olsa, mahalli gazete sayfalarında sanat-edebiyat sahifeleri düzenleseler de biri şiir, ıstırap ve yalnızlığı, diğeri ise hikâye ve fikir hayatını seçip kitleler içinde kendine ayrı bir yer edinecektir.

Alâeddin Özdenören'deki ıstırabı, okurlar, en yalın haliyle bir trafik kazasında kaybettiği oğlu Kerem için yazılan şiirinde, "Kerem'e Ağıt"ta bulur.

*"Ardımda hiçlik dereleri
Önümde varlık gülleri
Ellerim Kerem'in elleri
Uzaktan çocuk haberleri
Dediler ki Kerem ölmüş
Güzellikler deren ölmüş"*

Kerem'in ölümü ile çok büyük bir acı yaşayan Alâeddin Özdenören, Rasim Özdenören'in de belirttiği gibi; o, o acıyı-başka hiç kimsede görülmedik ölçüde iliklerinde, kanının alıyularlarında, kızıl bir ateş halinde yaşar.

O kızıl ateş "Kerem'e Ağıt" şiirinde kendini ele vermektedir zaten:

*“Canımın bağı oğlum
Kalbimin ağı oğlum
Acının dağı oğlum
Derdin otağı oğlum
Yel eser ağı oğlum
Önümde duran ova
Bir kan çanağı oğlum
Gökyüzü boydan boya
Hüzün ırmağı oğlum
Senin güzelliğinden
Yerler ağmalı oğlum”*

Şiir şu mısralarla son buluyor:

*“Cennetin güzel çocuğu
Gözleri gül tomurcuğu
Yavruların yavrucuğu
Unutma şu babacığı
Şu babacık gönlünü dağlıyor oğlum*

*Özden harabeyim ben
Onulmaz yareyim ben
Kendime çareyim ben
Kerem'im divaneyim ben”*

Yokluk yıllarını toplumun geneline oranla daha az sarsıntı ile atlatır Özdenören kardeşler... Babalarının memur olması, o yıllarda memurun toplum içerisinde bir ağırlığının bulunması ve ayrıca devletin de memura sahip çıkması, kıtlık yıllar-

rını zayıtsız atlatmalarına neden olur. Yine de Özdenören kardeşlerin sokağa çıkması yasaklanmıştır bir süre. “*Maraş ovasının bataklıklarından hücumla kalkan sıtma*” bu yasağın en belirgin nedenidir. Ayrıca bit salgını vardır. Liseliler dahil bütün çocukların saçları en az üç numara ile traş edilir.

Maraş'ta geçen ilk çocukluk yıllarının ardından babalarının tayini üzerine gidilmek zorunda kalınan Malatya ve Tunceli... Babanın 1955'de emekli olması ile birlikte yeniden Maraş. İlk gençliğin “*en heybetli günlerinin ve yıllarının*” yaşadığı Maraş...

Alâeddin Özdenören'in yazdıklarına oranla en az on kat daha fazla yazan Rasim Özdenören henüz yazma eyleminden çok çok uzak iken Alâeddin Özdenören arkadaşı Aytaç'la birlikte ortak bir roman yazmaya başlamıştır. Romanı bir an önce bitirebilmek için Rasim Özdenören'e de teklifte bulunur. Roman yazmada bu denli aceleci davranmasının nedeni ise; 17 yaşında “*Aşk İstiraptır*” adlı romanı yazmış olan Oğuz Özdeş'ten rekoru alarak 15 yaşında roman yazmış olmak düşüncesidir.

Bu ilk roman denemesinin ardından Cahit Zarifoğlu ile birlikte Saim Emirmahmutoğlu'nun sahibi bulunduğu Demokrasiye Hizmet gazetesinde fikir-sanat sayfası düzenlemeye başlar. Demokrasiye Hizmet gazetesinin fikir-sanat sayfasında yayınlanan 16.9.1957 tarihli günce ise Oğuz Özdeş'ten rekoru niçin almak istediğini göstermektedir. “*Son zamanlarda yurdumuzda çıkan romanların çoğu beni şaşırtıyor doğrusu.*” diye başladığı güncesinde; “*Yahu işlenecek bu kadar konu dururken ne diye tutup basit bir aşk hikayesini romanlarına konu diye alırlar bilmem.*” der.

Alâeddin Özdenören roman üzerine çalışmalarını devam ettirse idi şüphesiz ki Türk edebiyatının en güzel romanlarını yazmış olacaktı.

Ama o şiiri seçti.

O yılları Rasim Özdenören şöyle anlatmaktadır:

“Edebiyatla ilk ciddi ilişkimiz bu yıllar içinde oldu. Alâeddin, şiire başlamasının miladını o yıllara hamlediyor ve 1957 yılını referans gösteriyor. O yıllar, İkinci Yeni'nin dolu dizgin koşturduğu bir dönemdir.”

Alâeddin Özdenören ise edebiyatla ilgisini ninesinin okuduğu Karacaoğlan şiirlerine bağlayarak şöyle anlatır:

“Benim şiir perim ninemdir. Ninem, Maraş yöresinin taş, toprak, su, çiçek, dağ, yayla önünde geniş bir çerçeve içinde açılan, daldan dala konan eşsiz şairi Karacaoğlan'dan şiirler okurdu. Bu şiirler hâlâ ezberimdedir. Bir de heyket (masal) verirdi. Çok güzel heyket verirdi. Amacı beni uyutmak. Onun hayranlığa değer renklerle boyayıp ördüğü heyketleri dinleye dinleye uyurdum.”

Alâeddin Özdenören'in ilk şiirleri bu etkileşimden izler taşır. Maraş Lisesi Kültür Kolu'nun yayın organı olan ve o dönemde Mustafa Atatanır'la devam etmekte olan Hamle'nin Nisan 1958 tarihli 22. sayısında kitabına alacağı ilk şiiri yayınlanır.

*“Çocuk uykusunda gülüyor
Yılların acı çılgından habersiz
Elleriyle oynuyor karanlıklar
Sessiz sessiz
Ah bebem
Rüzgar saçlı bebem
Bilsen insanların hâlini bir
Bu kara yalnızlıkta körelen
Işık benimdir
Bu uzayıp giden yolda
Ağlayıp ağlayıp da*

*Aklımı sokmuşum girdabına
Yaşamamın
Çocuk uykusunda gülüyor
Yılların acı çığlığında habersiz
Elleriyle oynuyor karanlıklar
Sessiz sessiz”*

Gerek Özdenören kardeşlerin gerekse Erdem Bayazıt, Cahit Zarifoğlu, Ali Kutlay ve arkadaş grubunun diğerüyelerinin yazmaya yönelmesinde en büyük pay 1957 yılı yaz aylarında askerliğini tamamlayıp Maraş'a dönen Şeref Turhan'dadır. Şeref Turhan'ın "Maraş'ın Sesi" gazetesindeki sanat sayfası bir okuldur adeta.

O yıllardaki düşünce ortamlarını ve özellikle siyasi eğilimlerini şu cümlelerle yargılamaktadır Rasim Özdenören:

"İzlediğimiz edebiyat dergileri, son tahlilde bizim de belli bir doğrultuda düşünmemizin ve belli bir doğrultunun üslûbunu kazanmamızın yolunu açıyordu. Temel konular üzerinde başlangıçta farklı düşüncelerin sahibi değildik belki. Her ne kadar herkesin özgün tarafları var bulunuyor olsa da bu bizim birbirimizden farklı düşünceler içinde olduğumuz anlamına gelmiyordu. Özellikle siyasal alanda geçerliydi dediğim husus. Biz, izlediğimiz dergilerin söylemine göre kendimizi "aydın" kabul ediyorduk ve bir "aydın"ın yeri de o tarihte, doğal olarak CHP'nin öğretisi düzleminde yer almaktı! Bunun bir aldaniş olduğunu idrak etmemize fazla bir zaman kalmamıştı gerçi."

Bu idrak edişin ardındandır ki Rasim Özdenören bir münasebetle "Sen Allah'a inanıyor musun?" diye soracaktır Alâeddin Özdenörene...

Alâeddin Özdenören ise bu soruya "Çağdaşlık Kavramı" üzerine katıldığı bir açık oturumda; "İslâm evrensel bir dindir. Ama çağdaş olmayabilir. İslâm'ı çağdaş yapacak olan ona

inanmış insanlardır, müslümanlardır. İslâm değerlerinin taşıyıcısı olan insanlara ihtiyaç vardır.” diyecektir.

“Bok gibi düşüncelerim var.” dediği yıllarda okulla da bağıni koparmıştır Alâeddin Özdenören. Maraş Lisesinden eline tutuşturulan tastikname ile lise üçü İstanbul’da okumak için yola çıkar. Elinde tuttuğu tastiknamenin üzerinde; “İhtar, tekdir, üç gün okuldan uzaklaştırma, bir hafta okuldan uzaklaştırma ve bunların tekrarı.” yazılıdır. “Sanki okula gitmek isteyen varmış gibi.” der Alâeddin Özdenören.

O yıllar, Özdenören’in anlatımıyla “Unutulmuşluklar”da dile gelecektir sonraki yıllarda:

“Kesin, karışık, kaygı verici, birbirine benzeyen kupkuru ödevler; okul yıllarından aklımda kalan biteviyelik, usanç, üç numara traş zorunluluğu, sarı şeritli lâcivert şapka takma zorunluluğu ve nefret ettiğim gravat. Devam zorunluluğu ve devamsızlıktan sınıfta kalma ve dayak. Atılan dayak yüzünden kulak zarı patlayan ve dolayısıyla sağır olan üç öğrenci tanırım. Bunlardan birisi değerli öykü yazarımız Kadir Tanır’dır.”

Hayatın acı ve tatlı yanlarını yıllarca birlikte yaşayan, acıları ve mutlulukları paylaşan Özdenören kardeşler arasındaki derin farklılığı Rasim Özdenören dile getirmekten çekinmez:

“O çocukluğundan bu yana, benim gibi olmadı. Benim doğaya her daim mesafeli duruşuma karşılık, o, doğayı hep sevdi ve yaşadı. Ben, hiçbir zaman ağaca tırmanmaktan hazzetmedim. O ise ağaca tırmanırdı. Tırmandığı ağacın dalından kendini yere atardı.”

“Onun, bana göre dışa dönük oluşu, yalnızlığını haleldar etmiyor. O, evet, gözünü daldan budaktan esirgemeyen biriydi. Evet, güreşmişti. Yumruk yumruğa kavgalara girişmişti. Üstüne vazife olmadan başkalarının menfaatini gözetme uğruna kendi menfaatini çöpe atabilmişti. Bir arkadaş canlısı olarak her kalıba girmişti. Arkadaş uğruna kendini helâk etmekten çekinmemişti.”

Istırap Kulesi Bir Adam...

“Bana soruyorlar, sizin, diyorlar, yıldızınızın biraz daha parlak olduğu, Alâeddin Özdenören’in ise biraz geride, ziyası kayıp, daha geç doğduğu söylene ne dersiniz?” Bu soruya cevabı hemen veriyor Rasim Özdenören; *“Bu iddiayı kabul etmem ben.”* Sonra devam ediyor: *“Aslında o, her şeye benden daha önce başladı, hayata da, ölüme de... O her zaman benden daha atak davranmıştır. Ne var ki, onun sürekli yalnızlıkla ülfet halinde oluşu onu geri plandaymış gibi göstermiştir.”*

Lise son sınıf ve Eyüp’te babadan kalma, yıkılmaya yüz tutmuş bir ev...

Ardından Terkos yolunda Boğazköy’de vekil öğretmenlik...

Üniversite yılları...

İstanbul Devrim İlkokulunda öğretmenlik...

Üniversiteden mezun olduğu yıl depreşen Maraş hasreti ve on beş dakikada çıkartılan kararname ile altı yıl aradan sonra yeniden Maraş...

Yıl 1966...

Lise yıllarını kendisi gibi problemlili geçiren ve Urfa Lisesinden uzaklaştırıldığı için lise eğitimini Maraş’ta tamamlamak zorunda kalan Akif İnan’dan bir mektup alır. *“Çocukları sınıfta bırakma. Başımızdan geçenleri bilmiyor musun? Çocukları incitmemek için elinden geleni yap. Onları okumaya alıştır.”* der Alâeddin Özdenören’e. O da zaten aynı fikirleri taşımaktadır. Zamanının çoğunu Maraş Lisesinin kütüphanesinde geçirir. Öğrencileri arasında Osman Sarı, İsmail Killoğlu gibi isimler de vardır.

Maraş’ın mahalli gazetelerinde başlayan yazı serüveni Necip Fazıl’la Büyük Doğu’da, Sezai Karakoç’la Diriliş’te, Nuri Pakdil’le Edebiyat’ta. Erdem Bayazıt, Rasim Özdenören, Cahit Zarifoğlu ve Akif İnan’la Mavera’da devam eder...

“Derginin düşünce hayatında, sanat hayatında eşi benzeri olmayan bir işlevi vardır.” diyen Alâeddin Özdenören Yeni

Devir, Millî Gazete, Zaman, Sağduyu ve Tutanak gazetelerinin yanısıra Diriliş, Edebiyat, Maveria, Kayıtlar, Simya ve Ayvakti dergilerinde yazar. Son yazılarını ise Yedi İklim ve Hece için yazmıştır.

1958 yılında yayınlanan Hamle dergisindeki şiirinin de yer aldığı ve on üç şiirden oluşan “Güneş Donanması” ilk kitap olarak 1975’te Edebiyat Dergisi Yayınları arasında, neşrolunur. Elliüç şiirden oluşan “Bütün Şiirler” ise 2002’de Hece Yayınları arasında neşrolunmuştur.

Elli üç şiirden oluşan “Bütün Şiirler” içerisinde bir şiir var ki hikayesi ayrı bir yazı konusudur. Yirmi yılda son halini alarak tamamlanan “Gök Duvarları” adlı şiirin ilk iki kıtası Maveria’da yayınlanır. “Sonra ben bir sabah kalktım ona iki kıta daha ekledim.” diyen Alâeddin Özdenören bir başka sabah aynı şiire üç kıta daha ekler... Kerem’in ölümü ile şiire yeniden ilaveler yapılır ve şairini “uçuran şiir” ortaya çıkar.

Arada yayınlanan kitaplar: “İnsan ve İslam”, “Batılılaşma Üzerine”, “Yakın Çağ Batı Dünyası ve Türkiye’deki Yansımaları”, “Devlet ve İnsan”, “Yalnızlık Gide Gide”, “Şiirin Geçitleri” ve “Unutulmuşluklar”dır. Vefatından sonra yayınlananlar ise; “Açılı/Yorum” ve “Geleceğin İnsanı”.

Kerem’in ölümü ve 1991’de emeklilikten sonra yerleşilen Balıkesir...

İnzivaya, yalnızlığa çekiliş ve onu yiyip bitiren, eriten hastalık... Kanser...

26 Haziran 2003 ise vuslata eriş...

“Mezarı yapıldığında, taşının üzerine, Alaiüddevle’nin armağanı olan adı yazılacak: Yalnızlığın ve acının alevli simgesi olarak...”

ÜVERCİNKANIN İLK ELEŞTİRMENİ

İkinci Yeni şiir akımının önde gelen şairlerinden olan Cemal Süreya'nın ilk şiir kitabıdır Üvercinka. Yeditepe Yayınlarının 78. yayını olarak 1958 yılı şubat ayında basılır. 12x16.5 ebatlarında cep boy olarak basılan eserin kapak çalışması Sait Maden'e aittir. Kırmızı beyaz çizgilerle oluşturulmuş bir desen ve ortada yeşil bir zemin. Yeşil zeminin alt kısmında Yeditepe'nin logosu yer alırken üst kısmında ise kirpiği ve kaşığı ile tek bir göz bulunmaktadır. Eserin yazarı Cemal Süreya ise ilk şiirini henüz beş yıl önce yayınlamış 27 yaşında genç bir delikanlıdır.

Eser İstanbul'da yayınlanır. İlk okuyucuları ise İstanbul'a bin kilometre uzaktaki Maraş'tadır. Şubat ayı içerisinde yayınlanan Üvercinka'yı mart ayında bulup alan, okuyan ve hakkında yazı yazılması için arkadaşı Alaeddin Özdenöre'ne veren isim Cahit Zarifoğlu'dur.

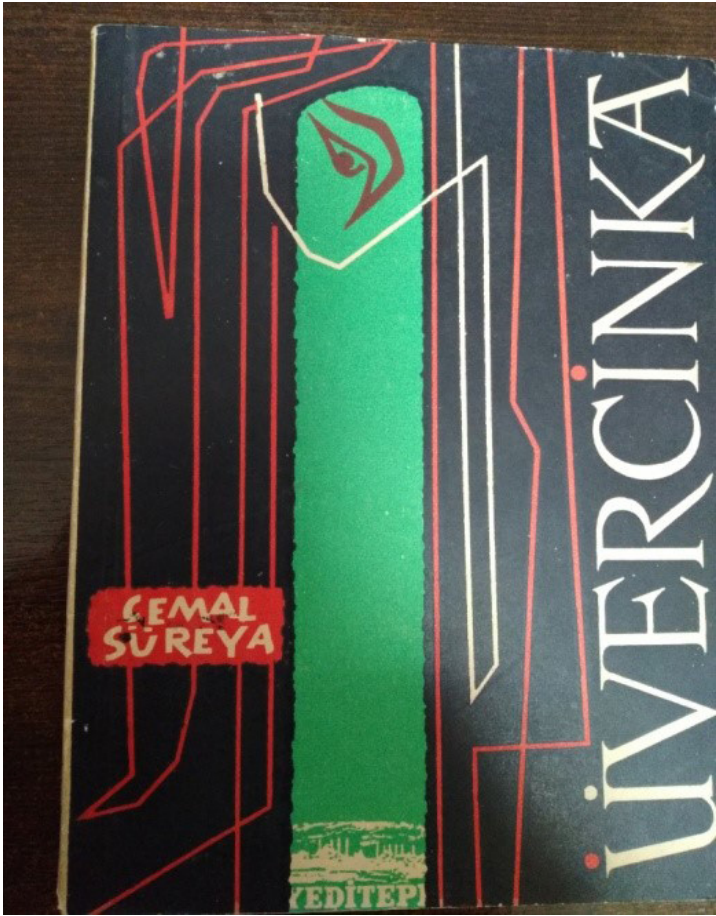
Cahit Zarifoğlu ve Alaeddin Özdenöre'nin o yıllarda Maraş Lisesinin "yazanlar" tarafındadırlar. Diğer arkadaşları ile birlikte Maraş Lisesi kültür kolunun yayın organı olan "Hamle"yi yeniden yayınlamaya başladıkları gibi Demokrasiye Hizmet gazetesinde de "Fikir-Sanat" sayfası hazırlamaktadırlar. Ayrıca Şeref Turhan'ın hazırladığı Maraş'ın Sesi gazetesindeki "Düşünü Sanat", "Düşünü Dörüt" sayfalarına da katkı sağlamaktadırlar.

Üvercinka'nın İstanbul'da yayınlandığı günlerde Maraş'ta Hamle'nin de 20. sayısı yayınlanır. Alaeddin Özdenöre'nin Hamle'de yayınlanan yazısında bir sanat dergisi özlemi çektiğini dile getirerek; "*Şiirde ikinci yenilerden haberiniz var mı?*" diye sorar.

Cahit Zarifoğlu'nun beğenerek okuduğu Üvercinka'yı Alaeddin Özdenöre'nin de beğenir ve Zarifoğlu'nun isteği üzerine eser hakkında bir yazı kaleme almaya karar verir. Bu kararın

haberi 31.03.1958 tarihli Maraş'ın Sesi gazetesinin Düşünü Sanat sayfasında yer alır. "Gelecek hafta Cemal Süreya'nın ÜVERCİNKÂ adlı şiir kitabının eleştirisini bulacaksınız." cümleleri ile yapılan duyurunun gereği biraz gecikmeli olarak 06.05.1958 tarihinde gerçekleşir. Şeref Turhan'ın hazırladığı sayfanın adı da bu arada "Düşünü Dörüt" olmuştur.

Henüz bir lise öğrencisi olan Alaeddin Özdenören yazısına "Üvercinka veya Değişik Güzel" başlığını koymuş ve şu cümlelerle giriş yapmıştır:

“Şiirimizin kokmuş, pislenmiş havasını kovalıyarakyerine değişik ve temiz bir hava getiren ozanlarımız var. Birçokları kolay anlamak hastalığından kendilerini bir türlü kurtaramadıkları için, bu ozanların şiirlerine hemen sırtlarını çeviriyorlar. Sırtlarını çevirmekle kalsalar gene iyi. Beni en çok kızdıran şu veya bu dergide ileri geri lâf etmeleri. Hem suçlu hem güçlü durumuna düşmeleri. Üstelik bununla da böbürlenmeleri. Ama zaman er geç güçlüyü güçsüzü ayıracaktır elbet. Çağın beğenisinden kendilerini sıyırmasını bilen bu ozanları, şiirimize getirdikleri yenilik güç ve güzellik için alkışlıyorum. Bugün bir Edip Cansever’in, bir İlhan Berk’in, bir Cemal Süreya’nın şiirimize getirdikleri yeniliği usu başında olan bir kişi yadsıyamaz.”

Bu giriş cümleleri ile Özdenören, taşrada yaşayan bir liseli olarak ulusalda tartışılan sanat hareketlerini ve akımlarını ne kadar yakından takip ettiğinin ipuçlarını verir. “Değişik Güzel” diye tanımladığı İkinci Yeni şiir akımını destekleyen Özdenören’in zaten kendisi de değişik güzel şiirler yazmaktadır.

Hamle dergisinin 1958 yılının mart ayında yayınlanan 21. sayısında “Bir Gün Başlangıcında Düşünceler” şiirinde şu değişik güzel mısraları kayda geçer:

*“Gelmez yollara git kör karanlık
Ağaçlarda bu yaşama sevdası
Yürekler daha bir aydınlık
Tanrım daha
Bir gün başlangıcında düşünceler
Ağaran şafaklardan sabaha
İnsan nasıl olduğunu bilemiyor
Söyle nerelerden
Hangi bulutlarla başladı bu yolculuk*

*Yaşamak fıskırıyor yüreklerden
Oluk oluk
Sen oldukça insanlar daha bir ağlamaklı donuk
Gelmez yollara git kör karanlık.”*

Hamle'nin aynı tarih ve sayısında bir değişik güzel şiir de Cahit Zarifoğlu'na aittir. “Bir Hayal Nokta” başlıklı şiiri ile Zarifoğlu şöylece seslenir:

*“Soluğu kesilmiş kaldırımların
Bunca günahı sırtlamış dünya
Öylesine çılgın bir dönüşü var ki
Şeytana uymuşcasına
Bir hayal nokta
Her saat başı çaldığım kapı
Önünde duyduğum heyecan
Bir sevda bir ekmek kaygısı
Tüm insanların benim gibi
Dünyadan yana belleri bükük.”*

Ulusalda serbest şiirin ve İkinci Yeni şiirinin tartışıldığı günlerde Maraş'ta değişik güzel yazan nice isimler bir araya gelmiş “Anadolu'ya Kafka yaratıkları” salmaktadırlar.

Alaeddin Özdenören'in beğenerek okuduğu Üvercinka üzerine değerlendirmeleri ise yazısının ikinci paragrafı ile başlar:

“Burada söz konusu edeceğim Cemal Süreya'nın ÜVERCİNKA adlı şiir kitabı. Sait Maden'in güzel bir kompozisyonu kitabın kapağını süslemiş. 29 şiir yer almış kitapta.”

Özdenören Üvercinka'da yer alan şiirlerin değerlendirme-

sine geçmeden önce şairi ile ilgili şu bilgileri verir:

“Cemal Süreya güzeli değişik açıdan yakalamaya çalışan, güzele başka bir yoldan ulaşmak için çırpınan bir ozan. Bu yol inişli çıkışlı, taşlık. Alışılmış yoldur düz yoldan gitmek varken ne diye kendimi boşu boşuna yorayım diyenler bulunabilir var da. Ama bunlar yolun sonundaki güzelin, başka bir güzel, DEĞİŞİK GÜZEL olduğunu unutmuyorlar.

Cemal Süreya biçimci bir ozan. Şiirin en önemli özelliğinin bir biçim özelliği olduğu kanısında. Bazı şiirlerinde özü ihmal ediyor. Oysa bu iki ilke bir bütündür. Bunlardan birisi eksik veya aşırı olduğu zaman şiir de değerinden buna orantılı olarak yitirir. Onun asıl şiirleri özünde biçiminde değerini vererek yazmış olduğu şiirlerdir.”

Cemal Süreya'nın şiirlerinin konularını toplum ve aşktan aldığı üzerine basarak belirten Özdenören; *“Ozan şiirlerinde aşk ve toplum konuları üzerine eğilmiş. Hürlük, barış, sevgi. Bunlar kişioglunu mutlu kılan şeyler...”* der ve düşüncesini desteklemesi için *“Cıgarayı attım denize”* şiirinin son kıtasına gönderme yapar:

*“Biz eskiden de en az böyleydik senlen
Bir bulut geçiyorsa onu görürdük
Bir minarenin keyfine diyecek yoksa onu
Bir adam boyuna yoksulluk ediyorsa onu
Ne zaman hürlüğün, barışın, sevginin aşkına
Bir cigara atmışsak denize
Sabaha kadar yandı durdu”*

Cemal Süreya'nın şiirleri üzerinden değerlendirmelerine devam eden Özdenören *“20. yüzyıl insanının içinde bulunduğu acıklı durumu derin ve kesin çizgilerle belirtmiş.”* dediği *“Konto”* şiirinden şu mısraları yazısına alıntılar:

*“Ben nereye gittimse bütün zulümlardı
Bütün açlıklardı kavgaları gördüğüm
Kötülüklerin büsbütün egemen olduğu
Namussuz bir çağ bu biliyorsun
-Garson rakı getir
Garsonun adı Hakkı”*

Maraş Lisesinin yazarları o yıllarda Afrika’yı ve özellikle Cezayir’i önelemektedirler. Bu öncelemenin Cemal Süreya’da da belirgin olması Özdenöre’ne dinginlik verir:

“Ozan Afrika’yı diğer ülkelerden ayrı tutmuyor. Orada yaşayanların da insan olduğunu kabul ediyor.” der ve şu mısralara yer verir:

*“Lâleliden dünyaya doğru giden bir tramvaydayız
Birden nasıl oluyor sen yüreğimi elliyorsun
Ama nasıl oluyor sen yüreğimi el.....
Sevişmek bir kere daha yürürlüğe giriyor
Bütün kara parçalarında
Afrika dahil”*

“Nehirler Boyunca Kadınlar Gördüm” şiirinde ise Anadolu kadınının değişmez kaderini gözlemler:

*“Bir sizin de yolunuz düşer memlekete
Siz de görürsünüz bunları kadınlarda
Ödevleri yenilmek olan hep
Bıçakla kemik arasında
Susmayla ağlamak arasında*

Yenilmek
Kadınlar”

Özdenören Üvercinka üzerine kaleme aldığı yazısını “Gül” şairinden aldığı şu parça ile bitirir:

*“Ellerini alıyorum sabaha kadar seviyorum
Ellerin beyaz tekrar beyaz tekrar beyaz
Ellerinin bu kadar beyaz olmasından korkuyorum
İstasyonda tren oluyor biraz
Ben bazen istasyonu bulamıyan bir adamım”*

Maraş'ın Sesi gazetesinin 6.5.1958 tarihli nüshasında yer alan “Düşünü Dörüt” sahifesinde yayınlanan bu yazının öyküsü tam 32 yıl sonra bizzat yazarı tarafından ifşa edilecektir. Cemal Süreya Üvercinkadan sonra daha nice eserler vermiş ve 9 Ocak 1990'da vefat etmiştir. Özdenören daha sonra “Unutulmuşluklar”a da dahil edeceği “Değişik Güzel” yazısını kaleme alarak şu cümlelere yer verir:

“Bir şair daha göçtü, Cemal Süreya. İlk şiir kitabı “Üvercinka” çıktığında ben Maraş Lisesinde öğrenciydim. Şiirle ilgileniyor, çıkmakta olan edebiyat dergilerini izliyordum. Yıl 1958. Cahit Zarifoğlu ile birlikte Maraş'ın Sesi gazetesinde haftada bir gün sanat sayfası düzenliyorduk. Bir gün Cahit, gazetenin bürosuna geldi ve bana Üvercinka'yı uzattı. Okudum. Doğurgan, değişik ve güzel şiirler. Yeni bir şiir iklimine girmiştim. Pırlıtlı bir zekâ ile lirizm, kederci ve alaycı bir sır perdesi içinde kendisini gösteriyordu bu şiirlerde. Üvercinka'yı Cahit de sevmiş. Bana bir yazı yaz dedi. Ben de “Değişik Güzel” başlığı altında bir yazı yazdım. Bu yazı söz konusu gazetenin sanat sayfasında çıktı.”

Özdenören Cemal Süreya ile nasıl tanışık olduğunu ise ay-

nı yazının devamında Şu cmlelelele ifade eder:

*“Cemal Süreya ile tanışmamız 1961 yılında oldu. Ben fakl-
tede öğrenciydim. Beyazıt’ta bir pastanede oturduk. Arkadaş-
larla birlikte Maraş’tayken çıkardığımız Hamle dergisini, yerel
gazetelerde düzenlediğimiz sanat sayfalarını izlemiş. Doğrusu
böylesine duyarlı ve dikkatli bir izleyici oluşu beni hayrette bı-
rakmıştı. Bana kendisinin ilk eleştirmeni olduğumu söyledi ve
“Değişik Güzel” yazısını hatırlattı.”*

ZINDAN VE ALÂADDİN ÖZDENÖREN

Zindanın “iki hece” olmadığını Üstadımdan okumuştum ama yaşayarak da gördüm...

Hiçbir hizmetin cezasız kalmayacağını ispatı olan “Cezaevi Günlüğü”nün yayınlandığı günden bugüne eş dostla konuştuğumuz konular arasına bir de cezaevi muhabbeti girdi...

Cezaevi üzerine yazılanlar da tabii ki ilgi alanımıza...

Alkış dergisine Alâaddin Özdenören’in vefatının 3. yıldönümü dolayısıyla bir yazı hazırlarken Özdenören’in “kara kardan ve samandan adamlar yüzünden” Mersin Kapalı Cezaevinde iki ay kadar mapus yattığını öğrendim.

Demek Alâaddin Özdenören’e olan aşırı sevgim ondan dolayı imiş. Aslında o da Malatya Cezaevinin Pötürgeli Şükür’sünü sevmiş. Hatta ilk şiir hâleleri onda Pötürgeli Eşkîya Şükür’nün ölümü ile oluşmuş. Doğrusu tavsiye ediyorum cezaevinde yatmayı. Hele hele de idarecilere...

İnsanlığın edebiyatını değil, hasını, özünü öğrenmeleri için. Bir arkadaşım; “*Hayatında âşık olmayanla konuşulmaz.*” derdi. Ben de “*Cezaevine girmeyenle de*” diye ilave edeceğim ama biliyorum yanlış anlaşılacağım.

Alâaddin Özdenören’in iki ayını geçirdiği cezaevi eskiden bir hanmış. “İnsanın Zindanı” başlıklı yazıda cezaevine girdiği ilk günü anlatıyor:

“Zindan kapısı; girmek kolay da çıkmak zor. Başına alçacık bir dalga vurur. Artık akşam güneşinin yatık ışığı bile sızmaz. Ufuktaki dalgalarla tepeler hayal olur. Göz gözü görmez. Küçük, tıknaz adamlar çevrende dolaşır durur. Ama hiçbir zaman kaynaşma yok. Ve düşünürsün: Benim burada ne işim var? Hangi görünmez el beni buraya fırlattı? Öylece kalakalır-sın. Nerde o güllerin ruhunu şenlendiren sabah. Hep gece. Ve birkaç hayalet adam kapıda beklemekte. Anlaşıyor ki zında-

nın gediklileri. Yani müebbetlikler.”

Zindanda düşünmeye çok vakti oluyor insanın. “Sonsuza doğru akıp giden ve bir türlü tükenmeyen zamanın ağırlığı altında” düşünmek...

Her saniyesi bin yıllık ibadet gibi kutsal bir eylem...

Düşünmek...

Düşünmeye zamanı olmayan çağımız insanının terbiye edicisi...

Zindan...

Sıradan insanların değil, sorumluluk sahibi insanların ihtiyacı var düşünmeye... Ne var ki hiç zamanları yok... Zaman aslanın ağzında değil oysa... Özdenören’in de tespitiyle zaman zindanda...

“Hapishane eskiden hanmış” diyor. “Üç katlı. En alt katta garibanlar yatıyor. Ben en alt kattayım,” diyerek garibanlığını da ele vermiş oluyor Özdenören.

Hemşehrisi Mercimek Ahmet himayesine alıyor onu.

Mercimek Ahmet cezaevinde yedi yılını doldurmuş. Cınayetten. *“Sonuç itibariyle Ahmet de bir gariban. Bir Maraş köylüsü.”*

Cezaevini anlatmaya devam ediyor Özdenören: “Orta katta parası pulu olan, ağırlığı olan mahkûmlar yatıyor. En üst katta ise müdür odası, kâtip odası ve bir de kitaplık var.” diye.

Özdenören de düşünecek çok geniş bir zaman buluyor zindanda. Bir iç hesaplaşma yaşıyor.

“İçimde ve benim varlığım haricinde olup bitenler. Karanlık şeritlerin darlığına alışmak gerekiyor. Beni kurtarmayınız. Bu dünyada kurtuluş yok. İnsanda uyandırdığı etkilere göğüs gere gere kazanılmış, derinleşmiş dayanıklılık, gülümsemekle yetinip kendi yoluna gidiyor. Onu ağaçlık dağlar, tepeler çağırıyor.”

“Yenilgi yenilgi büyüyen zafer.” daha bir anlaşılır oluyor cezaevinde...

AŞKIN, İSYANIN VE ARAYIŞIN ŞAİRİ: ADİL ERDEM BAYAZIT

Cihan imparatoru Yavuz Sultan Selim Han'ın Doğu Bayazıt'tan Maraş'a getirdiği bir ailenin mensubu olarak 1939'da Maraş'ta doğdu. Aile fertleri genelde askeri okullar da olmak üzere eğitim görmüş kişilerdi. O da ilk ve orta öğrenimini Maraş'ta tamamladı ve şiirlerini lise yıllarında yayınlamaya başladı. Şiire çok daha erken yıllarda başlayan Erdem Bayazıt'ın arkadaş çevresi hem kendisi hem memleketi ve hem de ülkesi için bir ayrıcalıktı aslında. Bu ayrıcalık daha o yıllarda kendini göstermiş, Maraş'ın mahalli gazetelerinde hazırlanan kültür-sanat sayfalarındaki bir yarışla O arkadaş çevresinde kim yoktu ki? A. Cahit Zarifoğlu, Sait Zarifoğlu, Rasim Özdenören, Alaeddin Özdenören, Ali Kutlay, Ahmet Kutlay ve diğerleri...

Şeref Turhan "Maraş'lı Şairler Antolojisi"nde Erdem Bayazıt için şu ifadeleri kullanır:

"Erdem'in şiirinin ucu çok gerilere uzanır. Yani küçük yaşta şiir yazmaya başlamıştır. Çeşitli biçimler denemektedir."

Aşkın ve isyanın yanı sıra bir arayış şairi olan Adil Erdem Bayazıt'ın bu arayışı ve denediği çeşitli biçimler ileride hep karşısına çıkacak, anlaşılmazlıklar yakasını bırakmayacak, belki de bu yüzden yazmada biraz cimri davranacaktır.

Arkadaşlarının şiir ve öykülerini yayınladıkları Demokrasiye Hizmet gazetesine ilk olarak siyah-beyaz desenleri ile katılır A. Erdem Bayazıt. O günün matbaa tekniğinde o güzelim desenler nasıl klişeleşip gazete sayfalarını süslemiş görmek lazım.

Ve şiirler... Desenlerde ortaya çıkan arayış o ilk şiirlerde de göstermektedir kendini. "Gün Batıda Bir Kız Sevdim" şiiri Demokrasiye Hizmet'in 4.2.1958 tarihli nüshasında C. Zarifoğlu ve A. Özdenören'in birlikte hazırladıkları "Fikir-Sanat"

sayfasında yayınlanır. Şiir şu uzun ithafla başlar: “-Bugün her şey boş, yarınsa ne olacağı bilinmez. Mutluluğu günbatıda görürsem Allı’yı düşünmeyeceğim.”

Ve işte şiir:

*“Hiç aklımı sarmamıştım böylesine
Gözlüksüz olunca daha başkasın
Yağmur görmüşçesine kaçman boşa
Hayra-şerre ererse bir gün aklın
Sevda delisi bir liseli vardı diyeceksin
Düşünde her gün bir rüzgârlı baş göreceksin.”*

Aynı yıl Maraş Lisesinin kültür kolu yayın organı Hamle, aynı arkadaş grubunun gayreti ve edebiyat öğretmeni Mustafa Atatanır’ın çabaları ile birkaç yıllık aradan sonra 20. sayıdan itibaren yeniden yayınlanmaya başlar. Mustafa Atatanır’ın yayın yönetmenliğinde Cahit Zarifoğlu, Şeref Turhan, Rasim Özdenören, Ali Kutlay gibi isimlere sayfalarını açan Hamle’nin bu sayısında Erdem Bayazıt’ın da bir “Anlatı”sı vardır. Aslında kısa bir öyküdür yazılan. Üstelik şairin yayınladığı tek öykü de değildir. Yıllar sonra Edebiyat dergisinde de bir öyküsü yayınlanacaktır.

Şairimiz arayışının bir süreci olarak ilk öyküsüne “anlatı” demiştir. Başlığı ise “Bir Başka Hava”. “Yağan yağmuruyla, ıslak toprağıyla, mor-kızıl yağmur sonrasıyla” bir başka olan kentteki uyanışı, kuşların, ağaçların, böceklerin yeniden canlanışını ve genç yaşta eşini kaybeden mahallenin güzel dulu Gülgün’ü anlatır bu yazıda. Hamle’nin bir sonraki sayısında ise ülkenin geri kalmışlığının nedenlerini sorgulayacaktır.

Şiirlerine ithaf yazmayı seven şairimizin Hamle’nin 22. sayısında yayınlanan ve C. Zarifoğlu’na ithaf ettiği “Uçman” adlı şiiri, Doğan Keçecioglu’nun çıkarttığı “Gençlik” adlı ga-

zetenin fikir-sanat sayfasında J. Türkan Konuk tarafından eleştirilir. Şiir ithafın dışında üç cümlecikten oluşmaktadır.

*“Gök gürlemesini unutacak utancından
Sen uçakta oldukça
Bulutlar el-pençe divan duracaklar önünde”*

Şiirin yayınlandığı günler A. Cahit Zarifoğlu'nun uçmaya heveslendiği ve Türk Hava Kurumundan “B” türü sertifika aldığı günlerdir.

Erdem Bayazıt Cahit Zarifoğlu dostluğu lise sıralarında başlayıp bitecek bir dostluk değildir. Cahit Zarifoğlu'nun vefatına ve hatta ailesi aracılığı ile vefatı sonrasına dek uzanacak bir dostluktur.

Hamle'nin bu yeni döneminin kaç sayı sürdüğünü kesin olarak bilemiyoruz. Hem resmi kuruluşlarımız hem de yerel gazetelerimiz bir arşiv oluşturma düşüncesinden o yıllarda çok çok uzaktır.

A. Yaşar Başer'in sahibi bulunduğu “Maraş'ın Sesi” gazetesinin 31.3.1958 tarihli nüshasında A. Erdem Bayazıt Maraş'ın fikir ve sanat açısından dünü bugünü üzerine tespitlerde bulunur.

“Günler geçer insanoğlu olayların arasında kaybolur. Bazan olayların konusu kendisidir. Geçen günlerden bize kalan bir tutam anı ve bir dolu yorgunluktur çok zaman.” diye başlayan yazının ilerleyen kısımlarında Salah Birsel'in Günlüklerinde Maraş insanının okumayı sevdiğini fakat okuduklarının Hz. Ali Cengi olduğu eleştirisine değinerek şu tespitlerde bulunur:

“Salah Birsel'in bu satırları yazdığı tarihi göz önüne alırsak, ona hak vermek gerekir. Çünkü 4-5 sene önce Maraş'ta öyle gerçek değerde sanat ürünleri okunmazdı. Böyle eserler satıcı-

da örümceklenir dururdu. Buna zıt oranla “Leyla ile Mecnunlar”, “Ferhat ile Şirinler”, “Koroğlu Hikayeleri” satılırdı alabilirdiğine. Ama bugün geç kalırsak Fikir-Sanat dergilerini bulamıyoruz satıcıda. Bu gelişme bizi sevindiriyor, umutlandırıyor.”

Doğan Keçecioğlu'nun sahibi bulunduğu ve “Kıran da olsa kırıl düş, fakat eğilme sakın” sloganı ile yayınlanan Gençlik adlı gazetenin 1959'da sekreterliğine soyunan A. Erdem Bayazıt, Nuri Pakdil ve Cahit Zarifoğlu'nun gazetede yazmalarını sağlar.

Artık lise bitmiştir. Adil Erdem Bayazıt İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisidir. Fakat ne Maraş'la ne de fikir ve sanatla ilgisini kesmeyecektir. İlk sayısı 30 Ağustos 1960'da yayınlanan günlük siyasi gazete “İnkılâp”ın Mesul Müdürlüğünü üstlenir. Gazetenin Genel Neşriyat Müdürü Cahit Zarifoğlu, sahibi ise Mustafa Özer'dir. İnkılâp'ın yayını 12.6.1961 tarihine kadar devam eder ve Cahit Zarifoğlu'nun “Bitti” yazısıyla yayınına son verir. Bu bitişte Zarifoğlu'nun Maraş'ta yalnız kalışı ve arkadaşlarına olan özlemi de önemli bir rol oynamıştır. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde öğrenimine devam eden A. Erdem Bayazıt bir mektubunda İstanbul'u anlatır Cahit Zarifoğlu'na. Erdem Bayazıt'ın İstanbul'u anlattığı cümleleri Zarifoğlu'nun “Demir Kütleler Senfonisi” adlı hikayesinde aktarılır: “İstanbul senin havana bağlı, bir okka muşmula. Göz açıp kapayınca kadar. Akşam Emirgandaydık. Denize karşı saz çalıp oynadık. Hayri oynamadı. Hiç görmüşmüy-müşük onun oynadığını. Hergele mebusluğa adaylığımı koyacak herhalde. Ben halay çektim. İyi halay çektim. –Sonra da bin metre aşağıda deniz, önüm uçurum, yeşil uçurum. Kayaların başlarında çamlar. Ta derinden denizin hışırtısı. Martılar ayaklarımın altında kaynaşan beyaz leke. Aşağıda ses oyuncakları yankılar, arkam orman- Bu Sait Faik'in adası. Bir gittim, bir daha gittim, yine gideceğim, sen gelersen beraber de gideriz. Ulan A. Cahit şu şeyi bana dört başı mamur anlatsana aslanım. Ulan Cahit be... Keşke burada olsaydın.”

Adil Erdem Bayazit Ailesi

Bu yürekte çağrıya kim dayanır ki Cahit Zarifoğlu dayan-
sın... “*Bu şehirden kaçmak zamanı artık*” der ve soluğu
İstanbul’da alır. Ona kucak açan, hatta Eyüp’te oturduğu evi
ona bırakıp kendi yurda çıkan Erdem Bayazıt olur.

Inklâp’ın son sayısında Adil Erdem Bayazıt’ın da uzun bir
şiiri yayınlanır. “Boşluk-lu Yaşamak” adlı şiir “*Şimdi bütün
kent bir adama yöneldi*” cümlesiyle başlar ve “*En çok dar
olanlar var dünyada / En çok dar adamlar var*” cümlesiyle son
bulur. Bu uzun şiir bazı çıkartmalar ve ilavelerle şairin ilk şiir
kitabı “Sebeb Ey”e aldığı gençlik yıllarının nadir ürünlerin-
dendir.

İstanbul’da öğrenimine devam etmekte olan Erdem Bayazıt
merkezi İstanbul’da bulunan “Maraş Okutma ve Yardım
Derneği”nin 18 Aralık 1960 tarihli kongresinde Genel Sekre-
ter olarak seçilir ve derneğin yayın organı Edik’e katkıda bu-
lunur. Şairin dernekçilik hayatı ömrünün tüm safhalarında
var olacak olup bugün yine merkezi İstanbul’da bulunan
Kahramanmaraş ve İlçeleri Eğitim Kültür Yardımlaşma ve
Dayanışma Derneğinin (MARAŞDER) kuruluşunda ve yayın
organı “Dört Mevsim Maraş”ın yayınlanışında aktif rol üstle-
necektir.

Maraş, Erdem Bayazıt için sıradan bir kent değildir. O
“*Maraş’ta gözümüzü açtık gün ışığına, Maraş’ta büyüdük, iyi-
yi kötüden ayırmayı orada öğrendik. Güzeli çirkini Maraş’ta.*”
diyerek bu kente olan duygularını dile getirir.

Çok sevmesine rağmen İstanbul yılları pek de uzun sür-
mez. Kaydını Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesine aldır-
mak zorunda kalır. Bir mecburiyetin gereğidir bu. Sonra ara-
ya askerlik girer. Yedek subay öğretmen olarak Burdur
Yeşilova’nın Çuvallı köyünde vatani görevini tamamlar. Asker
dönüşü yine yeni ve farklı bir kararla hukuk tahsilini tamam-
lamadan Ankara Üniversitesi Dil Tarih Coğrafya Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümüne kaydolur.

Ankara'da olmanın ona en büyük getirisi Nuri Pakdil'in 1969 Şubat'ında yayınlamaya başladığı "Edebiyat" dergisinin içerisinde yer almak olur. Edebiyat'ın daha ilk sayısında "Susmak" adlı şiirinde:

*"Ey sesimi keskin bir bıçak gibi
Kınında saklayan çağ
Ey sabırla bileyen günlerimi"* diye seslenir.

Dili artık destansı bir üsluba bürünmüştür. 1973'te yayınlanacak olan ilk şiir kitabının ismini "Sebeb Ey" koyacak olan şairin şiirlerinde nidanın ayrı bir yeri vardır.

*"Ey hep bir kelime arayan kalbim
Sonra arayan tekrar arayan kalbim."*

*"Dünyanın ağırlığına eklesek yıldızları ayı güneşi
Gene de ağır basarsın ey kalbim ey kalbimin güneşi"*

*"Bir orman gibi büyür içimde sevmek
İçimde insan bir mahşer gibi kabarıken
Ey her suça ortak çıkan kalbim"* bunlardan sadece birkaçıdır.

"Büyük Doğu" ve "Diriliş" ekolünün öncü isimlerinden olacak olan Adil Erdem Bayazıt daha lise yıllarında oluşan arkadaş grubuyla birlikte 1976 yılı aralık ayından itibaren "Mavera" adıyla aylık bir edebiyat dergisi yayınlamaya başlar. Dergide yazılarıyla Cahit Zarifoğlu, Rasim Özdenören, Aladdin Özdenören, Ersin Gürdoğan, Mehmet Kahraman vs olsa da sahibi ve sorumlu yönetmen Erdem Bayazıt'tır.

O yıllarda Milliyet Sanat Dergisi bir edebiyat ansiklopedisi eki vermektedir. Bu ekin 1976 Kasım ayı sayısında yer alan Erdem Bayazıt maddesinde; “*Teknoloji yüzünden ahlâki değerlerini yitiren, Tanrıdan uzaklaşan insanın kurtuluş yollarını aradı.*” yargısı yer alır. Bu, taraflı yargıya Maverâ’nın ilk sayısından cevap gelir. Ersin Gürdoğan imzalı cevabi yazıda teknoloji üzerine görüşler belirtildikten sonra şu düşünceye yer verilir: “*Erdem Bayazıt bizce, soyut teknolojiye karşı olmaktan çok, teknolojiye yenilmiş, belki ona tutsak olmuş bir insanlık durumuna karşıdır. Üstelik, teknoloji, bizim durumumuzdaki ülkeler için, Batı’nın bir simgesi olarak da yorumlanabilir.*”

Ersin Gürdoğan’ın yazısının son paragrafı ise bir hükmü içerir:

“*Şairin, ayak seslerini müjdelediği, tabiatın tüm varlığıyla selama durmasını istediği insan, teknolojiyi yok eden değil, kendi sultasına alarak ‘Allah önünde her varı yok gören’ insandır.*”

Milliyet Sanat Dergisi edebiyat ansiklopedisi ekine konu olan şairin “Sürüp Gelen Çağlardan” adlı şiiridir.

*“Yeryüzü bana meşcit kılındı
Ant verdim toprak şahit tutuldu
Her sabah her öğle her akşam
İkinciyle yıkanarak yatsıyla donanarak
Sularda polatlanan benim.*

*Geldim durdum önünde işte bir anıt gibi
Sıyrarak sırtımdan bir yılan giysisini.”*

Mısralarıyla başlayan şiir destansı bir üslupla devam ederek:

*“Dünyanın kalbini dinle geliyor adım adım
Dallar meyvaya dursun toprak tohuma dursun
İnsan barışa dursun selâma dursun zaman
Sabır savaş zafer. Adım: MÜSLÜMAN.”* mısralarıyla son bulur.

Erdem Bayazıt'ın şiirine gelen tenkitler bu kadarla kalmaz. Cumhuriyet Devri Türk Şiiri adıyla iki ciltlik hacimli bir eser kaleme alan Prof. Mehmet Kaplan *“Erdem Bayazıt'ın şiiri değil eski dindar şairlerinkinden, Mehmet Akif'inkinden de çok farklı bir şekil ve üslûpla yazılmıştır.”* diyerek onu Mevlâna ve Yunus'un yoluna ihanet etmekle ve Yahya Kemal tarafından ortaya konulan ve ilmi gerekçelere uyan milliyetçi anlayıştan uzak olmakla suçlar. Erdem Bayazıt bu suçlamaya cevabı Maverâ'nın 7. sayısında (Haziran 1977) verir. Cevap kendisini savunmak için değil Yahya Kemal'e yapılan haksızlığı dile getirmek için kaleme alınır. Zaten yazının başlığı da *“Yahya Kemal Prof Kaplan'ın Sınırlarını Aşıyor”*dur.

Yeryüzünü kendisine mescit kabul eden şair, dünyanın dört bir ucunda acı çeken, zulme uğrayan insanların yanındadır dua ve yüreğiyle. Kızıl Rus'a karşı Afganistan'da süren savaş ise içerisinde apayrı bir yer edinir. Kendisi dahil yedi kişilik bir ekiple 1981 Temmuz'unda Ajans 1400 adına Afgan dağlarına doğru yola çıkar. Ekipte ayrıca Yücel Çakmaklı, Ahmet Bayazıt, Şenol Demiröz, Çetin Tunca, Halil İbrahim Sarıoğlu ve Necdet Taşçıoğlu da vardır.

Bu yolculukta Pakistan'ın Peşaver kenti merkez olmak üzere, 270 kişilik bir Afgan grubuyla beraber Afganistan içlerine girilir. 20 günde, dağlarda ve vadilerde 400 km yol yürünür. İki buçuk ay süren bu yolculuğun tüm ayrıntıları Erdem Bayazıt'ın kaleminde dile gelir ve Maverâ'da sıcığı sıcığına yayınlanır. O yıllarda Maverâ sayfalarından okuduğumuz bir Afganlı çocuğun *“Bizim iyilerimiz hep şehit oldu.”* sözü hala kulaklarda çınlamaktadır.

Bu yazıların bir bölümü “İpek Yolundan Afganistan’a” adıyla 1985’te kitaplaşır. Afganistan’da yaşanan ve kitapta yer almayan diğer konular ise Erdem Bayazıt’ın Türk edebiyatına kazandırdığı Afganlı Meral Maruf tarafından yazılacaktır “Hicret Günleri” ve “Dullar Kampı” adıyla...

Erdem Bayazıt’ın Müslüman halklara karşı duyarlılığı Afganistan ile sınırlı değildir. 1994’te “Bosna’ya Yazıt”ı;

*“Biz aciz kaldık Bosna! Sen ayaktasın
Biz yani bütün insanlık
Küflenmiş uygarlıkların asalak böcekleri
Sadece mahkûmlarız önünde.”*

Mısralarıyla başlar. Sonra 2001’de “Çeçenistan”:

*“Yalnız kurt kaf dağında hangi izin üstünde
Ağaran şafaklara bu kan nerden damlıyor*

*Ey uykusu bombalarla bölünen bebekler
Yağan karlar üstüne bu kan nerden damlıyor*

*En zalim talanlarda darmadağın kadınlar
Beyaz çarşaflara bu kan nerden damlıyor*

*Ey toprağa tohum gibi savrulan er kişiler
Gelin duvaklarına bu kan nerden damlıyor*

*Ekmeğinin katığı salt özgürlük tutkusu
Fukara sofralara bu kan nerden damlıyor*

*Kulaklar sağır gözler kör yürekler mefluç mu
Pusmuş insanlığımıza bu kan nerden damlıyor”*

“İpek Yolundan Afganistan’a” adlı eseriyle 1983’de Türkiye Yazarlar Birliği’nin Gazetecilik Ödülü’nü alan şairimiz 1988’de de Şiir Ödülü’nü almaya hak kazanır.

Memuriyet hayatına 1971 yılında edebiyat öğretmeni olarak başlayan Erdem Bayazıt, mezun olduğu Maraş Lisesinde edebiyat öğretmenliği ve Maraş İl Halk Kütüphanesinde müdürlük yapar. İstanbul Türk Musikisi Devlet Konservatuvarının kuruluşunda Genel Sekreter olarak görev alır. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı’nda Basın Bürosu memurluğu, Milli Kütüphane Süreli Yayınlar Şube Müdür Yardımcılığı, Sanayi Bakanlığı İnsan Gücü Eğitim Daire Başkan Yardımcılığı görevlerinde bulunur.

Mavera dergisi ve Akabe Yayınları’nın kuruluş aşamasında yönetimi üstlenmek üzere memuriyetten istifa eder. Derginin 1984’te İstanbul’a taşınması ile DPT’de yeniden görev alırsa da 1987 Milletvekili seçimlerinde memleketi Kahramanmaraş’tan aday olur ve kazanır. 18. Dönem Milletvekili olan şair Milli Eğitim ve Çevre komisyonunda görev alır. 1991 seçimlerinde yeniden aday olmaz ve İstanbul’a yerleşir. Evli ve dört çocuk babasıdır.

ABİLER ABİSİ, AŞKIN ŞAİRİ ERDEM BEA

Bazı insanlar sıra dışı bir hayat yaşar...

Onların dostları sıra dışıdır, dostlukları sıra dışı...

Sıra dışı bir ömür sürer ve sıra dışı bir iz bırakırlar arkalarında...

Erdem ağabey de bu toprakların yetiştirdiği sıra dışı insanların biridir işte...

Doğdu, yaşadı ve öldü...

Arkasında bir iz değil, izler bırakıp gitti ve de dostlar bıraktı sayılamayacak dek...

Doğuştan bea idi... Dostlarına abilik yaptı hep...

Şairdi... Hem de daha küçük yaşlardan itibaren... Mısralar kaleme döküldü sonra... Her biri namluya sürülen bir mermi gibi... Bir ömür boyu sorularının cevabını aradı hep... Kalbini dinledi:

“Ey hep bir kelime arayan kalbim

Sonra arayan tekrar arayan kalbim” diyerek...

Aşıktı... Aşkı dolu dolu yaşadı hem de... Daha lise yıllarında “Gün Batıda Bir Kız Sevdim” diye şiirler yazdı... Sevdigine ses verdi ustası olduğu kelimelerle...

“Yağmur görmüşçesine kaçman boşa

Hayra-şerre ererse bir gün aklın

Sevda delisi bir liseli vardı diyeceksin

Düşünde her gün bir rüzgârlı baş göreceksin.”

Dostlarına sonuna dek açtı kalbinin kapısı... Kendisinden bir yıl sonra yüksek öğrenim için İstanbul'a gelecek olan Cahit Zarifoğlu'na evinin anahtarını verip kendisi öğrenci yurduna çıkacak dek...

Merhum Cahit Zarifoğlu'nun uçmaya heveslenip Türk Hava Kurumu'na sertifika için başvurduğunda üç satırlık bir şiir yazar. O üç satırlık şiirde;

"Gök gürlemesini unutacak utancından

Sen uçakta oldukça

Bulutlar el-peñçe divan duracaklar önünde" der.

Yıl 1960... Kendisi İstanbul'da Cahit Zarifoğlu Maraş'tadır. Mektuplar yazar Cahit Zarifoğlu'na... İstanbul'u anlatır... *"İstanbul senin havana bağlı, bir okka muşmula"* der.

Sonra dayanamaz: “*Ulan Cahit be... Keşke burada olsaydın.*” demekten kendini alamaz.

Zaten Cahit Zarifoğlu da “İnkılap”daki yalnızlığından ve de anlaşılmazlıklardan usanmıştır. Gazetenin son sayısına “Bitti” başlığını atar ve düşer İstanbul yollarına...

Cemiyetçidir... Daha İstanbul’a ayak attığı yıl Maraş Okutma ve Yardım Derneğinin kongresine katılır. Derneğin Genel Sekreteri olarak çıkar kongreden... “Edik” dergisi bir süre de onunla devam eder yola...

Anısına bir kitap yayınlayarak onu anmak için bir organizasyona ev sahipliği yapan MARAŞDER’in de kurucu başkanıdır o.

Ömrünün çoğunu Maraş dışında yaşasa da Maraş aşığıdır. “Maraş’ta gözümüzü açtık gün ışığına” der ve devam eder: “*Maraş’ta büyüdük, iyiyi kötüden ayırmayı orada öğrendik. Güzeli çirkini Maraş’ta...*” der.

*“Bir orman gibi büyür içimde sevmek
İçimde insan bir mahşer gibi kabarıken
Ey her suça ortak çıkan kalbim”*

Diyecek kadar sevgi ile dolu olan kalbi isyan eder bazen;

*“Küflenmiş uygarlıkların asalak böcekleri
Sadece mahkûmlarız önünde”* diye...

5 Temmuz 2008’de aramızdan ayrılarak ebedi aleme hicret eden abiler abisi, aşkın şairi Erdem Be’yi bir kez daha rahmetle anıyoruz...

YAZANLAR VE YAZMAYANLAR

Yarım asrı aşan bir zaman dilimi öncesinde Maraş Lisesi öğrencilerinin yaptığı bir ayırımıdır yazarlar ve yazmayanlar...

Ve tabii ki önemli olan yazarlardır...

Nuri Pakdil liseden mezun olmuş ve Hamle dergisi yayınına ara vermiştir. Ona omuz verecek yeni bir kadro beklenmektedir.

İşte tam da o dönemde Özdenörenler babalarının emekliye ayrılmasının ardından yeniden Maraş'a dönmüş ve liseye başlamışlardır. Arkadaşları arasında Ali Kutlay, Adil Erdem Bayazıt, Cahit Zarifoğlu ve Sait Zarifoğlu da vardır.

Yazmaya en erken başlayanı Alâaddin Özdenören. En genç romancı unvanını Oğuz Özdeş'ten almak için bir arkadaşı ile birlikte roman yazmaya başlamıştır. O yıllarda Ali Kutlay hikâye yazmakta, Erdem Bayazıt yazılarını Tercüman'a göndermekte, Rasim Özdenören ise yazı düşüncesinden çok uzak,

"Yahu Erdem nasıl oluyor bu işler, yazı nasıl yazılıyor?" diye sormaktadır.

Ali Kutlay'ın hikâye yazdığını öğrendiğinde ve o hikayeleri okumak istediğinde ise bir şartla karşı karşıya gelir Rasim Özdenören. Ali Kutlay hikayesini bir şartla okutacağını söyler ve;

"Akşam bir hikâye de sen yazacaksın, yarın da ben senin hikayeni okuyacağım." der.

Şart kabul edilir. Rasim Özdenören Ali Kutlay'a verdiği söz gereği o akşam ilk hikayesini yazar.

Ali Kutlay ile Rasim Özdenören arasındaki şartlı hikâye değiş tokuşu devam eder. Rasim Özdenören'in maksadı Ali'ye daha çok hikâye yazdırmaktır. *"Ali nasıl olsa yazıyordu. Önemli olan da o idi. Kendisi önemli değildi. Nasıl olsa yazar*

filan olmak niyetinde değildi. Asıl yazar Ali idi.”

Ama zaman o günün gerçeğinin tam tersine işleyecektir.

Bu bir müddet böyle devam eder gider.

Alâaddin Özdenören’in belirttiğine göre:

“Ali Kutlay dile hâkim, anlatımı sağlam, tam bir hikayeci idi. Rasim Özdenören’in yazdıklarını beğenmiyordu. ‘Böyle hikâye olmaz’ diyordu.”

Yazarların arasına Cahit ve Sait’in de girmesiyle bir “enteller” topluluğu oluşmuş, Hamle dergisinin yeniden yayınlanma düşüncesi dahi dile getirilmeye başlanmıştı.

“Entellerin toplantı yeri ise Rasim ve Alâaddinlerin evleriydi.”

Ali Kutlay yazarların içinde Rasim ile kendisini ciddiye alıyor, ötekilerin yazdıkları için “özenti” diyordu.

Rasim Özdenören ve Kadir Tanır

Belki o gün için gerçekten de “özenti” idi. Ama o özenti Türk edebiyatının en has şair ve yazarlarını çıkartacaktı orta yere.

Entel toplantıları daha birinci yılını dahi doldurmamışken Rasim Özdenören’in ilk hikayesi Varlık dergisinde yayınlanmıştı. Yıl 1957’nin ocak ayı. Ali Kutlay’ın Varlık’ta yazmaya başlaması bir yıl olmuştu.

Mahalli gazetelerdeki sanat-edebiyat sahifeleri... Hamle’nin yeniden hayat buluşu ve aradan geçen yıllar, yıllar...

Ali Kutlay lise öğrenimi sonrası yazmaya devam etmemiş, belki de yazmış, yazdıklarını yayınlamayı izini kaybettirdi sevenlerine...

Cahit Zarifoğluseçkin bir kimse olmasa da dünya varoldukça eskimeyecek eserler kaleme alıp 1987’nin 7 Haziran günü çok erkenci olarak ebedi aleme hicret etti... Ardından abisi Sait Zarifoğlu... Ve Alâaddin Özdenören ayrılanlar kervanına katıldı.

Adil Erdem Bayazıt az ve öz yazdı, Risaleleri dilden dile dolaştığı bir zamanda gidenler kervanına dahil oldu.

Yazmaya en son başlayan Rasim Özdenören ise yazarlığının 60. yılında ellinin üzerinde eseri ile Türk edebiyat tarihinin kilit taşı olmuştu.

YAZMAK DA NEYE?

Yazmak çağa şahitlik yapmaktır...

Yazmak kalıcı olmaktır...

Yazmak yaymaktır...

Yazmak muştudur...

Fikir ve yazı hayatının 60. yılını geride bırakan fikir ve düşünce dünyamızın mimarlarından Rasim Özdenören uzun yıllar öncesinden soruyor “*Yazmak da neye?*” diye...

Yazı hayatına lise öğrencilik yıllarında bir grup yol arkadaşısı ile başlayan Özdenören “*Yazmak da neye?*” diye sorsa da yazmaktan da kendini alamıyor...

Gene ki de öyle yapmış.

Ya bir de yazmaktan vazgeçmiş olsa idi...

“Gül Yetiştiren Adam”sız bir edebiyat dünyasını düşünmek ne mümkün..

Ya “Müslümanca Düşünme Üzerine Denemeler”i..

Hangisini bir diğerinden ayırmak mümkün ki...

“Boşunalıktan Bütünlüğe” başlıklı yazıda bir iç muhasebesinde bulunuyor Özdenören yıllar öncesinden...

“*Şimdi her şeylerden boşalmak, bağlarımı koparmak istiyorum.*” diye başlıyor 1961 yılı Edik dergisinde yayınlanan yazı ve devam ediyor: “*Ben buna zorlanıyorum şimdi. Şu satırlarla hiçbir meselenin bir çözüme ulaşamayacağını artık anlamış bulunuyorum. Yazmak da neye? Ne ve kim için? Hiçbir şey belli değil. Bir çözüme ulaşsak neye yarar? O çözüm de bu satırlara kapanıp kalacak değil mi? Efendim, memleketimizin bir sürü derdi varmış, yıllardan beri bir kurtarıcı el çıkıp da şöyle dört başı mâmur düzenleyememiş, yaraları kapatamamış. Eee sonra?... Sonrası gene bu sözler. Dönüp dolaşıp hep o aynı noktaya, o kör noktaya geliyoruz. Gelip dayanıyoruz oraya. Bir çıkar*”

yolumuz yok çünkü. O kısır dönünün çemberine kaptırmışız bir kez kendimizi. Sağa da gitsek o, sola da... Başka yolları bilmiyoruz. Bilmediğimiz için de korkuyoruz. O yoldan çıkınca felâketimiz olacak sanıyoruz. Büyük felâket!”

Keşke yoldan çıksa imişiz o vakitler diyesi geliyor insanın...

Yıkılmayınca kalkamıyor çünkü insan...

Aynı yoldan gidiyoruz 45 yıldır ve halen aynı yerdeyiz...

Nerde miyiz?

İşte cevabı... Yeniden yıllar öncesindeyiz:

“Maraş’ın kütüphanesi yokmuş ya da yetersizmiş. Yolları çamurluymuş. Suları boşa akıyormuş vs. Bu böyle olsa ne olur, olmasa ne olur? Hiç. Tutalım ki devlet baba bir güzel kütüphane yaptı size. İçine girip de kitap mı okuyacaksınız? Yollarınız asfalt oldu diyelim. Şu kafanızı değiştirebilecek mi bu, buna gücü yetecek mi? Öyle ise ne diye yakınıp duruyoruz? Bu feryad-ü figanlar neye?”

Peki madem ki bir çıkar yolumuz yok, elimizi kolumuzu bağlayıp oturalım öyle ise. Bunu da hiç birinizin doğruluyacağını sanmıyorum. Olmaz öyle şey, diyeceksiniz. Ama çıplak mantık buna ulaştırdı bizi. Demek ki iş, yalnız mantıkla da olmayacak. Bunun yanında sağ duyuya, “his”lere de gereksinmemiz var. Yani bize bir kafa gerek, düşünen kafa... O zaman şu dertler denizinin içinde boğulup kalmıyacağız. Ancak o zaman ki, şu çeşit çeşit görülen dertlerin hep bir noktada birleştiğini ve hep aynı kaynaktan geldiğini kavrayabileceğiz. Bunu kavradıktan sonra da problem, çözümünü yanında getirecektir.”

Çözüm için gerekli olan “düşünen kafa”yı maalesef hâlâ bulamadık sayın Özdenören...

Zaman zaman bulduğumuzu zannettik sadece...

Sonrası yine hüsrân...

Siz aydın sorumluluğu ile yolu gösterdiniz, düşünce adına yıllar yılı beyninizi kemirdiniz ama bu kent aynı noktada do-

nup kaldı...

Birileri sanki buzdan bir nefes üfördü üzerimize...

Onca yıldır yaz gelmedi bir daha... Isınan havalar buzlarımızı eritemedi bir türlü...

Zindanlara atıldık, işkencelere maruz kaldık, nice canlar verdik ama “düşünen kafa”yı yetiştiremedik bir türlü. Oysa siz “Hepimizde var.” demiştiniz şu cümlelerle:

“Düşünen kafa dedik. Neymiş bu? Siz de düşünüyorsunuz ben de. O halde hepimizde var demektir bu kafa. Böyle olmakla beraber ‘zihniyet’ denilen kavram bu düşünen kafaları birbirinden ayırır. Yüzyıllardan beri bu ayırım da iki ayrı yoldan yürümüş ve bu kafalara belirli yönler ve nitelikler vermiştir: Doğu ve Batı... Bu iki kafa bazan çatışır, bazan uyuşur. İkisinin düşünce sistemleri daha doğrusu düşünce konuları ayrıdır. Bu bakımdan zahirde çatışyormuş gibi göründükleri noktalar da, esasta bir konu karışımından başka bir şey yoktur. Yani bir geometri problemini, edebiyatla çözmek meselesi bu. İlle de bu yolda yürüyeceğim diye direnmenin meselesi.

İş, bu noktaya varınca konuları ayırmak, her birini kendi alanı içinde düzenlemek düşüyor bize. Bunu yapmadıkça da – ki yapmıyoruz- dertlerin çokluğu korkutuyor, elimizi, ayağımızı bağlıyor. Sanıyoruz ki bir yüzdeki sivilcelerin nedenleri ayrı ayrı şeylerdir. Bunlarla ayrı ayrı nasıl uğraşacağız düşüncesi ürkütüyor bizi. Biraz cesaretlenip de tedaviye kalkışacak olsak-sivilcelerin yalnız birine el atıyoruz, ya da kanserli bir vücutta burnun ucundaki bir küçük sivilceye ameliyat yapmaya kalkışıyoruz. Sonuç belli; onun için de yılıyoruz.”

Gidişattan yılan yalnız biz değiliz ki...

Yıllar yılı kimler yılmamış ki bu kentte...

Çok “adam”lar çıkmış bu kentten... Çıkış o çıkış...

Merhum Cahit Zarifoğlu bile “Bitti” deyip “Bu şehirden kaçmak zamanı” diye teşhis koysa da biz “Maraşla uğraşmak-

ta devam.” diyeceğiz.

“Demek istediğim şu; mesele bir Maraş, bir Sinop, bir Urfa... meselesi değil. Bir bütün, bir Türkiye meselesi. Bunu anlıyamadığımız sürece bu dert bolluğu her zaman yıldırıacaktır bizi. Her zaman şu yukarda sözünü ettiğimiz kısır dönünün dar duvarları arasında, burnumuzun ucundaki sivilce noktasında kalmaya mahkûm olacağız. Çünkü bir meseleye el attığımız zaman, onun başını sonunu görmediğimiz, nerden gelip nereye vardığını bilmediğimiz belli artık. Dertleri ayrı ayrı görmek mesele değil, bu ayrıları bir noktada bağhyabilmek mesele. İşte biz bunu beceremiyoruz. Beceremediğimiz için de her şeye boşuna diyoruz. Bir boşunalıklar dünyası oluyor bu dünya bizim için. Bütünlükten uzak bir boşluk.

Öyle değil oysa; dünya kavrayamayacağımız kadar yüksek anlamlarla doludur. Bu böyle oldukça da insanoğlu düşünmekte, yakınmakta, kendisine dertler edinmekte, Maraşlarla uğraşmakta devam edecektir.”

Yarım asrı aşkın bir zaman öncesinde söylenmiş, doğruluğu defalarca ispat edilmiş bu sözlere ne denir ki

Söylenecek bir tek şey var...

Biz derdimizi seviyoruz galiba...

Sevdiğimiz için de ciddi çözümler üretmiyoruz...

“Düşünen kafa”ları ezip geçiyoruz.

Ezemesek de buduyoruz kollarını... Bu da bizim kısır dönümüz...

GÜL YETİŞTİREN ADAM

Rasim Özdenören memleketi Maraş'ta yaşamış bir "mezcub"un hayatından kesitler sunan romanı "Gül Yetiştiren Adam"da "tuhaf insanlar" olarak tanımlar onları. Onlar gül yetiştiren adamlardır. Yetişen o güllerin bir kısmı ebedi aleme intikal etmiş olsa da çoğu aramızda yaşamaktadır hâlâ...

"Bu adamlar hakkında çeşit çeşit hikâyeler uydururlardı. Söz gelimi, birisi için: "Karısı öldükten sonra bu hallere düştü zavallı." diyorlardı. Bir başkası için: "harpte kulağının dibinde bir bomba patladıktan sonra böyle olmuş" diyorlardı. Fakat uzun uzadıya durulmazdı bunların üstünde. Konuşulup geçilirdi."

"Genel olarak zararsız deliler gibi bakılıyordu bunlara. Böyle konuşanların çoğu da onlardan herhangi birinin yüzünü bir kerecik olsun görmüş değildi. Aslında kimsenin içtenlikle önemsemediği de yoktu onları."

Öyle demiş olsa da önemsemişti öykü yazarı Rasim Özdenören onları... Ve onlardan birini tek romanı "Gül Yetiştiren Adam"a kahraman yapmıştı.

Önemseyenlerden biri de emekli eğitimci, araştırmacı yazar Ömer Kaya oldu... Yıllar süren bir çalışmanın ardından onlarca kişi ile görüşüp "Bahçeci Hoca"yı çıkardı orta yere... Hem de şiirleri, dostları ve öğrencileri ile birlikte...

Sonra o şiirler Yaşar Alparslan ustanın elinde düzen ve intizama girdi. Hem Ömer Kaya'nın çalışmasını hem de Yaşar Alparslan ile birlikte gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmayı kitaplaştırmak ise Ukde Yayınlarına nasip oldu.

*"Boşa böbürlenme insanım diye
İnsan nerededir sen neredesin*

İnsan o ki aklı ere her şeye
İzân nerededir sen neredesin?

Ne medresen vardır ne de mektebin
Ahlâkta gerisin yoktur edebin
Cehâlettir bütün serin sebebin
İrfan nerededir sen neredesin?

Bilgidir insana insan dediren
Bilgidir tehlike ânında firen
Bilgide akranın geçmeye diren
Akran nerededir sen neredesin?

Bilgiye önem ver kalâmı boşa
Bilginlere katıl git koşu koşu
Bilmeyerek yolu vurma yokuşa
Kervan nerededir sen neredesin?

Bilgi edinmekçin yok vakti zaman
Bilgini bul öğren dediğin heman
Hasta isen bilgi derdine derman
Derman nerededir sen neredesin?

Hâsılı insanlık kolay değil pek
İnsan olmak için çekmeli emek
İmkânsız iş olmaz buna etme şek
İmkân nerededir sen neredesin?

Kâmil'in fikrini yorma boşuna
İş yap ki Hâlık'ın gitsin hoşuna
Akmaz hiçbir zaman su yokuşuna
Ceryan nerededir sen neredesin?"

Muhammed Kamil Ağdaş Nâmı Diğer Bahçeci Hoca...

Ömer Kaya'nın "Bahçeci Hoca" dediği gül yetiştiren adamlardan biri olan Muhammed Kâmil Ağdaş 1325 yılında (M. 1909) Maraş ta, Topraklık mevki diye bilinen Şih Camii civarında dünyaya gelmiş. Babası aslen Elbistanlı olup bahçecilik yaptığı için "Bahçeci" lakabı ile tanınan Osman Ağdaş'tır. Annesi ise Hartlap, o zamanki adıyla Elmacık'tan Huriye Hanımdır. Haşarı bir gençlik döneminden sonra yaş kemale ererken Hafız Ali Efendi, Güllü Hoca, Hacı Şakir Efendi ve Hakkı Hoca'dan ders almış, yazdığı şiirleri belediye banducusu Nazlı Bekir tarafından bestelenmiş ve dost meclislerinde söylendiği gibi cami minarelerinden sâlâ şeklinde de okunmuştur. İsmen tespit edilen yüzü aşkın öğrencisi arasından hafız olarak yetiştirdikleri arasında Yaşar Alparslan, İsmet Karaokur, Kadir Kızdırıcı, Ahmet Pakdamar, Vehbi Şirikçi gibi isimler vardır.

Ömer Kaya'nın "Bahçeci Hoca" adlı çalışması ile karşılaşmam şehrimizde yerel TV'lerin var olduğu 1990'lı yılların sonuna denk gelir. Yunus TV'de "Ukde" adı altında haftada bir sanat edebiyat programı yapmakta idim.

Kent kültürüne katkıda bulunan kişilerle yapılan söyleşilerden oluşan programlardan birinde lise öğrencilik yıllarımdan ismen tanıdığım Ömer Kaya Hocamı konuk etmiştim. O programda bahsettiği "Ulu Ağaçlar" çalışmasını çok merak etmiş ve evinde ziyarette bulunarak o tarihte on cildi aşkın bu çalışmayı bizzat görmüştüm.

Doğrusu Maraş üzerine araştırma yapanlar için bir hazine idi "Ulu Ağaçlar". Yayınlanmasında büyük fayda vardı. Bir grup arkadaşla birlikte kurmuş olduğumuz Ukde Yayınları bünyesinde yayınlamak ise imkansızdı. Bu hacimde bir çalışmayı yayınlamak Ukde'nin boyunu aşan bir iş olacaktı. (Bugün on sekiz cildi bulan bu çalışmayı yayınlayacak boyda birisi hâlâ çıkmış değil.) Başka ne var diye Ömer hocamı sıkıştırırken tek ciltlik "Bahçeci Hoca" çalışmasını uzattı elime... "*Zaman hoşuna gitmediği için*" yarım asra yakın bir süre

evinden çıkmayan bir alimdi Bahçeci Hoca. Tıpkı Rasim Özdenören'in "Gül Yetiştiren Adam"ı gibi...

Ukde Yayınlarının 22. kitabı olarak "Bahçeci Hoca"yı 1999 yılı içerisinde neşrettik. Tarafımdan yayınevi adına kısa bir not düşmüştüm esere:

"Gül Yetiştiren Adam yıllardır beğeni ile okuduğumuz ve okuttuğumuz bir eserdi. Üstelik bizden birinin anlamlı tavrı vardı orada... O tavidir bizler için örnek olan... O tavrı ortaya koyabildiğimiz gün sosyal problemlerimizi de kavramış olacaktık... İşte o tavrın anlaşılmasınabir adım daha atmış olmak için "Gül Yetiştiren Adam" veya gül yetiştiren adamlardan biri olan Muhammed Kâmil Ağdaş'ı sizlere tanış kılalım istedik..."

Bir kaybımız daha can bulmuştu bu eserin yayınlanması ile...

Yetiştirdiği öğrencileri dışında kimsenin haberdar olmadığı bir yitikti bulunan...

Hüseyin Yorulmaz "Bahçeci Hoca Gül Yetiştiren Adam mı?" diye bir yazı kaleme aldı ulusal bir gazetede. Sonra Kahramanmaraş Sempozyumuna taşıdı konuyu. "Rasim Özdenören'in Yazılarında Maraş" konulu sunumunun bir yerinde şöyle diyordu:

"Gül Yetiştiren Adam'ın mazmunları arasında Sütçü İmam ve Rıdvan Hoca'dan sonra Bahçeci Hoca'yı da sayabiliriz. Bahçeci Hoca birkaç yıl önce Maraş'ta yayımlanmış bir kitaptır. Bahçeci Hoca'nın hayatına baktığımız zaman Gül Yetiştiren Adam'la çok yakın benzerliklerin olduğunu görürüz. Biri gerçek hayattan kesitler taşımakta, diğeri ise adı üstünde yaşanmış yahut yaşanması mümkün olayları anlatan bir 'roman'. Bahçeci Hoca'yı okuyup bitirdiğimizde, Gül Yetiştiren Adam'ın sadece hayâl mahsulü bir roman olmadığını anlıyoruz."

Muhammed Kâmil Ağdaş'ın söylediği ve öğrencilerinin defterlere kaydettiği yüzü aşkın şiirin yer aldığı "Bahçeci Hoca" kitabının girişinde ise söyleşiler yer almakta. Söyleşi yapı-

lanlar arasında Ağdaş'ın dostları, akrabaları ve öğrencileri var. Dostlarından Halil Osman Bağısürücü'nün anlattığı bir anekdot var ki zikretmeden geçmek olmaz.

“Birgün akşamleyin evinde oturuyoruz, dedi ki, “Sen Allah'tan korkar mısın?” İkimiz başbaşa kalmıştık, aman hocam bu nasıl söz, Allah'tan korkmayan kâfirdir, dedim. Allah'tan korkulmaz mı dedim. Bunu neden sorup söylediğini bilemiyorum, sonra sordum da. “...Sus!” dedi. “Allah bizim hasmımız mı ki, ondan korkalım? Ben onun aşığıyım. Cenabı Hak kendini sevenlere zulmetmekten zevk mi duyar? Asıl ben kendi günahlarımdan korkarım. Allah, haşa kimseye zulmetmez. İnsan ancak kendi kendine zulmeder. Allah, haşa insanlar gibi katı değildir.” dedi.”

“Bâğ-ı İslâmı harab eyledi soysuz cühelâ
Kurudu her tarafı kalmadı bir yerde nemâ
Bir dahî gelmemek özre gidiyor mürg-i hü mâ
Güleriz biz bize ağlar acıyıp ehl-i semâ

Bugün İslâme düşen âh-ü figân etme günü
Bak bugün hâl-i perişânına hayırla dünü
Mâtem icâb ediyorken yaparız biz düğünü
Güleriz biz bize ağlar acıyıp ehl-i semâ

Edeb ahlâkı bıraktık neye doğru gideriz
Râh-i Kur'ân'ı bırakmakla ne maksat güderiz
Acebâ hangi zafer şânına bayram ederiz
Güleriz biz bize ağlar acıyıp ehl-i semâ

Çocuğu yollamayız mektebe bilmem ki neden
Bizleriz yavruları göz görerek câhil eden
Artıyor durmadan irfânın aleyhinde geden
Güleriz biz bize ağlar acıyıp ehl-i semâ

Mâ'bedi süslüyoruz menberi mihrâb ap açık
Ne imam var ne hatib var der isem ortaya çık
Yok ise bizde telaş yok bu hususta azıcık
Güleriz biz bize ağlar acıyıp ehl-i semâ

Sabredin gökten imam olmağa İsa gelecek
O zaman bâtilı hakkı tanıyıp halk bilecek
Kâmil'im halimiz el yevm değil ama gülecek
Güleriz biz bize ağlar acıyıp ehl-i semâ”

Şiirlerinde Arapça ve Farsça kelimelerin yanısıra mahalli şiveyi de ustalıkla kullanan, aslen Elbistan Güblüce'den Delibekirli Muhammed Kâmil Ağdaş 3 Aralık 1966'da Maraş'ta vefat etti.

Onu bize tanış kılan Rasim Özdenören ve Ömer Kaya'ya şükranlarımızı sunarken kendisine Allah'tan rahmet niyaz eyleriz.

RASİM ÖZDENÖREN’İN MARAŞ’I

“İnsanın yolu Maraş’tan tesadüfen geçmez” der Rasim Özdenören. Maraş ismi üzerinde ısrarla durur. Doğup büyüdüğü şehir Maraş’ın kahramanlık yolundaki mücadelesini bilir bilmesine de yine de ısrarla ve bilinçli bir şekilde “*Kahraman*” unvanını kullanmaz. Oysa o unvan, kayda geçmiş nice kahramanlıkları barındırmaktadır içinde.

Üstad Necip Fazıl Kısakürek Adana’da bir bankada memur olarak çalıştığı günlerde bir hemşehrisinden o kahramanlıkları dinler ve Tohum piyesini kaleme alır. O da Maraş’ın kahramanlığına hayrandır ama tıpkı Özdenören gibi “Kahraman” unvanını kullanmaz. Hatta Maraş’ta vermiş olduğu bir konferansta bu konuyu eşeleyerek dinleyicilerine sorar;

“Siz Maraşlılar, memleketinizin ismine “Kahraman” diye bir sıfat yapıştirilmesinden memnun musunuz?”

Dinleyiciler hep birden cevap verir:

“Hayır!”

Rasim Özdenören Maraş isminin önüne niçin bir unvan konulmasına gerek duymadığını şu cümlelerle açıklar;

“Maraş kelimesinin önüne herhangi bir unvan koymayı gerekli görmüyorum. Çünkü Maraş kelimesi bir başına, onun önüne konulacak her kelimedenden daha fazlasını taşıyor. Kaldı ki, Maraş’ın unvanı “Şanlı” idi. Kahraman unvanı ise Urfa’nındı. Maraş’a Kahraman unvanı verilince (1973), Şanlı unvanı da Urfa’nın üzerinde kaldı,” der.

Maraş’ın kurtuluş mücadelesini anlatan ve 1951’de çekilen ilk sinema filmi de “Şanlı Maraş” ismini taşımaktadır.

Rasim Özdenören bu karşı çıkışına şu cümle ile açıklık getirir; *“Maraş da Urfa da onlara verilen bu unvanlardan daha fazlasını kendi adlarının içinde barındırdıklarından ben onları yalın adlarıyla anmayı daha çok seviyorum.”*

Özdenören kardeşler

Üstad'ın Maraş'ta hitap ettiği Maraşlıların “Kahraman” unvanından memnuniyetsizlikleri üzerinde de düşünmek gerekir. Üstad'a göre; *“Bu sesi çıkaranlar, sebebini bilsin veya bilmesinler, Maraşlı karakterini belirtmekte en halis örneklerdi. Ve bir seziş halinde ifade ediyorlardı ki, Maraşlı böbürlenmekten ve böbürlenişini ilan etmekten ziyade, bilfiil olmayı ve olduğunu gizlemeyi; üstün tutan bir seciye sahibidir. Ben de onlar gibi halis bir Maraşlı olarak bu mahrem noktayı kurcalıyor ve “Kahramanmaraş” tabirinden rahatsız olduğumu hissettiriyorum.”*

Yıllar önce kaleme aldığı Tohum piyesinde de Maraş'ın ve Maraşlı'nın karakter yapısını irdeleyen Üstad konuya şu cümlelerle biraz daha açıklık getirir:

“Kahraman olmayıp da olduğuna inananlar ve kahraman olup da olduğuna inanmayanlar arası, iki ters kutba karşı Maraş, içli Anadolu'da, ulviyet noktasının, kuvvetten mahcup ol-

mak ve hakiki kuvveti sahibine havale etmekte olduğunu daima bilmiş ve bu soylu bilişin yurdunu temsil etmiştir. Bu bakımdan onun rejimden bir mükâfat beklemeye ihtiyacı yoktur.”

Bu satırlarda bir kırgınlık vardır. Aynı zamanda bu satırlar kırgınlığın getirdiği bir başkaldırıyı da içinde barındırır.

Bu kırgınlık Rasim Özdenören'in yanı sıra daha başka birçok Maraşlı şair ve yazarda da vardır. Özdenören kaleme aldığı tek romanı olan “Gül Yetiştiren Adam” da bu kırgınlığı yaşayanlardan sadece birini anlatmıştır.

Maraş, işgalci düşmana karşı verdiği millî mücadeleyi zaferle sonuçlandırmış ve kahramanlığı 102 yıl öncesinden hak etmiştir. Yenmiştir ama yenilmiştir. 102 yıldır Maraş'tan ve Maraşlılardan bahsedenler insanlar “Kahraman” Maraş demiştir. Şairler şiirlerinde, ozanlar destanlarında Maraşlının kahramanlığını dile getirmiştir. Ne var ki Üstad'ın deyimiyle “rejim” yani yönetim bu hakikati görmemiş, hakkı sahibine vermemiştir.

Kahraman Maraş'ın kurtuluşunun üzerinden yıllar geçmiş, beklentiler bitmiş ve de son bulmuş iken birileri konuyu yeniden gündeme getirir ve Maraş'a artık “Kahraman” unvanı verelim denilir. Bu kez de Maraşlı gecikmiş olan bu hakkı kabullenmekte zorlanır, kullanmak istemez.

Üstad Necip Fazıl Kısakürek “*bağrında gerçek kahramanlar barındıran Maraş*” için geç kalmış bu unvanın daha fazla dilendirilmesine de karşı çıkar ve “*Bu nazik bahiste fazla konuşmak, Maraş'ın manasını zedelemek olur*” der.

İnsanın yolunun Maraş'tan tesadüfen geçmediğini dile getiren Rasim Özdenören “*İnsan, Maraş'a azmederek gider*” der cümlelerin devamında. “*Çünkü geçiş yolları üzerinde kurulmuş bir kent değildir*” Maraş.Özdenören'e göre “*dünya ile ilişki kurmamış belki de buna tenezzül etmemiş*” bir kenttir, Maraş.

Binlerce yıllık tarihi ve kültür birikimi ile ve hele de millî mücadele günlerindeki azmi ile “tenezzül etmemiş”lik

Rasim Özdenören Lise yıllarında

Maraş'ta daha bir anlam kazanır. Ve Maraş tarihindeki al-
tın sayfalar ile göstermiştir ki tenezzül eder olmaktan hep
uzak durmuştur.

Çocukluğundaki Maraş'ı arayan Özdenören "*Maraş'ı artık
tanıyamıyorum*" der. "Kim bilir nerede kaldı? dediği çocuklu-
ğunun Maraş'ının belki de "yıldızların düştüğü yerde" kalmış
olabileceğini de dillendirmekten çekinmez.

Bir İstanbul beyefendisi olan babasının görevi gereği şehir
şehir gezse de gençlik yıllarında tekrar Maraş'a dönen, henüz
lise öğrencilik yıllarında güzel insanlarla güzel işler yapan
Özdenören yükseköğrenim için gittiği İstanbul'dan Maraş'a
kalıcı olarak dönemez bir daha.

*"Ben Maraş'tan ayrılmış yıllar oldu. Böyle söylüyorum, ama
biliyorum ki, Maraş'ın özü orada duruyor"* diyen Özdenören
*Maraş'ı Maraş yapan bir de ruhun varlığını dile getirir. "O ru-
hun, bir kendisi olan hali"* vardır, bir de o ruhun
Özdenören'de yansıyan hali...

Maraş'ın kendisi olan hali bilinen halidir. Fakirlik vardır.
Ekmek karne ile verilmektedir. Çocuklar yeterince beslene-
memektedir. Özdenören ailesi bu kıtlıktan en az etkilenenler
arasındadır. Baba memur olduğu için kayırılmışlardır.

Maraş'ın toprak yolları, toprak damları, yaman poyrazı,
kışlık zahiresi, bağa gidiş ve dönüşü, bağ hayatı vs Özdenören
için yaşanmışlıklardır.

Bir taraftan bu yaşanmışlıkları zenginleştirirken diğer ta-
raftan da Maraş'ın 1950'li, 1960'lı yıllarını anlatır bir
hikâyecinin dili ve üslubu ile:

O kıtlık günlerini anlatırken memur olan babasından do-
layı kayırılmışlıklarını da dile getirmekten çekinmez:

*"Ekmek karnesinden, kıtlıktan, açlıktan haberimiz yoktu.
Ama ekmek karnesinin, açlığın, kıtlığın kol gezdiği günlerdi.
Biz, mutfağımızda tenceremizi hep ocak üzerinde gördüğümüz
için, belki kıtlığın ülkede kol gezdiğinden habersizdik. Babam*

memurdu ve biz çocuktuk. Annem, Maraş'a özgü çorbalardan birini sabah kahvaltısına hazırlamak istediğinde sabahın erken saatlerinde kalkmış olurdu. Güneş henüz doğmamıştır. Mutfağın odun yakılan ocağını hazırlar, odun kütüklerinden birkaçını tutuşturur, onların köze dönüşmesini bekler, nihayet kocaman çorba tenceresini, ocağa yerleştirdiği sacayağının üstüne oturturdu. Çorbanın pişmesi saatler sürerdi. Ama biz, sabahleyin uyandığımızda, çorbamızı daima hazırlanmış görürdük. O çorbanın, neredeyse dinsel bir ayin halinde hazırlandığını kuşkusuz bilirdik. Ancak bizim için önemli olan onun lezzetiydi: Tarhana çorbası, ekşili çorba, mercimek çorbası ve bazen bula-maç -ki ayrı bir çorbadır, az da yapılsa... Lâkin adını saydığım bu çorbaları başka kentlerin aynı adı taşıyan çorbalarıyla karıştırmak vahim bir yanlışlık olur. Maraş'ın çorbaları garnitür değildir, ana yemektir. Zaten Maraş'ta çorba içilmez, yenir..."

Devam eder Özdenören:

"Evet elbette kıtlık yılları... Ben üç yaşıma kadar geriye giden yıllarımı şimdiki gibi hatırlarım. İkiz kardeşim rahmetli Alaeddin'le sabahleyin simit almak için mahallemizin fırınına giderdik. Biz, şimdiden geriye baktığımda görüyorum: Ne zaman fırına gitsek, fırının önünde ekmek sırasına girmiş insanlar olurdu. Fakat onlar, bizi gördükleri anda bizim sıraya girmemize müsaade etmezlerdi. Dolayısıyla biz de bize yapılan bu ikramın farkına varmadan, öne çıkmak zaten kendi hakkımızmış gibi düşünür, avucumuzdaki parayı kasadaki kişinin tezgâhına boşaltır, iki adet simidimizi alıp koşarak eve dönerdik. Hayır, kıtlık bizim için değildi. Ve zaten babamız memur olduğu için kayırılırmışız... Bunun bilincine çok sonraları varacağız."

Maraş deyince bir de "akraba ilişkileri" gelir Özdenören'in aklına. Akrabalar arasında kıyasıya sürdürülen miras kavgaları... Kavgalar dolayısıyla çocukların zihnine yerleşen eşya ve para nefreti... Mal mülk hırsının insana verdiği zararlar.

Ve o yıllarda doyasıya yaşanan, tadı çıkartılan çocukluk yılları. “Dostluk nedir, arkadaşlık nedir, birlikte olmak nedir, bütün bu kavramların ve ilişki biçimlerinin içinde” yaşar Özdenören. Ve bu ilişki biçimlerini içine sindirir. Bu içe sindiriş Özdenören ve arkadaşlarına yepyeni bir dünya sunar. Çirkinliklerden uzak bir dünyadır bu. Ve bu içe sindiriş o arkadaş gurubunun gerçek güzelliğini koyar orta yere. Ve bir ömür boyu devam eder yaşanmaya...

Maraşlının bağa göçüş macerasını da dile getirir Özdenören; *“Maraş ailesi yazın bağlara göçer. Bağ hayatı Maraşlılar için yalnızca mesire yeri değildir. Kış hazırlığının dikkate değer bir bölümü orada yapılır. Üzümlerin olgunlaşması beklenir. Üzümden şıra çıkarılır. Maraşın üzüm zenginliği başka hiçbir yerde yoktur. On, on iki kadar üzün çeşidi vardır Maraşın... Yaz boyunca kadınlar bağda kalır. Bağın bakımı, şıra çıkarmanın ön hazırlıkları onların üstünedir. Esnaf olan evin erkeği ise akşamdan akşama bağa gelir. Ancak ağustos sonlarından ekim ayı ortalarına kadar şıra yapma işi yoğunlaşır. Evin erkeği de vaktinin bir kısmını bağa ayırmak zorundadır...*

Sonunda mevsim tamamlanır. Yeniden bağlardan eve göçülür.”

Özdenören'in anlattığı Maraş, bir ucundan öbür ucuna koşarak gidilebilir olan Maraş'tır. Nüfusu henüz 30 bin civarındadır. Maraş o yıllarda herkesin birbirini tanıdığı, kimin kimlerden olduğunun bilindiği bir kenttir. Bu bilinirliğin getirdiği birçok faydanın yanı sıra birçok mahsuru da içinde taşımaktadır. Mesela delikanlılar âşık olduğu kızın sokağından geçemez. Bir delikanlının âşık olduğu kızın adı dile gelmeye-görsün, kızın adının çıkacak olması büyük bir kaygı olarak yürekleri hoplatır durur. Hayatının ilk sekiz yılını bu kentte geçiren Özdenören Maraşın dışına çıktıktan sonra onu daha iyi anlar ve tanır. 5 yıl Malatya'da, 1 yıl da Tunceli'de kaldıktan sonra yeniden Maraş'a döner.

Rasim Özdenören ailesi ile birlikte

O ayrılık döneminde Maraş'ı deli gibi özler Özdenören. Kaleme aldığı ilkyazı çalışması da Maraş'ı anlatmaya çalıştığı bir yazıdır. Böylece yazarlık hayatına da Maraş'a olan özlemi vesile olmuş olur. Bu hakikati kendisi şu cümlelerle dile getirir: “Böylece yazarlık hayatımın bu ilk yazısı, aslında yazı yazmak amacıyla değil, fakat Maraş'a duyduğum özlemin ifadesi olarak gerçekleştirilmiş oldu” der.

“Maraş'ı tanıdıkça onun öyküsünü yazma isteği de içinde büyür. İster ki her mahallenin, her caddenin, her sokağın, giderek her evin zenginlik kaynağını yazsın. Ama bilir ki buna insanın ömrü yetmez. Buna rağmen Maraş kültürünü elinden geldiğince iç çeperlerini, derinliklerini yoklamaya çalışarak anlamaya, o anlamın derinliklerine nüfuz etmeye çalışır.

Özdenören'in 1960'larda dillendirdiği bu istek bir şekilde bir kor halinde bizim de yüreğimize düşmüş olmalı ki mahalle mahalle, sokak sokak Maraş'ı yazma bahtiyarlığı bize nasip oldu. İki ciltlik Kahramanmaraş'ın Öyküsü kitaplaştı ve Özdenören'in en büyük arzularından biri onun sağlığında gerçekleşmiş oldu.

Özdenören'in yürüdüğü yollarda yıllar sonra yürürken bir kenti keşfetmenin, onun hücrelerine nüfuz etmenin hiç de kolay olmadığını görüyor insan. Kente dair her bir keşif önümüze yeni bir soru, yeni bir menzil olarak çıkıyor. Maraş Özdenören'de uçsuz bucaksız bir keşfedilmemiş âlem konumdadır.

Özdenören Maraşlı yazarlara “başka yeri değil, hayır, ille de Maraş'ı yazmaları öğüdünde” bulunur. “Bu öğüdü en başta kendime verdiğim için onlara söyleme hakkını kendimde buluyorum” diyen Özdenören “Maraş Güzellemesi”nde dile getirir bu düşüncelerini.

Bu vasiyetin takipçisiyiz...

Rahmetle anıyoruz ana yurdu Maraş olan o güzel insanı.

YEDİNCİ GÜZEL ADAM; ALİ KUTLAY

Türk şiirine yeni bir soluk getiren “Yedi Güzel Adam” TRT’de aynı isimle dizi olarak yayınlandığında magazinleşmiş, ruhu yok edilmiş ve bambaşka bir anlam kazanmıştır. Kazandığı yeni anlam çerçevesinde “Yedi Güzel Adam”, aynı dönemde liseyi okuyan, henüz 16 yaşında yazarlığa soyunan Nuri Pakdil (Diğerleri ile arasında birkaç yıl var.), Erdem Bayazıt, Cahit Zarifoğlu, Akif İnan (Lise son sınıfta Maraş’a gelir.), Alaeddin Özdenören, Rasim Özdenören ve Ali Kutlay’dan ibarettir. Edebiyat dünyasını takip edenler yukarıda isimleri geçen ilk altı ismi yakinen tanır, sever ve okur. Eserlerine her bir kitapçıdan ulaşmak mümkündür. Ne var ki yedinci sırada yer alan isim olan Ali Kutlay meçhul bir isimdir... Bilinmezliklerle doludur. Adı hiçbir eserde yer almaz. Araştırmacılar Maraş nüfus kayıtlarında böyle bir isme ve aynı soyismi taşıyan herhangi bir aileye ulaşamaz. Ondan bahseden tek isim Rasim Özdenören’dir. “*Ali Kutlay, benim öykü yazmama vesile olan arkadaşımды.*” diyen Rasim Özdenören ile Ali Kutlay Maraş Lisesinde sınıf arkadaşlarıdır. Cahit Zarifoğlu, kardeşi Sait Zarifoğlu ve Erdem Bayazıt onlardan bir sınıf geridedir. Alaeddin Özdenören de Ali Kutlay’ın kardeşi Ahmet Kutlay ile aynı sınıftadır. O yıllarda aynı sıraları paylaşan yazma heveslisi başka isimler de vardır, Şeref Turhan, Gültekin Yazıcıoğlu, Ahmet Çelebi, Mustafa Uslu gibi...

Ali Kutlay’ın öykü yazdığını Rasim Özdenören’e Erdem Bayazıt haber verir. Öyküyü merak ettiğini dile getiren Rasim Özdenören yine kendisinin anlatımıyla Ali Kutlay’dan okumak için öyküsünü ister. Ali Kutlay, “*Sen de bir öykü yazmaya söz verirsen, öykümü okuturum.*” şartını ileri sürer ve ertesi gün Rasim Özdenören de yazdığı öyküyle okula gelir. Yalnız bu kez Rasim Özdenören’in de bir şartı vardır. Ali yeni bir öykü yazmaya söz verirse kendi öyküsünü okutacaktır. “*Böylece Ali ile aramızda aylarca devam eden bir öykü yazma*

teatisi başladı.” der Rasim Özdenören. Onun öykülerinden si-
tayişle bahsederek “Sağlam cümle kurardı.” der ve ilave eder
“Benim yazdığım öykülerde kusurlar bulurdu.” diye... Öykü
yazmaya 16 yaşında başladıklarını da belirtir ki yıl 1956’dır.

Rasim Özdenören’in anlatımlarından yola çıkan nice ma-
gazinci Ali Kutlay’ın peşine düşer ise de bir sonuç elde ede-
mez. Nerede ne zaman yazdı, neler yazdı, bu sorular da yıllar
yılı cevabını bulamamıştır. Tâ ki 9 Kasım 2008’de Rasim
Özdenören’in “Müessif Bir Yitim; Ali Kutlay Öldü” yazısını
kaleme alıncaya kadar.

Rasim Özdenören “Öykü yazmaya 16 yaşında başladı
18’inde bıraktı.” dediği Ali Kutlay’ın 7 Kasım 2008 tarihinde
vefat ettiğini ve cenazesinin İstanbul’dan kaldırıldığını dile
getirir. Yazısına Ali Kutlay ile ilgili şu hüküm ile son verir:

Ali Kutlay’ın Rasim Özdenören İle Birlikte
Sanat Sayfası Hazırladıkları Gençlik Gazetesi...

“Kadere kahretmenin anlamı yok. Ancak inanıyorum ki eğer yazmaya devam etseydi bugün Türk edebiyatı kayda değer bir kalemden mahrum bulunmamış olacaktı. Kendine yazık etti.”

Bugün Türk edebiyatının yaşayan büyüklerinden olan Rasm Özdenören’in “Kendine yazık etti.” diyerek bu denli sitayişle bahsettiği Ali Kutlay’ı magazinleşmeden yerli yerine koymak için peşine takılanlardan biri de biz olduk. Otuz yılı aşkın zamandır Maraş ve Maraşlı ile ilgili çalışmalar yapan bir kalem olarak bu iş biraz da boynumuza borç olmuştur.

En başta artık bir şehir efsanesi olan “Hamle” dergilerine ulaştık. 1958 tarihli üç sayıda Ali Kutluay’ın bir öyküsü ve iki yazısı vardı. “Kutlay” olan soyismini anlamsız bularak yazılarında “Kutluay” soyadını kullanmıştı. İlk öyküsünün 1956’da Varlık’ta yayınlandığını tespit etmiştik. Ayrıca Maraş mahalli gazetelerinden “Gençlik” ve “Demokrasiye Hizmet”te de yazılarına ulaşmak mümkün oldu. 1949’dan bugüne her yılın 12 Şubat’ında yayınlanan “Edik” dergisinin 1959, 1960 ve 1961 yıllarına ait nüshalarında yazılarını bulduğumuz Ali Kutlay’ı 1965 tarihli “Yeni İstiklâl”in sanat ve fikir sayfasında da görmek mümkün oldu. Kardeşi Ahmet Kutlay’a da Mustafa Siddık Uslu Hocamın aracılığı ile ulaştınca sır çözüldü. Artık bir Ali Kutlay biyografisi yazabilirdim ve bu yazı da böyle çıktı ortaya...

Ali Kutlay baba tarafından aslen Niğdeli imiş. Babası Kaymakam Halit Bey Niğde’nin sayılı tüccarlarından birinin oğlu olup Hafız-ı Kuran’dır. Annesi ise Maraş’ın köklü ailelerinden Bağdatlıoğlu İlyas Efendi’nin kızı Naile Hanım’dır. Ali Kutlay’ın kendisinden 1 yaş büyük bir ablası (Hacer) ve 1 yaş küçük bir kardeşi (Ahmet) vardır. Naile Hanım babası İlyas Efendi’yi küçük yaşta kaybetmiş olup amcası olan Hasan Efendi’yi baba bilmiştir. Kaymakam Halit Bey görev gereği sürekli yer değiştirir. Naile Hanım’la evliliği de böylesi bir yer değişikliği içerisinde Pazarcık Kaymakamlığı yaptığı yıllarda gerçekleşmiştir. Ali ve Ahmet Kutlay kardeşler Isparta’nın

Uluborlu ilçesinde doğarlar. Ablaları (Hacer) ise Babaeski doğumludur. Baba Halit Bey çocuklarının henüz çok küçük olduğu bir tarihte emekli olur ve memleketi olan Niğde'ye yerleşir. Emeklilik hayatı uzun sürmez ve çok geçmeden bir yolculuk esnasında vefat eder. Ali 5, kardeşi Ahmet 4, ablası 6 yaşlarındadır.

Kaymakam Halit Bey'in vefatı ile anne ve üç evladı gurbet elde sahipsiz kalır. Maraş'tan yola çıkan Bağdatlıoğlu Hasan Efendi kardeşi Hacı İlyas'ın emaneti olan üvey kızını ve üç evladını alarak Maraş'a getirir. Takvimler 1945 yılını göstermektedir. Kutlay ailesi artık Maraşlıdır...

Ali Kutlay, ilk, orta ve liseyi Maraş'ta okur ve hukuk tahsili için İstanbul'a gider. Abla ilk ve orta okuldan sonra kız enstitüsüne devam eder ve evlenerek Maraş'tan ayrılır. Ahmet Kutlay ise ilk ve ortaokulu Maraş'ta bitirmiş ve liseye de Maraş'ta başlamış olmakla birlikte son sınıfı İstanbul ve İskenderun'da okur ve felsefe tahsili için İstanbul'a gider. Takvimler 1958-1959'u gösterirken Kutlay ailesinin Maraş ile bağları kopmuştur.

Ali Kutlay ve Mustafa Sıddık Uslu

Ali Kutlay'ın yazmaya ne zaman başladığını bilmiyoruz ama 1956 yılının ağustos ayında Varlık dergisinin “Köyden Sesler” sayfasında Ali Kutluay adı ile yayınlanmış bir hikayesi vardır. “Çocuğun Bilmediği” başlıklı bu kısa hikâyenin ardından yine Varlık'ta “Teselli” ve “Ebe Ne Pişiriyor” adlı hikayeleri yayınlanır. Ali Kutlay'ın hikayeleri Varlık'ta yayınlanırken Rasim Özdenören de Varlık dergisine bir mektup yazarak “Gönderilen hikayelerden beğendiklerinizi basar mısınız?” diye sorar. Aldığı olumlu cevap üzerine gönderdiği “Akar Su” ve “Kasap” adlı öyküleri 1957'de Varlık'ın “Köyden Sesler” sayfasında yayınlanır.

Yazı hayatı Varlık'ta başlayan Ali Kutlay – Rasim Özdenören birlikteliği Maraş'ta yayınlanan “Gençlik” ve “Demokrasiye Hizmet” gazeteleri ile “Hamle” ve “Edik” dergilerinde devam eder.

Yayınlanan son öyküsü “Çapar” adını taşır. Yeni İstiklâl'in 3 Mart 1965 tarihli nüshasında yer alır ve Christina Imhoof'a ithaf edilmiştir. Ne var ki bu hikâye Yeni İstiklâl'de yayınlanan diğer hikayeler gibi Ali Kutlay'dan habersiz olarak kardeşi Ahmet Kutlay tarafından gazeteye verilmiştir.

Bu tarihten sonra Ali Kutlay veya Kutluay ismine hiçbir yayın organında rastlamak mümkün değildir. Rasim Özdenören onun o yaşta yazdığı öyküleri “kaliteliydi” diye tanımlar. “Sanıyorum hep kusursuz olmanın ardına düşmüştü. Bu yüzden zor beğenirdi.” dediği Ali Kutlay'ın kendi öykülerinde kusurlar bulduğunu da dile getirir. Rasim Özdenören açık yüreklilikle “Halen de aynı beğenimi muhafaza ediyorum.” derken onun öykü yazmayı bıraktıktan sonra kendisinin yazdıklarına ilgi duymadığını da dile getirmekten çekinmez.

Rasim Özdenören ve Ali Kutlay Maraş Lisesini 1958'de bitirmiş ve yüksek tahsil için İstanbul'un yolunu tutmuşlardır. İstanbul'da Maraşlı yüksek tahsil gençliği tarafından çıkartılan “Edik” dergisindeki birliktelik de bu yıllarda başlar. Aslın-

da Rasim Özdenören ile Ali Kutlay arasında sürekli bir kader birlikteliği vardır. Her ikisinin de baba tarafı Maraşlı olmayıp anne tarafı Maraşlıdır. Her ikisinin de anne ve babaları yaşittir ve anne-baba arasında 30 yaş fark vardır. Ahmet Kutlay'ın söylediğine göre bir düğün evinde her ikisinin annesi yan yana otururken bir başka kadın yanındakine onları göstererek “Yazık, bu kızları ziyan ettiler; ikisini de yaşlı adamlara verdiler.” der. O yaşlı adamlardan Halit Bey (Ali Kutlay'ın babası) Hakkı Bey'den (Rasim Özdenören'in babası) 25 yıl önce vefat eder.

Rasim Özdenören ile birlikte hukuk tahsili yapan Ali Kutlay ağır hukuk metinlerini okuyup ezberine alırken kararını verir, artık öykü yazmayacaktır. Bu kararın sebebi sorulduğunda da “Ben bir hukuk kitabındaki kadar tumturaklı cümle kurmasını beceremediğim sürece elime kalem almayı kendime yasaklıyorum!” der.

Anlatıcı yine Rasim Özdenören;

“Ona dedim ki: “Ali yanlış karar veriyorsun; sen bir idare hukuku kitabı yazmaya teşebbüs etseydin Sıddık Sami Onar'ın kurduğu cümleler gibi cümle kurmaya özenebilirdin. Oysa sen öykü yazmak istiyorsun.” dediğinde şu cevabı verir:

“Hayır ben o sağlamlıkta cümle kurmayı başaracağıma aklım kesmedikçe elime bir daha öykü yazmak için kalem almayacağım.”

Dediği gibi de yapar ve bir daha öykü yazmak için kalemi eline almaz.

Varlık'ta üç, Hamle'de bir öyküsü yayınlanmış olup diğer gazete ve dergilerdeki yazıları ve Alaeddin Özdenören'in kendisi ile yapmış olduğu 13 Nisan 1958 tarihli röportajı ayrı bir yazıya konu olacak olan Ali Kutlay (Kutluay) İstanbul'da arkadaş grubundan kopar... Daha doğrusu arkadaşları İstanbul'da yeni bir çevre edinmiş, dünya görüşleri değişmiş ve Ali Kutlay'dan kopmuşlardır.

Yıllar... Yıllar... Hızla geçer, gider.

Hukuk eğitimi sonrası çalışma hayatına 1965'te Migros'ta başlayan Ali Kutlay buradan Genel Müdür Yardımcısı olarak 1990'da emekli olur. Kısa bir süre avukatlık dener ise de meslek ile mizacı uzlaşmaz. İkinci eşinin eczacı olması dolayısıyla emeklilik yıllarında eşi ile birlikte bir eczane açarak eczacılığa başlar. Rahatsızlığı dolayısıyla 2016'da eczane kapatılır.

Bu arkadaş grubundan Cahit Zarifoğlu, Akif İnan, Alaeddin Özdenören, Erdem Bayazıt peş peşe öbür aleme hicret eder. Ahmet Kutlay bu peş peşe ayrılışa dikkat çekerek "Sağlıklarında "Güzel Adam" sıfatını kendilerine mal etmediler." der. "Yedi Güzel Adam"ın yazarı Cahit Zarifoğlu için ise şu cümleleri kurar:

"Cahit'in kaderine kimse yanmadı. Şiirinden pay kapmak için yarışa girdiler. O 47 yaşında en verimli çağında dayanılmaz kanser acılarıyla can verdi. Son defa hastanede ziyaret ettiğimde acı çekmeye bile mecali kalmamıştı" der ki o mecalsiz günlerin bizler de şahidiyiz...

Başta Yedi Güzel Adam'ın birincisi Cahit Zarifoğlu olmak üzere Nuri Pakdil'i, Adil Erdem Bayazıt'ı, Alaeddin Özdenören'i, Rasim Özdenören'i, Akif İnan'ı, Ali Kutlay'ı ve tüm güzel insanları rahmetle anıyoruz...

A. GÜLTEKİN YAZICIOĞLU VE YAZDIKLARI

Bazı olaylar vardır ki insanın hayatını derinden etkiler.

Biz kader der geçeriz...

Kader yolumuzu çizer ve biz o yolda yürürüz farkında ol-
sak da olmasak da...

Maraş Lisesinde bir dönem öğrenciler ikiye ayrılmış ya-
zanlar ve yazmayanlar diye... Bizim için önemli olan yazan-
lardır. Yazanlar arasında Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt, Ra-
sim Özdenören gibi daha sonra ünlenecek isimlerin yanı sıra
Ali Kutlay, Sait Zarifoğlu, İbrahim Türker, Ercan Kubilay,
Nevzat Turhan, Gültekin Yazıcıoğlu gibi bir dönem yazıp
sonra da ortadan kaybolan isimler de vardı. Bu isimler o yıl-
larda okul dergisi olan Hamle'de, Demokrasiye Hizmet gaze-
tesinin Fikir-Sanat sayfasında, Maraş'ın Sesi gazetesinde,
Gençlik gazetesinde, Engizek gazetesinde ve hatta Varlık'ta
yazan isimlerdi.

Edebiyat öğretmeni Mustafa Atatanır'ın öncülüğünde çı-
kan Hamle o günün şartlarında kaliteli bir dergi olup büyük
şehirlerde dahi takip ediliyordu. Yayınlanan günlük gazeteler
de sayfalarını kültüre, sanata açmış, gençleri yazmaya teşvik
ediyorlardı. Bu gazetelerin en bilineni Demokrasiye Hizmet
gazetesi olmuştu. Öğretmen kökenli bir gazeteci olan A. Saim
Emirmahmutoğlu'nun sahipliğini üstlendiği Demokrasiye
Hizmet gazetesi yaptığı yayınlarla gerçek manada ses getiri-
yor, ilgileri üzerinde topluyordu. 1953'te Nuri Pakdil'in baş-
lattığı sanat sayfası geleneği 1957'de Cahit Zarifoğlu – Alaed-
din Özdenören tarafından fikir sanat olarak devam ettirildi.
Bilahare görevi devralacak olanlar A. Şimşir, M. Okur, M. Ye-
nibertz olacaktı.

Maraş Lisesinin o dönem yazarlarından olan A. Gültekin
Yazıcıoğlu Maraş'ın Baytar Müdürü (Veteriner Hekim) Halil
Haki Bey ve Fatma Leman Hanım'ın evladı olarak 2 Temmuz

1939'da beş kardeşin en küçüğü olarak dünyaya gelmişti. Savaş yılları idi... O günleri şu cümlelerle dile getirir Yazıcıoğlu:

“Kendimi algılamaya başladığımda babamı subay olarak tanıdım. Asker kapıya iki at getirir birine babam, diğerine kendisi binerdi. Artlarından baktığımda Kışla'ya doğru gittiklerini görürdüm. Her gün asker eve iri bir somun getirirdi. Pencerelemizi siyah perde ile kapattıklarını anımsıyorum. Sonradan anladım ki İkinci Cihan Harbi yılları imiş. Babam 1943 ile 1945 yılları arasında yüzbaşı olarak seferberlik görevini yapmış.”

1946'da İlkokula başlayan Yazıcıoğlu o günlerden anımsadığı ve bir ömür boyu unutmayacağı bir anıyı ise şöylece dilerir:

“Hiç unutmam kız kardeşim okuldan çıkınca babamın çalıştığı daireye gitmiş. Bir görevli eline kırmızı kalem ile beyaz kâğıt vermiş. Kâğıda bir şeyler çiziktirirken babam elindeki kırmızı kalemi görmüş, eline almış, kalemin üzerindeki yazıyı göstermiş. “Devlet Malzeme Ofisi” yazıyormuş. Kardeşimin eline vurarak “Devlet malı alınmaz.” demiş. Kalemi veren memuru da uyarmış. Kardeşim bu olayı sürekli anlatırdı.”

Gültekin Yazıcıoğlu'nun babası Halil Haki Bey okumayı çok sevmektedir. Mehmet Akif'in Safahat'ını elinden düşürmez. Belki de Baytar mektebinden yakın arkadaşıdır. Babasını çok erken yaşta ilkokul üçüncü sınıf öğrencisi iken kaybeden Gültekin Yazıcıoğlu *“Okuma sevgisini belki de babamdan edinmiş olabilirim.”* der.

Babasından aileye Halkalı Askeri Baytar Mektebinden aldığı iki adet diploma, bir köstekli saat, İstiklal Madalyası ve üç ayda 42 lira yetim maaşı kalmıştır.

O yıllarda yokluk ve yalnızlığın ne demek olduğunu yaşayarak öğrenir Gültekin Yazıcıoğlu. Başlarında bir aile büyüğü olmayınca ortaokula kayıt yaptırması sorun olur. Annesi Fat-

ma Leman Hanım'ın okuma yazması yoktur. Devlet dairesine gitmekten tedirginlik duyar. Onca sıkıntıya katlanır da Andırındaki varıl ailesinden destek istemeye tenezzül etmez.

Mahallesinde kitap kiraya veren bir Mehmet amca vardır. Okuduğu ilk roman olan Reşat Nuri Gültekin'in "Yaprak Dökümü"nü buradan kiralayarak altı günde okur.

İlkokulun ardından ortaokul da biter ve lise yılları başlar Gültekin Yazıcıoğlu için. Yazarlar yazmayanlar ayırımında yeri yazarlardan taraftır. Yaş 18'dir. Rasim Özdenören, Cahit Zarifoğlu, Ali Kutlay, Erdem Bayazıt, Alaeddin Özdenören, Sait Zarifoğlu, Ahmet Kutlay yakın arkadaşlarıdır. Zaman zaman okuldan kaçıp Pınarbaşı'nda soluğu alırlar. Çınarın altındaki çağşak kenarında edebi sohbetler yaparlar. Her biri bir Nurullah Ataç kesilir ve okudukları kitapları kıyasıya tenkit ederler. Öz Türkçe konuşma, yazma modasına onlar da kaptırmıştır kendilerini.

Kendisi unutmuş olsa da Demokrasiye Hizmet'te yayınlanacak olan sanat sayfasının ilk müjdesini verendir. 24 Ağustos 1957 tarihli Demokrasiye Hizmet gazetesinin birinci sayfasından verilir duyuru.

"Bir memleketin kalkınmasında en önemli unsurlardan birini kültür teşkil eder." diye başlar söze Yazıcıoğlu. Sonra devam eder:

"Gençliğin memleket davasında yapacağı yegâne hizmet de budur. İşte bunu gerçekleştirmek için "15 günde bir" Hizmet'te bir sanat sayfası çıkarmaya karar verdik. Biz gençlerin bu alanda çalışabilmesi için gereken fedakârlığı esirgemeyen, Sayın Emirmahmutoğlu'na teşekkürü bir borç biliriz.

Her sayısını okumakla bütün ilginizi üzerine çekeceğini zannettiğimiz, bu küçük hacimli sanat sayfamızı, en güzel ve en başarılı bir seri olarak çıkarmaya çalışacağız.

Sanat sayfamızı çıkarmayı düşünürken iki esas göz önünde tuttuk. Giyaben tanıştığımız bazı değerli yazarlarımızın yazı-

larını meraklı dostlarımızın kolaylıkla okumalarını sağlamak; ikincisi davamızı gerçekleştirebilmek için, genç arkadaşlarımızın sanat ve fikir hayatına karşı ilgilerini çekmektir. Bu itibarla sayılarımız bazen bir teşvik mahiyetinde de olabilecektir.

Bu uğurda gücümüzün yettiği kadar faydalı olmaya çalışacağız.”

Bu duyurunun yayınlanmasının hemen akabinde C. Zarifoğlu – A. Özdenören ikilisinin öncülüğünde on beş günde bir olmak üzere Fikir – Sanat sayfası yayınlanmaya başlanılır.

Yazıcıoğlu ilk şiirini bu sayfalarda yayınlar. Tarih 10 Eylül 1957’dir.

“HELGÂ

Bir zamanlar ısl ışıldı gözlerim

Helgâ

Dudaklarım tuzsuzdu

Beni sarhoş eden biri yoktu

Bulutlanmıyordu gözlerim

Helgâ

Sen yoktun o demler

Aşk özlemi dolup taşmıyordu içime”

Helgâ Danimarkalı bir mektup arkadaşıdır. Yabancı dili geliştirmek için o yıllarda hemen hemen her liselinin bir mektup arkadaşı vardır zaten. Yazıcıoğlu’nun belirttiğine göre Helgâ “çok güzel bir kız”dır. Birbirlerine sürekli fotoğraf gönderirler.

Helgâ için yazılan şiir Demokrasiye Hizmet’in Fikir-Sanat sayfasında yayınlanırken “Umutsuzluk Üstüne” adlı şiiri de Hamle’nin 22. sayısında yayınlanır.

A. Gültekin Yazıcıoğlu

*“UMUTSUZLUK ÜSTÜNE
Mutluluğun özlemini duyuyorum
Karanlıklara gömülü odamda
Penceremde
Kaldırımlarda
Ay solgun görünür
Her dem, her yerde
Serin rüzgarlar eser içimde
Sonbahar yaprakları gibi
Umutsuzum”*

Bir süre sonra Demokrasiye Hizmet gazetesi için kaleme aldığı yazılar yayınlanmadan kendisine iade edilirken “*Saim Bey senin gazetede yazı yazmanı istemiyor.*” denilir. O an içindeki bütün elektrikler söner, ortalık kararır. Güneş battı sanır. Kendine geldiğinde ise nedenini sormadan ayrılır oradan.

“Bu olay bana daha çok okuma hırsı verdi.” diyen Gültekin Yazıcıoğlu o günlere dair şu cümleleri kurar:

“Sürekli okuyor, yazıyordum. Yazdıklarımı bazen siliyor yeniden yazıyordum. Sayısını anımsamıyorum epey öyküm biriktiği.”

İşte tam o günlerde yaşanan bir trafik kazası Yazıcıoğlu'nu derinden etkiledi.

Bir seçim günüdür. Sandıklar tek tek açılmakta, heyecan zirve yapmaktadır. Hepsi de henüz liseli olan gençler heyecanla sonuçları beklemektedirler. Doğu köylerinden birinden sandığın henüz gelmediğini gören gençler kendilerini bir kamyonun kasaasında buluverirler. Sandığı getirmek için yola çıkan gençler arasında Gültekin Yazıcıoğlu'nun yanı sıra Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt, Metin .... ve Bulanık köyünden bir genç vardır.

Kamyon uçarcasına çıkar yola. Bu gidişte bir tuhafılık vardır. Özdenören başını uzatıp şoför mahalline baktığında şoförle birlikte yanında oturan adamın sürekli içtiklerini görür. Metin bir şiir mırıldanmaya başlamıştır. Korku yüzlerden okunur. Yazıcıoğlu yıllar sonra korkusunu dile getirirken “*Korkudan büzülmüş, bir topaç olmuştum, kamyon kasaasında içinde. Sesim soluğum çıkmaz olmuştum. Köye yaklaşmıştık ki tam o sırada bir kuş kanat takmış uçuruyordu bizi. Bir boşluğa doğru uçuruyordu.*” der ve devam eder; “*Dünyamdan uzaklaşıp adı bilinmedik bir yere mi gittim, ne oldu, bilemedim.*”

Biraz önce aşk şiirleri okuyan Metin'in başı Yazıcıoğlu'nun dizinde, can vermektedir.

“Kucağımdaki baş derin bir soluk aldı, ardından soluk geri çıktı. Çıkan soluk son nefesti. Canı bedenini terk ederken ruhunu Tanrı’sına teslim etti. Ölü yıldızlar gibi soldu gözleri.”

“Hepimiz panik içindeydik. Ben sızlanmaya, yeniden ağlamaya başlamıştım. Erdem benim sızlanmamdan huzursuzlandı. “Arkadaşım sen ailene kavuşursun. Bizler kavuşuruz. Asıl sorun ölen arkadaşımızın ailesine ne diyeceğiz? Ben ne diyeceğim? Sen ne diyeceksin? Onlar ne diyecek?” diye söylenmişti diyecek yıllar yıllar sonra.

Gültekin Yazıcıoğlu bu olayın acısını derinden yaşar ve belki de o acı ile karar verir doktor olmaya. Tıp Fakültesi dersleri ağırdır. Sanata, edebiyata ayıracak zaman bulamadığı o günleri de şu cümlelerle dile getirir:

“İstanbul’a, üniversiteye giderken evde bırakmıştım yazdıklarımı. Tıp öğrenciliğim sırasında, sıkıldığım zamanlarda Çağaloğlu’na gider, hoşuma giden kitapları alırdım. Ancak fazla okuyamıyordum, yazmayı da tümünden bıraktım. Dersler çok ağırdı. Öğrenciliğim döneminde Cumhuriyet gazetesi ile Çetin Altan’ı okurdum.”

1959 yılında girdiği İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden 1967’de mezun olur. Aynı yıl uzmanlık eğitimine başlar. Maraş’ın ilk özel hastanesini o kurar. Başarılı bir meslek hayatı yaşayarak takvimler 2010 yılını gösterirken aktif hekimliği bırakarak emekli olur.

Yazanlar arasına tekrar dönüşünde merhum Tanyal Sünbül’ün etkisi olur. Çocukluk arkadaşıdır Tanyal. Aynı mahallenin çocuklarıdır. Tanyal sünbül’ün teşviki ile Alkış için öyküler yazmaya başlar. Kalem aldığı öykülerin hepsi de yaşanmışlıkların zenginliği ile doludur.

Ardından merhum Sıddık Elbistanlı’nın teşviki ile öyküler kitaplaşır.

ŞİİR İÇİN ŞİİR GİBİ YAŞAYAN ADAM: ŞEREF TURHAN

Rasim Özdenören'in kendisi ve arkadaş grubu için bir şans olarak gördüğü Şeref Turhan 1934 yılında Maraş'ta doğar. İlk okumayı öğrendiği gün elinde şiir kitaplarıyla dilinde mısralar bulur. “Şiir hayatıma girmese ne olurdu?” sorusuna cevabı nettir: “Duygusuz, salt var olduğum için yaşamak istemem.”

“Dilekçe” adlı şiirinde isteklerini dile getirir hayattan:

*“En can alıcı anında zamanın
Bir şarkı başlamalı gecedен
Büyük düşüncelerin sonsuzluğunda
Doğmuş gibi olmalıyım yeniden*

*Sonra apâydınlık bir gün başlamalı
Cümlesi yanımda sevdiklerimin
Tutkunum yaşamaya tutkunum
Yeter ki yaşatsın beni bilmediklerim*

*Bunların dışında en güzeli
Gözlerine yıldızların konuştuğu
Halden anlayan şiir yazarın
Ufacık-tefecik bir karım olmalı”*

“Bildiri”de yer alan 33 şiirin ilkidir “Dilekçe”. Sonrasında 32 şiir daha... “Bildiri” yayınlanan tek şiir kitabının adıdır. 1960 ve 1967’de iki farklı baskısı yapılır. İlk baskıda 33 şiir yer alırken ikinci baskıda 32 şiir yer almıştır. Hepsi de ilk gençlik yıllarının ürünü olup 1952-1960 yılları arasında yazılmıştır.

1950-1951 yıllarında çalıştığı “Engizek” gazetesinde yazdığı şiir ve yazılar ise meçhulümüz. Bildiri’den önce yayınlanmış bir de Antoloji’si var Şeref Turhan’ın.

“Bir şarkı var söyleyemediğim / Ölüm kadar ağır / Her duyuşumda bu şarkıyı / Arzularım dua dua dağılır.” mısralarıyla başlayan “Şarkı”sı ise Cahit Zarifoğlu’nun dilinden düşmeyen tespidadir adeta.

“Bu kentin yetiştirdiği genç sanatçılardan Şeref Turhan’ı, dergi ve gazetelerde çıkan şiir ve yazıları ile tanımıştım.” diye takdim eder Cahit Zarifoğlu. Oysa Turhan, Zarifoğlu’ndan altı yaş büyük olup yazmaya da ondan çok çok önce başlamış, konservatuvar eğitimi almış, İstanbul tecrübesi yaşamış, memleketine dönüp iş hayatına çoktan başlamıştır bile.

Cahit Zarifoğlu, Şeref Turhan’la ilgili düşüncelerini ve onunla yaptığı söyleşiyi Demokrasiye Hizmet gazetesinin 29.4.1958 tarihli nüshasındaki “Fikir-Sanat” sayfasında, “Onun giderek iyi bir ozan olacağı kanısındaydım.” diyerek neşreder.

Şeref Turhan ve Arkadaş Grubu...

Şiiri “bir evren” olarak tanımlayan Şeref Turhan, o söyleşide; “İlk şiirimi bir güz gecesinin o kendine özgü hışırtısını dinliyerek yazdım. İleride şiirlerimin büyük dergilerde yayımlanacağına inanıyordum. Şimdiye değin hep bu inançla çalıştım.” demektedir.

Bir ömür şiirin çilesini çekmekle birlikte hikâye, roman, tiyatro ve günlük türü çalışmalara da imza atan Şeref Turhan, Ankara Devlet Tiyatrosu Çocuk Bölümünden mezun olduktan sonra kısa bir süre de olsa Ankara Devlet Tiyatrosunda görev alır. Bilahare İstanbul’a yerleşerek mahalli gazetelerde başlayan gazetecilik deneyimini Yeni Sabah ve Yeni İstanbul gazetelerinde çalışarak ilerletir. 1957’de ise tekrar Maraş’a dönerek kendisini sanat ve edebiyata verir.

Engizek gazetesindeki iş arkadaşı A. Yaşar Başer 1957’de “Maraş’ın Sesi” adıyla bir gazete çıkarmaya başlamıştır. Bu gazetenin “Sanat-Düşünü” sayfasını yöneterek, burada kendi şiirlerinin yanısıra Alâeddin Özdenören, Erdem Bayyazıt, Cahit Zarifoğlu gibi genç yazarların ürünlerine de yer verir.

O yıllarda mahalli gazeteler genç şairler için gerçek bir okul hüviyetindedir. Maraş’ın Sesi’nde “Sanat-Düşünü”, Gençlik’te “Fikir-Sanat”, Demokrasiye Hizmet’te yine “Fikir-Sanat” sayfaları düzenlenmekte, Maraş Lisesi Kültür Kolu ise aylık “Hamle” dergisini yayınlamaktadır.

Maraş’ın Sesi’nde “Sanat-Düşünü” sayfasını hazırlayan Şeref Turhan ürünlerini kendi sayfasında yayınlamakla birlikte Gençlik, Demokrasiye Hizmet ve Hamle’de de yazmaktadır.

Yazanlar arasında büyük bir dayanışmanın varlığı saklanamaz bir gerçektir. Belki de o yılları unutulmaz kılan bu dayanışma olmuştur.

Şeref Turhan, o yıllarda “Maraş’ın Sesi”nde yayınlanan “İlk Aşk” şiirini “Bildiri”ye alırken, şiire “Karagül’e” diye bir ithaf kazandırır, “Cebimde param olmasa da / Karım olduğunu düşünüyorum / İyi ki gittim o gün / İyi ki sen de geldin” mısrala-

rını ise yok eder.

“Bildiri”nin birinci baskısı ile ikinci baskısı arasında da farklılıklar vardır. Bunlar küçük düzeltelerin yanı sıra bir şiirin bazı bölümlerinin çıkartılması şeklinde görülür. Ayrıca eserin ilk baskısına alınmış olmasına rağmen ikinci baskıda çıkartılan iki şiir vardır. Birinci baskıda olmayıp da ikinci baskıda yer alan tek şiir ise “Öğretmen” şiiridir.

Turhan’ın ilk kitap çalışmasının bir antoloji olduğunu belirtmiştik. “Maraş’lı Şairler” adını taşıyan antolojide Maraş’ın Cumhuriyet öncesi ve sonrası şairlerinin şiirlerinden seçmeler yapılmış. Antolojide ayrıca şairlerin kısa biyografileri ve birer fotoğrafları da yer almış. Üç bölümden oluşan ve 124 sayfadan oluşan eserde, 39 şairin 95 şiirine yer verilmiş. Kendisinin de dahil olduğu genç şairler ise “yeniler” adı altında kitabın son bölümünde yer almış.

Antolojinin sunuş yazısı Nuri Pakdil’e ait. “*Bu kitabın hikâyesi bir çocuk oyuncağı milyonlarca kalabalığa göre.*” diyen Pakdil: “Bütün tasarılar ilkin gülünür sanıyorum. Çünkü her tasarıda bir ‘sürüp gidenin dışına çıkma çabası’ var galiba. Bunu, yani tasarı kavramını, yenileycilik kavramının kaygan köşegenlerinden birine oturtsak da olur.” der.

Şeref Turhan’ın antoloji tasarısını ilk açtığı kişidir Nuri Pakdil. “Böylesi bir derlemenin, bir araya getirmenin çok güç olacağını” söyler Pakdil, Maraş Orduevinde. Şeref Turhan ise; “Kararlıyım, Nuri bunu yapacağım.” der.

Ve büyük bir emek ve özveri sonucu Pakdil’in “Şeref’in Parmakları” adını verdiği antoloji tamamlanır. Üç bölümlük antolojinin üçüncü bölümü Pakdil’in de önemseydiği bölümdür.

Sunuş yazısının son paragrafında; “*Bu kitabın bir iddiası yok.*” diyen Pakdil; “*Ama Erdem Beyazıt’a umutla bakıyorum ben. Şeref Turhan’ın şiirlerini de anıyorum.*” demektedir.

Alfabetik sıraya göre düzenlenen antolojide yer alan son

isim A. Cahit Z. (Zarifoğlu)'dur.

Demokrasiye Hizmet gazetesindeki söyleşinin rövanşı sayılabilecek cümleler yer alır A. Cahit Zarifoğlu takdim edilirken. Kısa biyografinin ardından *“Heceyle başladı şiire.”* diye başlar Şeref Turhan, Zarifoğlu’nu anlatmaya. Ve devam eder: *“Cahit’in şimdiki şiiri daha sallantıda. Kendini bulmamış. Çeşitli biçimler deniyor bunun için. Çokluk konuları evrensel değil. Ama olacak. Çabası o yöne.”*

1960 yılında yayınlanan bu antolojinin ardından aynı yıl içerisinde ikinci kitap olarak *“Bildiri”* gelecektir.

*“Tüm kapılarım açık
Dilediğin vakit gel gir canevim
Katıksız sevgiler bulacaksın
Cümle güzelliklerle birlik*

*Gör neler düşündüm ikimiz için
Bir evren kurdum kendimce
Noksansız olmasına çalıştım
Sevineceksin, gönlümüzce*

*Bir ev de yaptırdım iki odalı
Sade mi sade
Görersen öyle sevişeceğiz ki
Duvarlar çekemeyecek*

*İşim de büyüdü artık
Başmürettip oldum bir matbaada
Bir eksiğimiz olmayacak, şükür
Dünyada.*

*İnanki imrenecekler mutluluğumuza
Bizce olmak isteyecekler
Aşkımızı çekemiyenler
Kahrından ölecekler.*

*Parka da gideceğiz akşamları
Yaşamının tadı içimizde
Saadetimiz pekleşecek gün-günden
Sevincimizde.”*

Bir aşk şiiri olan ve İstanbul'da bulunduğu yıllarda sevgiliye yazıldığı anlaşılan güzel bir şiirdir Bildiri.

Cahit Zarifoğlu, “Bildiri”yi değerlendirirken Şeref Turhan'ın sanat anlayışınınve hayata bakışının ipuçlarını da verir: “O, daha çok gerçek yaşantılarını mısralarına aktarıyor. Son günlerde “Türk Sanatı”nda yayınlanan “Bildiri” şiiri bunun en açık delilidir. Fakat Şeref Turhan'ı da gerçekleri aktarma sorunu, alışlagelenden daha başkadır. O acı gerçeklerin, yitik seviyelerin ve vefasızlığın izlenimlerini, sade bir dille, yumuşatarak, bir nevi iç boşaltması halinde mısralarına dökmektedir.”

Şeref Turhan, İstanbul'dan Maraş'a dönüp Enstitü Caddesi'nde “Şeref Basım ve Ciltevi” adıyla bir işyeri kurup orada; Varlık, Köprü, Salkım, Meşale, Püren, Arayış, Türk Sanatı, Türk Dili, Dost, Pazar Postası gibi edebiyat dergileri bulundurur. 4.1.1959 tarihli Demokrasiye Hizmet gazetesinin Fikir-Sanat sayfasında yayınlanan “Düşçül Sevilere Tutsak” isimli hikayesinde de tıpkı şiirlerinde olduğu gibi aşkı sorgular. “Aşk sözü geçen her şey onun ilgisini çekiyordu.” diye başlayan hikâyede o, “Enstitü Caddesindeki iş yerinde otururken, oradan geçen bir kızla bakışmışlardı.” diyerek Zarifoğlu'nun bir yıl önce koyduğu teşhisi doğrudur. Çocukluk ve gençlik yıllarını konu alan ve Varlık Yayınları'nın cep kitapları arasında yayınlandığı belirtilen “Yaşamlar Durağı” adlı romanı

da bu teşhisin bir başka gerçeğidir.

“Üç Ezikler” adlı tiyatro eseri ve “Esmerli Düşler” adlı hikâye kitabı ise yazımı tamamlanmakla birlikte kaybolmuş çalışmalarıdır. Turhan, “Bildiri”nin ardından “Acılar Baladı” ve “Düşler Ölü” adlarıyla iki şiir kitabı daha yayınlacağı- nın ipuçlarını verir. Ne var ki Işık’ta yayınlananların dışında bunların da hiç birisi ne ailesinde ne de özel arşivinde bulunmamıştır.

“Özgürlüğün, doğruluğun ve tüm iyiliklerin ilkesiyle dolu olan elinizdeki bu gazete gücünü Kahraman Maraşlılardan alacak, baş yazısı, yorumu, haberi, dert ve dilekleri ile okuyucularının hizmetinde kalacaktır.” diyerek yayın hayatına girer Işık.

23 Temmuz 1973’ten itibaren 15 günde bir, 30 Temmuz 1975’ten itibaren ise haftalık Işık gazetesini yayınlamaya başlayan Şeref Turhan’ın gazetesinde sanat ve edebiyatın her daim özel bir yeri vardır. Haftalık Işık gazetesinin daha 2. sayısında Rasim Özdenören’in hikayesi ile karşılaşmak bu gerçeğin en somut ispatıdır. Gazetenin 24 Kasım 1975 tarihli 19. sayısından itibaren ise Kâmil Aydoğan’ın yönetiminde “Sanat-Edebiyat” sayfası yayınlanmaya başlanılır. Kendisinin dışında Ali Karaçalı, Ökkeş Aydoğan, Kâmil Aydoğan, Mustafa Mızrak, İlhan Edip, Mehmet Bal, Mehmet Nalbant, Mehmet Ocaktan ve Şakir Kurtulmuş bu sahifenin sürekli yazarları olur. 1990-1994 yılları arasında ise Mehmet Gemci’nin yönetiminde hazırlanan “Sayha Sanat Edebiyat” sayfası tam 45 sayı devam eder. Sayha’nın hazırlanmasında Mehmet Gemci’nin yanısıra; Fahri Yılmaz, A. Hanifi Akar ve Özen Turhan da emek verir. Cevat Özyurt, Şahin Taş, Celal Ağyar, Ali Değirmenci, Ali Emre, Ali Büyükçapar, Mehmet Gemci, Mahmut Nedim Tepebaşı ve daha birçok genç şair ve yazarın ürünleri yer alır Sayha’da.

Kültür ve sanata ne kadar destek verse de bu dönem, Şeref

Turhan'ın sanat edebiyattan uzaklaşıp gazeteci kimliğine bürüneceği yıllar olur. Meslek gereği atışmalar, kavgalar ve tekrarlar başlar.

“Yazmanın, ama sürekli yazmanın gereğine inanıyorum. İnsanoğlu ancak böyle kurtulabilir tükenmekten.” diyen Şeref Turhan, aslında 13 Ocak 1999'da değil, sanattan koptuğu yıllarda ayrılmıştır aramızdan. Bunu kendisi “Bir Ozanın Günlüğü”nde itiraf eder.

“Yıllar önce basılan “Acılar Baladı”ndan bu yana şiir yazma alışkanlığımı yitirdim.

Sanırım bu yitişle başladı yılların iyi şeyler getirmeyişi, ya da bu yitişle koptum sanattan, edebiyattan.

Sanattan, edebiyattan soyutlanmak kişinin en iyi, en güzel, en gerekli yönlerini alıp götürüyor. Ak duygularla beslenen yüreklerdeki sevecenliği kanatıyor, giderek tüketiyor onu.

Tükeniş, ölümü değil midir güzelliğin?

Oysa, ozanın işlevi, korumak değil midir güzelliği?”

Aslında gazeteci olarak başarılı işler yapmadı değil. “Yerel basın organlarının temel işlevlerinden biri de buldukları kentin sorunlarına eğilmek, dile getirmeye çalıştıkları bu sorunların ülke yararına çözümlenmesinde yetkili kurum ve kuruluşlara yardımcı olmaktır.” diyen Şeref Turhan zaman zaman değişik kurum ve şahıslarla karşı karşıya gelmiş, doğrularının takipçisi olmuştur. 1993'te Hürriyet gazetesinde kendisi ile yapılan bir söyleşide “Mesleğimde değil bir başkasına kendime bile ödün vermedim.” demekten çekinmeyecektir.

Haftalık Işık gazetesinin yanı sıra mahalli yayın yapan BTV'nin yöneticiliği ve TRT'nin temsilciliğini de yapan Şeref Turhan 13 Ocak 1999'da aramızdan ayrılır. Tıpkı “Ölüm Yorumu” adlı şiirinde yıllar öncesinden belirttiği gibi: “Bir gün benim de sönecek gözlerimdeki fer / Cümle sevdiklerimden ayrılacağım / Her geceki yatağında son defa / Uyanmamak üzere yatacağım”

Oğuz Karakoç, Şeref Turhan'ın vefatı üzerine;

“O giyinmesini, konuşmasını bilen beyefendi biriydi.

O ustaydı, üstat'tı... 24 saat düşündü 25 saat yaşadı. Hayatı da pek ciddiye aldığı söylenemez. Dünyaya metelik vermedi, kazandığını yedi içti. Arkasında belki servet bırakmadı ama çok kişiye gazetecilik ilkesini, aşkını aşıl原因an ağabey olarak yerel medyada tarihe geçen isim oldu.” diye yazdı.

“En mahrem yerimedek yıkıyacıklar

Aklara bürüneceğim

Şu bildiğimiz tahta kutuda

Dört kişinin omzunda gideceğim

Kayabaşı'ndan geçirecekler

Birkaç esnaf tanıyacak

Zaten ünlü bir kişi değilim

Dünyada bir şeyim kalmayacak

Ulu Camide kılacaklar namazımı

Dualar okuyacaklar ölümsüz

Şeyhadil yolunda giderken

Selviler gözükecek gürbüz

Derken karanlıklar başlayacak yöremde

Öldüğümü bileceğim

Tanrı memurları gelecek ziyaretime

Onlara ter dökeceğim”

Ruhun şâd olsun şiir için şiir gibi yaşayan adam...

BİR KÜSKÜN SANATÇI: KADİR TANIR

Küsmek...

Kabuğuna çekilmek...

Bir yazar için ölümden de ağır bir kaderdir herhalde kalemi kırmak...

Ölümden beter bu kaderi yaşayanlardan biridir Kadir Tanır.

Ülkenin sayılı hikayecileri arasında ismi sayılırken küsmüş, kabuğuna çekilmiş, aynı odada birlikte çalıştığı iş arkadaşlarından dahi kendini gizlemeyi başarmış... Hem de yıllarca...

Cahit Zarifoğlu 1960'da "İnkılab"ı birlikte çıkarttıkları "Yoksul Mustafa"nın küsüp baba mesleği olan terziliğe dönüşünü "*düşünen beynin bu ülkedeki kaderi*" cümleleriyle dile getirmişti. Kadir Tanır da ilk kitabı "Alagün" ile ülkenin sayılı hikayecileri arasına girmişken küsüp çalıştığı resmi kurumda plan projeler çizerken Mustafa ile aynı kaderi paylaşmış olsa gerek.

Tâ ki bir taziye evinde adı açığa çıkıncaya dek...

1953'te Maraş'ta doğup 13-14 yaşlarında geçirdiği menenjit hastalığı sonucu kaybettiği işitme yeteneğinin yerine bahsedilen yazarlıkla roman yazmaya başlar Kadir Tanır. Yıl 1967'dir. Okul gazetesi "Bilezik"te yayınlanan ilk hikâyenin üzerinden tam yarım asrı aşan bir zaman geçmiş.

"Benim Kahramanımın Varoluşu" başlıklı yazısında "*Kendisi dışında kalan tüm varlıklarda önce öz yaratılmış, sonra ortaya (dünyaya, hayata) salınmış ve orada var olmuş iken, önce var olan sonra kendi kendinin özünü yaratan tek nesne insandır. Yani insan hayat boyunca kendini şekillendirecek, kendisini 'insan' yapacak ya da yapamayacak seçime ve güce sahiptir. (Bir nevi tanrısal güç!!!) Bu bir savaştır. Hayata atıla-*

rak, acı çekerek, yıpranarak kendi kendini (bir şeyler) yapan insanın savaşı.” diyen, “kader” ve “öte dünya” kavramlarını yürekte özümseyen Tanır, Maraş Sanat Okulunun sevilen öğrencilerinden olur. Edebiyat öğretmeni Aytaç Şenyüz’dür. Okul müdürü ise; Yaşar Somunkıran. Hikmet Eren ve Mehmet Tanır ise onda iz bırakan diğer hocaları...

İlkokuldan unutamadığı hocaları ise Müfit Bilginer ve Mehmet Gözükara. Okul müdürü: Nurettin Tamer.

“*Beni bulup çıkararak edebiyat hocamız Aytaç Şenyüz’dür*”; diyor Kadir Tanır, sanat yaşamının 40. yılında.

Yayınlanmış dört hikâye ve üç romanı bulunan Kadir Tanır 13 yaşında başlar roman yazmaya. İlk yazdığı romanın ismi “Toprak Ete Doymazdı” olur. Kırk yıl sonra yayınlanan romanı “Şeytan Sarmalı”nın ilk adı ise “Korkularımın Sancısı”dır.

Geçirdiği rahatsızlıkla işitme yeteneğini kaybedince lise birinci sınıfı tekrar etmek durumunda kalır. O yıldan itibaren dünya ile iletişimini artık dudak okuyarak, yetmediği durumlarda yazışarak yapacaktır. 1987 yılında ameliyatla sınırlı da olsa duyma yetisini kazanacaktır. Kavgacı bir yönü var ise de Alaaddin Özdenören’in belirttiğinin aksine hocaları tarafından sevilen bir öğrencidir ve işitme yeteneğini kaybedişinin hoca dayacağı ile ilgisi bulunmamaktadır.

Geçirdiği hastalık sonucu kaybettiği işitme yeteneği ona başta yazmak olmak üzere birçok yeni dünyalar kazandırırken okuma azmini kıramaz. Başlangıçta geçirdiği uyumsuzluk sorununu kısa sürede çözer ve tüm olumsuzluklara rağmen okulun derece alan öğrencileri arasında yer alır.

Resimde, müzikte, edebiyatta, matematikte ve sporun her dalında başarılı bir öğrencidir. Mehmet Tanır’ın ifadesi ile; “*Çok yönlü bir kişiliktir.*”

1970-1971 eğitim öğretim döneminde Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümünü derece ile, ilk on içerisinde yer

olarak kazanır. 1976 da ise buradan üçüncülükle mezun olur.

On üç yaşında “Toprak Ete Doymazdı” diye başladığı ve dosyalarda kalan romanını üniversite öğrencilik yıllarında defalarca yeniden yazar.

1976’da Erdem Bayazıt’la tanışması ve Erdem Bayazıt’ın ısrarla hikâye yazmaya yönlendirmesi onu ülkenin sayılı hikayecileri arasına taşıyacaktır.

Cahit Zarifoğlu, Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt gibi isimler tarafından yayınlanmakta olan edebiyat dergisi Mavera’da ilk hikayesi yayınlanır.

Sonra uzun bir ara...

On üç yaşından bu yana roman yazan Kadir Tanır hikayelerini de tıpkı roman yazar gibi uzun uzadıya yazmaktadır.

Bu uzun hikayelerin kısaltılması ricası Cahit Zarifoğlu’ndan gelir. “Sevgili Dostumuz” diye başlayan mektup şu serzenişlerle devam etmektedir:

“Son hikayenizi yayınlamak üzere ayırdık. Ne var ki uzunluğu elimizi bağlıyor. Kâğıt karaborsası ve baskı masrafları nedeniyle maalesef derginin sayfalarını artıramıyoruz. Mart sayımıza yetişmek üzere kısa bir hikayenizi yollarsanız seviniriz.”

Mektup bu minval üzere uzar gider.

Otuz sayfalık “Alagün” hikayesi ikiye bölünerek yayınlanır.

İlk hikâye “Günah”ın da içinde yer aldığı dokuz hikâye 1982’de Akabe Yayınlarının 11. hikâye dizisinin ise 3. kitabı olarak “Alagün” adıyla kitaplaşır. Toplum olarak içinde yaşadığımız çalkantı ve keşmekeşten kesitler sunan ve bir bakıma “toplum eleştirisi” kabul edilen hikayelerdir bunlar.

İş hayatına 1976’da Kahramanmaraş Belediyesinde Mimar olarak başlayan Kadir Tanır, İmar Müdürlüğü ve Park ve Bahçeler Müdürlüğü gibi idari görevlerde dört yıl çalıştıktan sonra kendi isteği ile belediyeden ayrılarak Köy Hizmetleri İl Müdürlüğüne geçiş yapar.

Kadir Tanır Bağ Yolunda...

Cahit Zarifoğlu'na göre Kadir Tanır'ın bu yeni görevi bulunmaz bir nimettir. Kadir Tanır'a yazdığı bir mektupta bu düşüncelerini dile getirir.

“İş hayatının doluluğuna imrendim. Belki beklemediğin bir cümle. Gezdiğin köyler, gördüğün ve işin gereği bunaldığın insanlar bir nimet, bir ganimet. Hikâye ve romanlarının zenginleşmesinde bu hayatın umarım derin etkileri olur. O seyahatlara iştiaqla çık. Köy evleri önünde duran ve yadırgatıcı bir manzara arz eden traktörlere, zibillere, sümüklü çocuklara, yabancı bakışlarına, görünüp kaybolan kadınlara, fistanlara, kurnazlık yapan, siyaset yapan köylülere, kupkuru topraklar üzerinde kurulmuş birkaç hanelik köylere, ancak ilerledikçe görülen evleriyle sık ağaçlar arasındaki köylere, köylünün silaha, kadına, araca, çocuğa bakışına ganimete yaklaşır gibi yaklaş ve kendine maalemele bak. Böylece hem mesleki zorlukların hayatı zorlaştıran etkilerinden kurtulacak ve hem de sanatın için depolama yapacaksın.”

Mektuplarında “Benim fazla anladığım bir konu değildir edebiyat” diyen ve söylediklerinin bir tür “sezgi” olduğunu ifade eden Cahit Zarifoğlu, o “sezgi” ile Kadir Tanır'ın hikayelerini alabildiğine eleştirmekten de kendini alamaz.

“Sizin hikayeleriniz iyi de aynı metodla söyleyeyim. Yabancı hikayeler. Kapalı. Kendi çizdiğiniz bir çemberin içinde gelişiyor her şey. Adeta kapalı bir sanat. Buna taşrada olmak neden olabilir.”

Bu uyarılar Kadir Tanır'ın hikayelerinde yol gösterici bir fener olur.

“Haşere” ile başlayan ve çoğunluğu “Güz Yağmurları” için de yer alan kısa hikayeler hem Cahit Zarifoğlu hem de Rasim Özdenören tarafından beğenilecek ve övgüler alacaktır.

Bu arada romandan da vazgeçmemiştir. Yazımı devam eden romanın ismi ise “İzbedeki Fener”dir.

Mavera Ankara'da yayını sürdürdüğü sürece o da hikâye

yazmaya devam eder. Erdem Bayazıt ve Cahit Zarifoğlu'nun mektupları onun kültür hayatı ile iletişimini sağlayan tek köprüdür.

Mektuplar Kadir Tanır için hayatının vazgeçilmezidir. Telefon onun hayatında hiç olmamıştır dense yeridir. Dolayısıyla da mektuplar dünyaya açılan birer penceredir onun için. Alaaddin Özdenören'in vefatından kısa bir süre önce hastaneden faksla gönderdiği kısa bir notta yarım kalmış bir yazının acı kaderi vardır. "Sevgili Kadir Tanır öykülerini alabildiğine severek ve övünerek okuyorum." diyen Alaaddin Özdenören "*Hastalanmadan önce seni anlatan bir yazıya başlamıştım. Yarım kaldı. Çıkınca tamamlarım.*" demektedir.

Bu yazının hiçbir zaman tamamlanamayacak olması ise ilahi bir kader.

Hastalıkların Kadir Tanır'ın hayatında derin bir izi vardır. "*Ben senin derdinle hoşem, el çek dermanından tabip*" der gibi hastalıkların aklına ayıklık, hayatına çeki düzen, ilişkilerine ölçü getirdiğini söylemektedir.¹³ Yaşında menenjit hastalığı ile başlayan hastane hayatı, guatr ameliyatı, mide ülseri, bronşit, kulak ameliyatı ve en son bir dizi ameliyatın ardından bağırsak hastalığı ile devam eder.

Mavera'nın Ankara'dan İstanbul'a taşınması, Erdem Bayazıt'ın siyasete atılması, Rasim Özdenören'in Devlet Planlama Teşkilatı Genel Sekreteri olması ve ardından Cahit Zarifoğlu'nun vefatı üst üste gelir ve taşrada yaşayan bir sanatçı olan Kadir Tanır'ın sanatla olan tüm bağları bir anda kopar.

Bitirdiği romanını okutacak bir tek kişi dahi yoktur çevresinde...

Mavera, Erdem Bayazıt, Cahit Zarifoğlu ve Rasim Özdenören'den başka tanıdığı da yoktur zaten yayın dünyası adına...

Küskünlük ve kalemin kırılışı işte bu dönemde başlar.

Mavera'nın diğer yazarları değişik çevre ve ortamlarda ismini duyurup, yazmaya devam ederken Kadir Tanır yazarlığı bırakmıştır...

“Ama içimdeki şevk beni bırakmamıştı, sürekli okuyarak kendimi yetiştirmeye çalışıyordum.” diyen Kadir Tanır; “Tâ ki Serdar Yakar karşıma çıkıncaya kadar on sene kalemi elimde almadım.” diyecektir sonraki yıllarda.

Dergi koleksiyonlarım içinde özel bir yeri olan ve ilk sayısından itibaren iyi bir Mavera okuyucusu olan ben Mavera'nın İstanbul'a taşındığı yıllarda derginin mutfağında yer almış ve ilk sayılarda beğeni ile okuduğum Kadir Tanır ismi ile bir daha karşılaşmadım. Doğrusu öyle bir ismin yaşadığını bile varsaymamakta idim. Tâ ki yıllar sonra memlekete baba yurdu Kahramanmaraş'a dönüşümün ilk yıllarında bir dostun acılarını paylaşmak, başsağlığı dileğinde bulunmak üzere gittiğimiz taziye evinde tanış(tırıl)ıncaya kadar.

Bu nedenle olsa gerek Kadir Tanır ismi belleğimde hep bir müstear isim gibi algılanmıştı doğrusu o güne dek.

Taziye evinde tanış(tırıl)dığım Kadir Tanır, benim hikayelerini okuduğum Kadir Tanır olabilir miydi? Yoksa sadece bir isim benzerliği mi idi? Sormak en doğalı idi ve öyle de yaptım. Evet... O Kadir Tanır bu Kadir Tanır idi...

Karşılıklı ziyaretleşmeler ile gördüm ki küskünlerimizden biri idi Kadir Tanır. Mimardı. Köy Hizmetleri Kahramanmaraş İl Müdürlüğünden yeni emekli olmuştu.

Üstelik bir zamanlar benim şu an dahi çalışmakta olduğum kurumda, belediyede de çalışmıştı.

Mütevazi bir büroda inşaat işleri ile uğraşıyordu ve onun hikâye yazdığını, üstelik yayınlanmış bir kitabı olduğunu yıllardır aynı odada çalıştığı iş arkadaşları dahi bilmiyordu. Aslına bakılırsa belki kendisi dahi unutmuştu.

Küsmüştü çünkü...

Bu kent ne de çok küskün yetiştirmişti böyle...

Yüreği kocaman ksknler...

Sanat takdir edilmediği yerden gider. Sanatçı da gitmese bile küser, kabuğuna çekilir. Toplum için üretebileceği eserler kendisi ile birlikte yok olur gider. Atalar boşa dememiş “Marifet iltifata tabiidir.” diye... İltifat sanatkarın ekmeğidir, aşıdır. Toplum nderi olmaya, yönetici olmaya soyunanlar gönüllerinden sevgiyi, dillerinden iltifatı düşürmemelidir. Özellikle de sanatçılar için...

O mütevazi mimarlık bürosunda Kadir Tanır’la konuşmalarımız sanattan ve edebiyattandı hep. Mimarlık bürosunun havası değişmiş, yeni bir heyecan, yeni bir kıvılcım parlayıvermişti.

Bu sohbetler kısa sürede güzel sonuçlar verdi. Bir grup arkadaşla birlikte Kahramanmaraş’ın kültür hayatına kazandırdığımız ve bir gazete ve derginin yanı sıra kitap yayıncılığı da yaptığımız Ukde Yayınları Kadir Tanır’ı harekete geçirdi. Tanır, ikinci hikâye kitabı “Gz Yağmurları”nı Ukde Yayınlarının 17. kitabı olarak neşretti. Üstelik yeniden yazmaya, yarım kalan romanını tamamlamaya da karar vermişti.

Hikayelerinde bu ülke insanının trajik boyuttaki yalnızlığını dile getiren Kadir Tanır on yıl aradan sonra kalemi yeniden eline almış, yeni hikayelerin yanısıra “Kurtuluş” ve “Alkış” dergileri için denemeler de yazmaya başlamıştı. “Yedi İklım” ve “Kaşgar” da yayımlanan hikayeler yazarın üçüncü hikâye kitabı olarak “Savaş İmparatorluğu” adıyla 2004’te İz Yayıncılık tarafından kitaplaştırıldı.

Yedi İklım’de bir dönem hemen her sayıda bir hikâye ile yer alan Kadir Tanır’ın dördüncü hikâye kitabı “Küskün” de yine Ukde Yayınları arasında “anı/öykü” altbaşlığı ile 2008’de basıldı.

Sanat hayatının 40. yılında, ilk romanı yayınlandı. Adı “şeytan Sarmalı”. Yıl 2006.

Eser Timaş Yayınlarından çıkmıştı. İkinci romanı “Sonsuz Uzun Ölüm” Karakutu Yayınları arasında 2008’de neşredildi. Roman birilerinin dikkatini çekmiş olmalı ki Türkiye Yazarlar Birliği’nce yazarına 2008 yılı en iyi romancısı ödülünü kazandırdı. Ödül dediysek gösterişli bir plaket o kadar... Ne var ki okurdan yine ses seda yok. Yazarın yayınlanan üçüncü romanı ise farklı bir arayışın sonucudur. “Suikast Selamlığı” adını taşıyan bu eser ise 2009’da İver Yayınları arasında okuyucuyla buluştu.

Yakasını bırakmayan hastalıkların ardından geçirdiği ilik nakli ameliyatından sonra 13 Aralık 2011’de Ankara’da noktayı koyar hayata.

O şimdi sonsuzluk aleminde.

Cenazesi memleketi Kahramanmaraş’a getirilerek 16 Aralık Cuma günü Ulu Camiden dostlarının omzunda yükselecek Şeyhadil Mezarlığına kaldırılır...

Diller lâl şimdi...

Ruhu şâd olsun...

TAŞRALI BİR YAZARIN ÖLÜM HAZIRLIĞI

Kadir Tanır belki biraz da özel durumundan dolayı taşrada kalmaya razı olur. Kahramanmaraş belediyesine mimar olarak girmiştir. İdari görevlerde bulunan Tanır kendi isteği ile 1980’de belediyedeki görevinden ayrılarak Köy Hizmetleri İl Müdürlüğüne geçiş yapar.

Zengin kurgusuna ve Timaş Yayınları arasında çıkmış olmasına rağmen beklenen ilgiyi görmez ilk roman, “Şeytan Sarmalı”. İkinci romanı “Sonsuz Uzun Ölüm” Karakutu Yayınları arasında neşredilir. Roman birilerinin dikkatini çekmiş olmalı ki Türkiye Yazarlar Birliğince yazarına 2008 yılı en iyi romancısı ödülünü kazandırır. Ne var ki okurdan yine ses seda yok. Yazarın yayınlanan üçüncü romanı ise farklı bir arayışın sonucudur. “Suikast Selamlığı” adını taşıyan bu eser ise 2009’da İver Yayınları arasında neşredilir. Suikast Selamlığı da beklenen ilgiyi görmese de yazar tarihi roman üzerine çalışmalarını devam ettirecek ve Maraş Millî Mücadelesini romanlaştırmak için mesai harcayacaktır.

“Sonsuz Uzun Ölüm” romanı Türkiye Yazarlar Birliğince yılın en iyi romancısı ödülünü alsa da bence asıl ödül alması gereken eseri “Küskün”dür. Eserin talihsizliği taşrada yayınlanmış olmasıdır. Zaten yazarının talihsizliği de taşrada yaşamak değil midir?

Yedi İklim dergisinde yer alan bir değerlendirmede İsmail Demirel; “*Kitap taşrada basılınca, dünyanın bir köy haline gelmesinin, küreselleşmenin bir faydasını bulamıyoruz.*” diyor. Ukde Yayınları Kitaplığı taşrada 140. kitaba ulaştı ama kitaba karşı kör olan çağcıl iletişim araçları bu eserleri görmedi, görmeyecek de...

Küskün Ukde Kitaplığının 50. eseridir. Üç öyküden oluşan Küskün aynı zamanda ilk öykünün de adıdır. Ayrıca her öykünün kendi içerisinde bölümleri bulunmaktadır. Küskün

öyküsünün ilk bölümü “Ziyaret” adını taşır. Ziyaret Dostozan’ın küskün kardeşi için yazdığı bir dörtlükle başlamaktaadır:

*“Mezar taşlarına ağıtlar yaktın
Yaşayan dostlara bakmadın bir kez...
Hoşgörü, sevgiyi, aşkı bıraktın,
Hasta mı, sayrı mı sormadın bir kez.”*

Bu dizelerin yazarı Dostozan (M. Hanifi Sarıyıldız) Kadir Tanır’ın dayısıdır. O, iyi olan dayıdır. Güzel insandır. Rahmetle anmak gerekiyor. Maraş için en güzel şiirleri yazdı ve rahmeti rahmana kavuştu.

Dostozan dörtlükte aile içi bir kırgınlığı anlatır. Kitaba Anı / Öykü denmesinin sebebi de budur zaten. Kitabın son hikâyesi “Ağır Hastalık”ta yazar tamamen kendini anlatmıştır.

Daha 13 yaşındayken menenjit hastalığı ile başlayan hastalıklar zinciri Kadir Tanır’ın yakasını hiç bırakmaz. Yeni bir hastalık sebebiyle hastane günlerini dile getirdiği Ağır Hastalık’tan bazı paragrafları sizlerle paylaşmak isterim:

“Artık hiçbir şey değilsin.

Ne -belki onca övündüğün- mesleğin, kıdemini, kariyerini -ve de belki- ünlü, ünsüz yazarlığın, şairliğin var... Ve artık ne değerli bir diplomat, bir devlet adamı, ne de bunlara uzak-yakın benzer özelliğin, bir yerlere bir şeyler yazar.

Sen, sadece hastasın. Ne elbisen ne gömleğin-kravatın, ne çorabın-kunduran... Tüm giysilerinle birlikte tüm özelliklerinden soyunmuş... Bir pijama, bir tişört, bir terlik... Ve refakatçi eşin... Evinin içinden utangaç bir esinti... Muhtaç bir yıkılış... Mahcup bir teslimiyet... Zavallı bir hasta”.

Hastanede kırkıncı günüm.

Kırkını çikarmış bir çocuk gibi bu yeni dünyama alıştım! Bir taraftan gene gazımla, sancımla uğraşılıyor, bir taraftan da etrafıma gülücükler dağıtıyorum. Bu dediklerim, sözün gelişi elbet. Gazın-sancının yanında daha neler, neler, ne acılar, ağrıları var... Ve ateşler, ateş titremeleri, bulantılar, çırpınışlar ve ah'lar. Ve 'kan'lı işler; kan almalar, vermeler ve kanamalar, kanamalar... En ağırı da üst üste yapılan teşhis ve izleme işlemleri. Ki, söylemeye de sıkılır insan... Sonra sonra -ne ar bıraktı ne hayâ- alıştıırıp durdu işte. Namus elden gittikçe, utanma da kalmadı. Artık tereddüt etmeden, uzak-yakın herkese, bir zamanların bu ayıplı konularından uzun ve detaylı birçok şey anlatabilirim.

Alıştım dediğim de sanırım yalnızca bu tür şeyler. Bu tekrarlanan, rutinleşen işlemler... Bu gitgide tanıdıklaşan dünya... Daha doğrusu neye, ne kadar alıştığımı kestiremez oluyor insan. Alışamadığımı kesinkes bildiğim bir tek şey bulunuyor; o da şu; ki, burada, bu muhitte, ondan, istemediğin kadar bolu var... Acı... ACI... A-C-I... Aman Allahım! Evet, "Ne çok acı var!..." Toplasan koşuşılardan, toplayabilsen, o sessiz yataklardan, o eriyen bedenlerden, o şişen karınlardan, o için için çürüyen organlardan... ve koyabilsen, doldurabilsen bir tarafa... acaba nice yer, acaba kaç dünya tutar!.. Sen ne çekilmez bir şeymişsin ey hayat!.. "Ey can sen ne tatlıymışsın!..."

Daha iki ay evvelinde çakı gibi, zıpkın gibi biriydim. Geniş omuzlarım, sıkı adalelerim, güçlü kollarım, iri pençelerim vardı. Ve lezzetlerim. Birdenbire dünyam altüst oldu. Benim bildiğim tüm bu şeyler aniden elimden alındı. Kollarımda, bacaklarımda etlerim sallanır oldu, ellerim inceldi, omuzlarım daraldı. Gevşek ve titrek bir şey oluverdim çıktım... O güçlü ve diri halimi arıyor, özlüyor değilim dersem kim inanır! Evet öyleyim... Yeter ki alışamadığım şu acı benden gitsin. Yeter ki her sabah idam mangası gibi dikilmesin karşıma kan alıcılarım. Üç günde bir serumdan şişen damarımı yenilemesin hemşireler. Haftada, on günde bir oramdan buramdan olmadık hor-

tumlar sokarak girmesinler iç organlarıma... Bu ateş, bu bulantı, bu kan yakamı bıraksın. Olmayan, yani bulunamayan, damarlarım yüzünden, parmak üstlerime kadar batırılıp çıkarılan iğnelerle yapılip duran bu işkence bitsin. Tüm bunların olmadığı o eski dünyam yeniden görünsün bana. Işıl ışıl. Raziyim, inan olsun razıyım bu düşkün ve muhtaç halime. Bu adım atmaktan aciz bitkin ve bitik halime.. Raziyim.

“Yeter! Yeter! Yeter! Allah’ım yeter!”

İçimde fırtınalar kopuyor. İnlıyorum. Ancak asla isyan değil bu. Bir umut. Bir yakarış...”

**

“Şükret!.. Şükret!..”

Son bir ayda duyduğum, duyar duymaz silkinip ayıktığım, yüzüme ve içime su serpilircesine beni kendime getiren bir kelime bu.

Evet şükretmeliyim.”

**

“Ve artık ağlamak çok kolay benim için...”

Gelene gidene, gelmeyene, arayana, aramayana, sorana, sormayana... biracı-tatlı (acılaşmış bir tatlı) hatıradan bahsedene karşı ağlıyorum. Beni böyle zayıf ve düşkün görüp acıyana, üzülene, bakışlarından bir, ‘Ona hiç yakışmamış,’ ifadesi gelip geçene karşı ağlıyorum. İnsanı en çok ağlatan da en çok arayıp soran ve en çok gelip giden olacaktır. Bıkmadan, yorulmadan, samimî bir yardım ve hizmet duygusuyla, samimî bir kaygıyla gelip giden... “

**

“Yatışımın yetmiş beşinci gününde hastaneden çıktım.

Bilgilenmek gayretime karşı, doktorumun dobra dobra “Bu hastalık tekrarlar kardeşim,” diyerek beni ağır bir hüzne sevk etmesine rağmen kalabalığa karışmam zor olmadı. Hiç iyi olmayacak gibi duranların safından, hiç hasta olmayacak gibi

duranların safına yani. Sanki emaneten verilmemişti de emaneten alınmışlardı; kollarım-bacaklarım yeniden dolgunlaştı, adalelerine erişti; omuzlarım yeniden genişledi, pençelerim irileşti. Yeniden daldığım dünya meşakkat ve gailenin içinden, aklıma geldikçe ürperir, şükrederim. İşte acısız, ACISIZ, A-C-I-S-I-Z dünyam; ışııl ışııl... Aldığım derin, sıhhatli, temiz bir nefesin ardından “Ey can sen ne tatlıymışsın,” diye düşünürüm. Nefsimin isteklerine karşı -evet hâlâ- mücadele ederken “Ey insan, sen ne biçim bir şeymişsin ki!” diye geçiririm aklımdan. Ve yanından geçip giderken bir ara o binaya takılır gözüm. Evet, aynen öyle... Kapalı, paslı -ve de sanki girilmez- bir kutu... Kim bilebilir ki orada canlar gidiyor, canlar geliyor, acılar arş-ı âlâya çıkıyor, dünyaları tutuyor olsun! Fakat, benim için sıkça uğranılacak bir yer, bir ikinci adres olması bir yana, sen ey insan oğlu, ey nefes, ey tatlı can... başıma gelmedi, gelmiyor diye sevinme, bir gün bir tarafta küt diye gitmezsen, eninde-sonunda oraya düşeceksin... Yoksa nasıl ölürsün! Derim.”

**

Hastalıklar kaçınılmaz sona hazırlamıştı onu. Biliyordu zamanın azaldığını... “Ölürsem beni sen yaz.” demişti bir sohbetimizde... Ardından öldükten sonra meşhur olan isimlerden bahsetmişti. Tamamlanan iki dosyasını Güz Yağmurları ve Küskün gibi Ukdêde yayınlanması için vermişti. Büyük şehirlerden ümidini çoktan kesmişti. Yılın en iyi romancısı idi ama romanlarını basacak yayınevi bulamıyordu. “Beni sırtlayacak yayınevi yok.” diyordu. Ve o yayıncıların tutumlarını utanç verici olarak tanımlıyordu.

Sonra iyice bastırdı hastalık... Artık büroya da çıkamıyordu. En uzun hüzne hazırlıyordu kendini. O daralan zamana biricik oğlu Kemal’in düğününü sıkıştırdı. Düğün davetiyesini verirken “Bir taraftan düğün hazırlığı bir taraftan da ölüm hazırlığı yapıyoruz.” demişti.

“En Uzun Hüzün” yayınlanıyordu Yedi İklim’de...

En Uzun Hüzün 1, sonra 2,3,4,5 sağlığında yayınlandı. 6,7,8 ve 9 ise vefatının ardından çıkan özel sayıda... En Uzun Hüzünden sonra yayınlanması için "En Kara Komedi"ler vardı bir de. Ne tamamlayabildi ne de yayınlayabildi...

En Uzun Hüzün 1'den;

"İşte gene kış geldi. Kar bastırdı.

Beklenen bir şeydi. Beklememek elde miydi? Ama bu kadar çabuk ve ani, bu kadar ağır ve amansız olacağını kim tahmin edebilirdi?

Yapılacak işlerim vardı. Birtakım programlarım... Kimisi önemli; kimisi önemsiz ama gene de yapılması gereken... Hepsi öyle kaldı.

Üstelik... Belki de ömrümün en akıllı, en cana yakın, en huyu güzel kedisıyla tanışmıştım. Onun için nice tasarımlarım vardı. Hepsi yüzüstü oldu."

...

Sonra yarım kalan dosyalarım... Belki iki senedir tamamlanmak için birkaç fırça bekleyen, artık ciddi ciddi başına oturmaya hazırlandığım tablolarım...

Kimisi evlenecek, kimisi askere, kimisi üniversiteye gidecekti çocuklarımın...

Evimiz, koca evimiz bomboş kalacaktı.

İşlerim büyük ölçüde hitama ermiş ne devlet daireleriyle ne de kişilerle öyle ciddi bir alıp vereceğim kalmıştı.

Lafın kısıası, köşemize çekilip dertsiz tasasız, baş başa, tatlı tatlı ihtiyarlamaya hazırlanıyorduk eşimle.

Allah kahretsin nereden çıktı bu kış, neden kar bastırdı? Neden işlerimin, beklentilerimin, hayallerimin önüne pat diye düştü ve hemencecik geçicilikten çıkarak bir asıl oldu?

Evet, kar yağıyor ve ben gidiyorum. Usul usul, bile-anlaya... fakat ağlamadan... sinmişçesine... gidiyorum. O da gidiyor. Sen de gidiyorsun. Herkes gidiyor. Kimisi bilerek ve ağlar gibi, ki-

misi kabullenmiş, kimisi bir türlü kabullenemeyerek... kimisi de düşünmeden, düşünmek istemeden güle oynaya... Bu kimin malumu değildir ki?

...

“Kar yağıyor, kar üstüne... kalkmıyor.

Kalkmıyor.

Kalkacak gibi de durmuyor.

Yağdııkça bastırıyor, ağırlaşıyor.”

En Uzun Hüzün 2'den;

GİTME!

Diyorsun ki BEBEĞİM:

Sen gidiyorsun

İpissiz kalıyor şimdi her yan

Sen gidiyorsun

An an çekiliyorsun pencereden

Bir gölge gibi

İŞTE KAR DA YAĞMIŞ

Ardına bile bakmadan

Kat kat üstüne binen

Beyaz bir hüznle birlikte

Uçsuz bucaksız boyutlara

İnsafsız katmanlara karışıyor

Ve uzaklaşıyorsun

Kar altında çekilen

Uzak fotoğraflardaki gibi

Sanki o bembeyaz çizgilerin ardında

Bembeyaz deryalara gömülerek
Kayboluyorsun
Gırtlığımda zorlu düğümlerle
Bırakıp öylece beni

Kopmak ister gibi hayatımdan,
Sevgimden, bağlılığımdan...”

...

ÖYLE GİDİVERSEN DE ANİDEN
BİR VEDA BİLE ETMEDEN
ÖLESİYE SEVENLERİNE...
KOKUN KALIR
SESİN ÇINLAR BENİMLE
YÜZÜN YANSIR HAYALLERİMDE

GİTME AH GİTME!
Gözlerim görmese de
Kalbim bilsin orada olduğunu
ORADA, BASTIĞIM BU TOPRAKLARDA
YERYÜZÜNDE

Şimdi sen gidiyorsun
YIKARCASINA BU DÜNYAYI
Hiç düşünmüyorsun
Sensiz bomboş kalacak
Bir hiç olacak
Bir çile kesilecek
Hayatları...
GİTME AH!”

En Uzun Hüzün 3;

ARTIK DURULMAZ BU KENTTE

Nasıl ederim de gitmem MELEĞİM
Artık kahrı çekilmez oldu bu kentin
Hem sonra yaşanmadık ne kaldı ki bu diyarda
Gönül bıkkın, beden yorgun, ruh darda
Her gün bir acı, bir hüsrân, bir yıkım art arda
Benlik geldi, öyle kör bir noktaya çakıldı ki
Varlıkla yokluk arasında öyle bizar bir hale daldı ki
Arzuların, hasretlerin, ıstırapların öyle
iki arasında bir deresinde kaldı ki
Artık düşünemez, bilemez oldu, maksadı hangi aşk,
sevdası hangi dünya
Hem GÜZELİM nerde artık o dağ, o kaya
Beden harap, nefes ölgün, dert dolgun
İster ki her adımda kendisi bir destek bulsun
Sen böyle bir hazan yaprağından hala bir medet beklersin ha
Yok MELEĞİM, vazgeç bu sevdadan,
kimseye hayrım yok benim
Artık durulmaz bu kentte, koyar giderim
Giderim gitmesine de bilmem ki nasıl ederim
Yol belirsiz, etraf ıssız, kör karanlık, ne bir kılavuz,
ne bir ışık, ne bir umut var
Her yan kuşatılmış, her şey saldırgan ne kollarda
güç ne dizlerde derman var
Lakin ne bir dönüş ne bir kaçış ne de bir salınış var
Bu yol artık benim, bu yolculuk kaderim

ZOR BEBEĞİM, ZOOR, evveli zor, ahiri zor, hali zor,
geçit çetin bilirim
Hangi yükü varacağım menzile, hangi yüzle duracağım
huzurda, irkilirim
Gene de kalamam, kalınmaz artık, vurur giderim.

En Uzun Hüzün 4;

MEDET EY!

Gezdim diyar diyar uzak yakın yer gök aradım seni
Tam buldum derken gene çıktı karşıma kopardı beni
Kollarında çalkalana çalkalana düşüp giderken
Elimi kolumu bin kez attım kıl payı kaçırdım seni
Bir haz tufanıdır ki oldu dünyamın sonsuz eleme

Gezdim diyar diyar kalmadı gücüm
Tam bittim derken karşımda bir başka sürüm
Attım kadavramı iğrenç koynuna
Son takallüsümle saldırdım durdum
Bir nebze haz uğruna bin batman hicran ve nedamet buldum

Medet ey sevgili tut elimden çek çıkar beni
Kurtar bu rezil kolların necasetinden
Ya gel teslim al beni ya da bir nebze lütfet asaletinden

En Uzun Hüzün 5;

MELEĞİM'E -1

Ah seni saf ve gayretkeş kadın
Gene ne bu kaygın telaşın
Günlüktü uzadı gitti haftadan aylığa, yıllığa vardı
Sana kim ne diyebilir ki tüm yükler üstüne kaldı
Bir yanda hastalık, ölüm, bir yanda düğünler
Ah, işte hayat bu, ne biri ötekini tanır, ne insan
dur durak dinler

“Beni bırakma! Gitme!” diyorsun
Gözlerin dolu, gırtlığın düğümlü, yüreğin inler
Ah güzelim kim bir meleği bırakıp gitmek ister
Lakin varsa yolculuk ne ileri ne beri bir milim oynar ibreler
Yapamam sanma sakın, çünkü insansın, böyle gelmiş,
böyle gider

Bak yıllar geçti nasıl da unutuldu sevgililer
Çocuklar büyür, torunlar olur, varlık son bulur, yaşar isimler
Hayat bir devridaim, ezelden beri böyle sürer
Ağaçlar kurur, diplerinden fışkırır filizler

Haydi yat, uyu MELEĞİM, bak ne kadar yorgunsun
O soğuk koridorlarda koşup durmaktan
ne kadar da solgunsun

Gün batar, devran döner
Dünyalar değiş tokuş eder
Umarım ıştır her şey yeniden

*Kan sıcacık yürür damarlara
Ala keser yüzler
Gerçek olur tüm düşler
Dönüp dolaşır
Bir yerde eşini bulur melekler.*

En Uzun Hüzün 6,7,8,9;

EYCAN

*Hadi çık şuradan, çık kör olası
Çık git, defol, yok ol, bırak yakamı
Bırak ki gideyim, git ki buharlaşıp uçayım
Bıktırdın kendinden emin ol
Ağrından, ağırlığından, işvenden, nazından
Altı üstü nesin ki
Bir meymenetsiz can.*

TEREYAĞINDAN KIL ÇEKER GİBİ

*Tam da işleri yoluna koymuştum hani
Ev-ocak sahibi olmuş, biraz para da yapmıştım hani
Koca bir hayat boyu
Gayet metotluca
Okuya yaza
Kendimi yetiştirmiş
Bir alleme de kesilmiştim hani
Çoluk çocuk yetiştirmiş
Evlenme çağlarına da getirmiştım hani
“Ey Tanrım!” dedim geçen*

“Tüm bunlardan bir solukta vazgeçmek
Yeterince acı değil mi de
Ölümü bu kadar ıstıraplı kıldın bize
Ne olurdu yani
Tereyağından kıl çeker gibi
Gidiverseydik ya şu dünyadan...”
Gaiplerden bir ses geldi sanki o an:
“Eğer bu acı olmasaydı
Bu saydıklarının hiçbirinden
Gönlünce vazgeçemezdin ey insan.”

İCAB-I HAL

Dünyanın her türlü hâli varmış
Son türünün ise bin bir hâli
Türlerden bir türe vasil olmak için
Kanaviçe gibi delinmek, balık gibi yarılmak,
kumaş gibi dikilmek
Pörsümek, pörtlemek, sararmak, solmak, acze düşmek,
ahh etmek

Gerekmiş
Yan etkiler, direk tepkiler, hâlsizlik, ağrı, ateş
Bulantı, kusma, iğneler ve kan...
Enfeksiyon, komplikasyon, atraksiyon, vesaire vesaire
Bir işkence, bir cendere...
İcab-ı hâlden imiş
Aman aman
Hâlimiz yaman
Bir gelin güvey olmak için

*Bu ne insafsız iş
Bu ne acımasız ferman.*

BİRLİKTE GİDEMEYİZ BEBEĞİM EMİN OL

*“Demek gideceksin, beni de götür”
Diyorsun BEBEĞİM, hayır
Kimse kimseyi götüremez gittiğim yere
Ve zaten kimse kimseyle gitmek de istemez
Ne kır gezintisidir ne kordon boyu bu
Kim tutuşmuş gitmiş ki oraya el ele
Şimdi yazgı benim, yargı benim, gün benim
En iyisi mi sen öyle söyle lâkin
Sıranı bekle çok sürmez nitekim*

HÜZÜN VE KOMEDİ

*Diyorlar ki: “Hüzün diye başladın
Artık anlattıkların tam bir komedi
Bilemez olduk haline
Gülsek mi, üzülsük mi?”
Zaten hayat nedir ki başka
Bir yandan bakarsın hüznün
Bir yandan bakarsın komedi
Hüzün karadır, komedi beyaz lakin
Bu hüznün adı beyaz hüznün
Komedinin adıysa kara komedi.*

EN KARA KOMEDİ: 1

NE BİÇİM BİR ŞEY ŞU YAŞAMAK!

Onun için diyorlar ki: Gereğinden fazla

kısa-doyumsuz-hüzünlü.

Bu şu demek oluyormuş: hayat güzeldir.

Belki öyledir.

Kimse der mi ki: gereğinden fazla uzun-dayanılmaz-elemlı...

Derse herhalde ki canından bezendir.

Lakin genele de vurmak mümkündür, belki böyledir.

Bazıları da masmavi göklere bakıp derin

bir nefes alıp şöyle diyor:

Bundan sonrası bana lütuftur, bağıştır, hediyedir.

Kim diyor bunu?

Özgürlüğüne kavuşan bir mahkûm, taburcu olan bir hasta,

canını kıl payı sıyıran bir kazazede...

Fakat değil mi ki hep hapisten çıkararak, hastalıktan kurtularak,

kaza-bela atlatarak yaşamaz insan.

Çok da sürmez öyle bir canına okur ki hayat, nasıl uçar gider

elinden, anlamaz bile o bulunmaz an.

Peki ne dememiz gerek onun için ne biçim bir şey şu yaşamak?

Yaşamak!

Güzel, acı, hüünlü, zor, doyulmaz, çekilmez, dert, azap...

Biri mi, hepsi mi?

Yoksa şöyle mi demek gerek: o bazen beyaz bir hüüün,

bazen kara bir komedi...

Neden kara bir hüüün, beyaz bir komedi değil?

Böylesi daha akla yatkın olmaz mı?

Hayır olmaz.

Niye olmaz?

O zaman iç içe geçmişlik ortadan kalkar da onun için.

Oysa hayat bir iç içe geçmişlik dizisidir.

SEBATSIZ TÖVBEKÂR

Yarabbi tövbe!

Sen affedicisin, affetmeyi seversin

Son bir ayı Ankara'da bir hastane odasında geçmişti. Leptop bilgisayarını yine yanındaydı. Hastane odasından yazıp göndermişti "Dostozan" kitabının takdim yazısını. Ancak eşinin refakat edebildiği o bir ayın sonunda 14 Aralık 2011 Çarşamba günü akşamı geldi ölüm haberi. 16 Aralık Cuma günü Maraş'ta sevenlerinin omzunda taşındı ve toprağa verildi... Rahmetle anıyoruz...

ZARİF BİR ADAM; BABA SAİT

Dünün lise öğrencisi, günümüzün büyük şair ve düşünce adamlarına mektep olma şansını yakalamış olan “Demokrasiye Hizmet” gazetesinde sürekli tekrarlanan bir çağrı vardı 1950’li yıllarda. Bu çağrı öyle basite alınacak bir çağrı değildi. Bir “Zihniyet değişikliğine mutlaka zaruret vardır.” deniliyordu bu çağrıda.

Bu çağrıya cevap veren bir avuç şanslı gençten biri oldu “Baba Sait”. Ömrü boyunca “Baba” olma şansını yakalayamasa da daha lise yıllarında “Baba” lakabını kazanmıştı aslında. Bu lakaba layık olmaya çalıştı bir ömür boyu.

Hâkim Niyazi Zarifoğlu’nun oğlu olarak dünyaya gelmişti 1939’da. Annesi Şerife Hanım’dır. Onun doğumundan bir yıl sonra da Cahit Zarifoğlu doğacaktı aynı anne babadan.

Babasının görev yeri olan değişik illerde okudu ilk ve ortaokulu. Lise yıllarında Maraş’ta idi. Erdem Bayazıt, Rasim Özdenören, Alaaddin Özdenören, Cahit Zarifoğlu, Ali Kutlay ile okul arkadaşlığı yaptı. Maraş’ın mahalli gazetelerinden “Demokrasiye Hizmet”te sık sık tekrar edilen “Maraşlıları, münevver, genç ve yaşlı bütün Maraşlıları Maraş’ın kalkınma davaları etrafında birleşmeye dâvet ediyoruz.” çağrısı ilgisini çekmişti. Özellikle de “Zihniyet değişikliğine zaruret olduğu” vurgusu etkilemişti onu. Hemen sarıldı kaleme. İlk yazısı gazetenin birinci sayfasında yer bulmuştu. Bir muhabir edasıyla okullararası bir münazarayı izlemiş ve gördüğü yanlışlıkları dile getirmişti. 15 Ocak 1958 tarihli gazetede yer alan bu yazıyı kitabımızaaynen aktarıyoruz.

“Baba Sait” bu ilk yazının ardından “Genç Kalemlerin Köşesi”nde yazmaya devam etti. Zaman zaman Maraş’ın meselelerini aşip ülke meseleleri hakkında yazdı. Kıbrıs meselesi en hassas olduğu konuydu.

Baba Sait...

İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesini kazanarak İstanbul'a gitti. Öyle sanıyoruz ki yazı çalışmaları o noktadan sonra son buldu. Artık teknik bir elemandır. İlk görev yeri Konya oldu. Ardından Bolu ve Kahramanmaraş Orman Bölge Müdürlüğü görevlerinde bulundu. Bu arada Almanya'da mesleği üzerine yüksek lisans yaptı ve 17 Aralık 1965'te Hayriye Hanım'la evlendi. Teknik bir eleman olmakla birlikte sosyal faaliyetlerin hep içerisinde yer alarak "Baba Sait" lakabının gereğini yerine getirdi.

En son görev yeri Ankara Orman Bölge Müdürlüğü idi. Bu görevde iken 20 Ocak 1992'de Ankara'da vefat etti. Adı spor salonlarına, ormanlara, cadde ve bulvarlara verildi.

Rahmetle anıyoruz.

CUMARTESİ GÜNKÜ MÜNAZARA

Cumartesi günü münazara festivali gibi bir şey dinledik. Seyrettik desek de olur. Çünkü güldük bol bol yep yeni bir sitil, yepyeni bir tarz birazını buna verdik kabahatın. Ama geride yine büyük bir kabahat yekûnu kaldı. Eksiklerimiz oklanmış-casına gözlerimize battı. Eksiklerimiz diyorum. Bu eksikler yalnız bu gruplara has değil, bütün gençliğe şamil ki bu arada tezlerin her iki taraf için müsavi olmadığını hatırdan çıkarmıyorum.

Kültürümüz çok zayıf gibi geliyor bana. Yoksa bu benim karamsar görüşüm mü? Bunu bilmiyorum. Fakat bunu düşünüyorum da kültürümüzü zenginleştirecek, dolayısıyla bizi olgunlaştıracak kaynaklara yanaşmıyoruz. Çünkü onlar, o kaynaklar sıkıcıdır, güçtür ilk anda ama derinliklerine dalınca zevkin ve güvenin sınırı sonsuza doğru açılır. Kültürlü bir insan o an asgari 15 dakika o konu üzerinde konuşabilmeli... Bizde bu nerde? 4 dakikalık konuşmanın 2-2,5 dakikalık konuşmasını klişeleşmiş sözlerle geçirip konuya girince geriye kalan 1,5 dakikanın ancak 1 dakikasını doldurabiliyoruz. Ya bazılarımız klişeleşmiş sözleri de söyleyemediğimiz gibi o bir dakikacığı da dolduramıyoruz.

Sonra konuşana bakıp kendi halimizi unutarak, Lorel Hayri'yi seyredencesine gülüyoruz. Gülüyoruz velhasıl ağlanacak halimize...

Epeyce pot kırıldı. Bir söz vardır halk arasında "Bilmiyorsan sus da seni bir adam sansınlar." Diye. Bu sanki bizim için değilmiş gibi bol bol atıyoruz. Hele biri, hiç yeri yokken "Din ilerlemeye mâni olmuş, ilimlerin yolunu kapamıştır." dedi. Yani ilim irfanı yasak ediyor mahiyette bir söz. Hemen hepimizi irkiltti. Ey muarızlarını kafasızlıkla itham eden genç, dinin ilimler alanındaki mevzularını bilmiyorsun, bari bunu karıştırma

da cahilliğin sırtımasın. Sana “Beşikten mezara kadar ilim tahsil edin.” diyen ulu Peygamberimiz değil mi? Ya yüce Allah’ın “Ben ilmi çalışana, mülkü istediğime veririm.” demiyor mu? Hani nerde ilmi yasak eden din?...

Daha buna benzer ne potlar kırıldı. Bir de şuna dokunmadan geçemeyeceğim. Münazara karşısındakini ağdalayıcı fikirlerle itham etmek değil kendilerinin de dedikleri gibi, fikir çarpışmasıdır. Böyle de niçin fert olarak birbirinizin kafasızlığını ve tembelliğini ithamlarımızla öne sürüyorsunuz?

O ne bağırıştı ya... Kız halinde bizi pataklıyacak diye korktuk... Bu arada şuna da şahit olduk ki, Enstitülü bayanlar tamamen ev idaresi derslerinin tesiri altında kalmışlar ve bütün savunmalarını bu derse dayandırmışlar. Halbuki tarihimizde ve dünya tarihinde en güzel misaller şahlanıyordu...

Umumi bir eksiklik de tezlere intibak edilememesi, savunacakları konunun ne olduğunun anlaşılmanması idi. Olasıya yazılmış. Düşünmek ne olduğunu anlamak lazımdı, yazmadan evvel.

Bu nevi münazara (yaptıkları) bu derece yüksek sınıflara yakışmazdı. Her neyse, boş vermemek lazım. Usanmadan, bıkmadan okumalıyız, dinlemeliyiz, oyun oynayacağımıza, sine-maya gideceğimize, kaldırım mühendisliği edeceğimize...

Sait Zaririfoğlu

MEHMET BAYAZIT VE BİR ÖLÜNÜN DEFTERİ

Maraş'ta bugün var olan edebiyat damarının öncülerinden, yol açıcılarından biridir Mehmet Bayazıt. Yol açıcıların en başında yer alır dersek de yanlış olmaz.

Bayazıt'ın ailesinin bir ferdi olarak 03.06.1931'de Maraş'ta doğan Mehmet Bayazıt'ın babası Nüfus Müdürü Muharrem Bayazıt'tır. Amcaoğlu Erdem Bayazıt'la aynı konakta büyürler. İlk ve orta öğrenimini Maraş'ta tamamlayan Mehmet Bayazıt'ın sınıf arkadaşlarından biridir Sezai Karakoç.

Ortaokul ve lise yıllarından sonra Ankara Siyasal Bilgilerde (Mülkiye) beraberlikleri devam eder Sezai Karakoç'la. Ne var ki Mehmet Bayazıt babasının isteği üzerine birinci yılın sonunda Siyasal Bilgileri bırakıp Hukuk Fakültesine kaydını yaptırır. Okulları ayrılmıştır ama dostlukları bir ömür sürecektir.

Hukuk Fakültesi yıllarında Büyük Doğu ve Necip Fazıl Kısakürek'le tanışır. Bu tanışıklık ona yepyeni bir dünya sunar. Necip Fazıl'ın tüm konferanslarını takip etmeye ve fikrini yaymaya çalışır. Maraş Lisesinde öğrenci olan teyzesinin oğlu Nuri Pakdil'e ve amcasının oğlu Erdem Bayazıt'a Büyük Doğu'yu, Necip Fazıl Kısakürek'i, Sezai Karakoç'u o anlatır. Nuri Pakdil'in Demokrasiye Hizmet gazetesinde hazırladığı "Fikir-Sanat" sayfalarına katkıda bulunur. Şiirleri ve hikayeleri ile dikkat çeker. Şeref Turhan 1960'da yayınladığı "Maraşlı Şairler Antolojisi"nde ondan bahsederken "*Mehmet'i, mistik eğilimde görmeğe başlıyoruz. Mahalli gazetelerin sanat sayfalarında yayınlanan son şiir, hikâye ve denemeleri bu eğiliminin aynası gibidir. Mehmet giderek, çileli, köklü, büyük şiire de uzanacak galiba. Şimdilik, tasavvufun etkisinde bir buhran şairi denilebilir Mehmet'e.*" diye kayıt düşer.

Ankara'da 1 yıl Siyasal Bilgilerde, 2 yıl da Hukuk Fakülte-

sinde okuyan Mehmet Bayazıt okul hayatına son vererek memuriyete geçer. Devlet bankalarında çoğunluğu idareci olmak üzere 35 yıl görev yapar. 1987’de emekli olur. 1982’de eşi Leyla Hanım’ı kaybeden Mehmet Bayazıt arkasında mektuplar, şiirler ve öyküler bırakarak 2007 yılının Ramazan ayı içerisinde vefat ederek aramızdan ayrılır.

Şiir ve hikayeleri mahalli gazete sayfalarında, mektupları ise evlatlarında kalan Mehmet Bayazıt’ı rahmetle anarken bir hikayesini yayınlıyoruz. Dileriz ki bir gün yayınlanmış ve yayınlanmamış çalışmaları bir kitapta toplanır okura sunulur.

Bir Ölü’nün Defteri”

“Hamdi’yle Eşeli Hoca’ya giderdik. Hâlâ unutamam. Kendisi “Lemyeküsü” ye çıktığı gün kulağını fazla çektiğim için iki gün sonra ben de “Ebced” e çıkınca, o da benim kulağımı kopartırcasına çekmişti. İkimiz de haylazlıktan yana birbirimizden geri kalmazdık. Öyle ki bizim hocanın gözleri üç çeyrek âmâ olduğundan bastonuyla etrafındaki talebelerini derse geldi mi diye teker teker yoklar, biz de bu arada olmadık muziplikler yapardık. Hamdi güya bana “Ebced” i talim ediyordu. “Ebced, kapıya vurdum çat çat.” Ben de sahiden böyle zannederek mâsumane tekrar ederken, etraftaki gülüşmelerin mânâsını kavrayamıyordum. Hamdi devam ederdi: “Hoddi, hoca bana dürtti. Kelemen, ben bu hocaya gelemem.” Ve benimle matrak geçtiklerini anlayınca bir vıyvilim kopartırdım. Daha neler, neler....

Hamdi “Lemyekünü, helva bükümü, vertabağı, al sabağı” tekerlemesine göre hocaya hediye olarak gelecek olan peynirli pirinç unu helvası zamanında gelmemiş, helva tabağının gecikmesi sabağı da gecikmişti.

Densizlik edenler, kız oğlan dinlenmez falakaya yıkılırdı. Hamdi bir gün, gene falakaya yıkılacağını anlayınca kaçış o kaçış... Bir de duyduk ki Hamdi yeni okula gidiyor. Hoca, o mekteplere giden gâvur olur, derdi ama kendi mahalle mektebi

polisler tarafından basılınca, mecbur olduk kendi torunuyla beraber bizler de gitmeye “gâvur(!)” mektebine...

Ne yazık ki Hamdi'yle ilkokulda fazla arkadaşlığımız el vermedi. Bir tek annesi de öldüğünden ağbeysile beraber diyar diyar memuriyet icabı dolaşıp durmuş. Bunu da sonradan öğrendim.

Haberleşmek de bir türlü nasip olmadı. Çocukluk hâtırası hâlen muhayyilemin en gizli köşesinde yaşayan Hamdi'ye çeyrek asır sonra rastlayışım; tekrar tanışmamızın ebedi ayrılıkla neticelenmesi...

Çeyrek asırlık hayatını ihtiva eden mütevazi siyah kaplı şu defteri bir gecede ibretle okudum.

**

Bu hâtıra defterinden bazı mahrem olmayan sayfeleri çevirmeden evvel ona rastlayışımı hikâye etsem yeridir.

Biter ya ikinci büyük harpten çıkmış, belini doğrultmaya çalışırken, bir şirketin davasını takip için ben de Roma'da bulunuyordum. Onunla ticaret mahkemesinde karşılaştığım zaman tanıyamamıştım. Fakat feleğin çemberinden geçtiği, alınıdaki kırışıklıktan anlaşılan bu yarı ölü, başka âlemlerde yaşarken, tercümanlıkla geçinen adam ne innesiydi? Türkçeyi de benim memleket lisanıyla konuşuyordu. Sesi titriyor, kesik öksürükleri tercümeyle sekteye uğratıyordu.

Tanışmak istedim, istemiyerek tehire uğradı, sonra da kendisi hastalandığında mahkemeye gelemeyi başardı. Fakat ben kafama koymuştum. Hele adının Hamdi olduğunu öğrenince soluğu hastanede aldım. Hamdi'nin mahkeme arkadaşlarından haylice malûmat edinmiştim. Bir kızcağızı varmış, aslen Türkmiş, bir İtalyan artistiyle sevişmişler. Sonra ayrılmışlar, kadıncağız hasretten ölmüş. Kendisi esrarengiz bir hayat yaşamış. Geceleyin mezarlıktan dönerken bekçiler görmüş... müş... Bir sürü laf... Zihnim darma dağın hastane yollarında bunları düşünüyor, yoksa diyordum. Bu Hamdi başkası olmasın?..

Dalgınlıkla hemşireyle çarpıştım. Özür diledim ve hastanın odasını sordum. Ha evet, zatüriyeli Türkü mü arıyorsunuz, dedi. Kalbim daha fazla çarpmaya başlamıştı. Nihayet kapıyı vurdum. On üç yaşlarında pırlanta saçlı bir kız çocuğu, yaşlı gözleriyle, ne istersin beni derdime bırak dercesine, yüzüme baktı. Vaziyeti izah edince babasını Azrail'den kurtarmaya gelmiş başka bir meleğim gibi ferahladı.

Gözyaşlarımız arasında Hamdi'yi iyice tanımuştım. İşte çocukken yarılan kaşım, nişanı hala kaybolmamış. Hasta hırlıyordu. Ben geç kalmaktan korkarcasına, hıçkırıkla karışık bir sesle boğulurcasına haykırdım.

“Hamdiciğim, sevgili arkadaşım, beni, Vecdi kardeşini hatırladın mı? Hani çocukken, Eşeli Hoca...” Demeye kalmadı zavallı Hamdi sarı bir ölüm hıçkırığıyla gülümsemeye çalışarak, “Ah, Vecdi, Vecdi nerden çıktın?” diyebilirdi.

Nasip bu kadarmış. Gözlerini, sabit bir şekilde bana bakışına dayanamayarak, kapadım. Fakat dudakları hâlâ açık, meçhul bir serzenişle, meçhul bir âlemden gülümsüyordu. Bu gülümseyiş, benim durumumdaki herkesin şuurunu yakıp kül etmeye kâfiydi.

Yanlış şuurun ve onun biricik yâdigarı Nesrin'le bir hafta İtalya'da kabrinin manevi huzurunda bekledik. Sevgilisinin yanına defnedildi. İki âşık ahrette saadete erebildilerse ne mutlu.

Hamdi'nin hâtıra defterine vapurda muttali oldum. Nesrin babasının bu mukaddes yâdigarını bir gece için benden esirgemedi. Defteri kaptığım gibi iyi geceler dileyerek kamarama çekildim.

Hava fırtınalı. Motorun gürültüsü dalgaların ıslığında boğulup gidiyordu. Bu korkunç gecede ürpererek, bir ölünün defterini okumaya başladım.”

MUSTAFA SIDDİK USLU; MÜTEVAZİLİĞİN ABİDESİ

Nuri Pakdil'in başı çektiği, Cahit Zarifoğlu, Rasim Özdenören, Erdem Bayazıt, Ali Kutlay, Alaeddin Özdenören ile Maraş mahalli gazetelerinde başlayan yazma seferberliği 1960 sonrası genişleyerek devam eder İstanbul'da. Lise yılları bitmiştir artık. Maraş'ta sırt sırta, omuz omuza olan, yazan gençlik İstanbul'da toplanmış ve üniversiteli olmuştur.

Erdem Bayazıt bealığını göstererek daha ilk yılında İstanbul'daki Maraş Okutma ve Yardım Derneğinin yönetimine girer. Derneğin her 12 Şubat yıldönümünde çıkartmayı mutat hâle getirdiği EDİK dergisinde arkadaşlarını toplar. Maraş'taki yazan ekip artık mahalli gazetelerden Edik dergisine transfer olmuştur. Yeni katılan isimler de vardır bu ekibe. Mustafa Sıddık Uslu bu yeni isimlerdendir.

Mustafa Sıddık Uslu, Maraş'ta 1939'da doğar. İlkokuldan sonra İmam-Hatip okuluna devam eder. Maraş İmam-Hatip'in ilk mezunları arasında yer alır ve İstanbul İlahiyat Fakültesini kazanır.

Mustafa Sıddık Uslu'nun lise yıllarında yazı çalışmaları olur mu bilmiyorum ama 1961 yılı Edik dergisinde "İman" başlığı ile bir yazısı yayınlanır. İlâhiyatçı olmanın da verdiği sakinlik ve ağırbaşlılıkla Maraşlı yazan gençliğin ağabeyi olur bir bakıma. Rasim Özdenören öykü ve yazılarında tereddüt ettiği dinî konuları ona danışır hep. Bu gerçeği çeşitli konuşmalarında dile de getirir açık yüreklilikle.

Mustafa Sıddık Uslu öğretmen olarak başlar meslek hayatına. İzmit İmam-Hatip Lisesinde uzun yıllar idarecilik yaptıktan sonra 1992'de emekli olarak Maraş'a döner.

Rahmetli İsmet Karaokur Hoca ile birlikte Saçaklızâde Vakfının kuruluşuna öncülük eder. Bir süre bu vakıfta idareci olarak da görev yapar.

Sık yazmasa da okuma eyleminden uzak kalmaz hiçbir za-

man. Yayın dünyasını ve yeni çıkan kitapları takip eder titizlikle.

Can dostu İsmet Karaokur'un vefatının ardından anısına hazırladığı "Kişi Sevdiğiyle Beraberdir" adlı eseri MÜSİAD Kahramanmaraş Şubesinin bir kültür hizmeti olarak 2001'de yayınlanır.

Büyük hayallerle döndüğü memleketinde umduğunu bulmasa da dost meclislerinde bir görünüp bir kayboldu da bir gönül adamı olarak köşesinde beklemektedir o.

Mustafa Sıddık Uslu Hocanın 1961 yılı Edik dergisinde yayınlanan "İman" başlıklı yazısını aynen aktarıyorum:

Mustafa Sıddık Uslu Ali Karaokur ve Serdar Yakar İle

"İMAN

İman aynı iman

Kan aynı kan

Ruh aynı ruhtu

Yine böyle bir 12 Şubat'ta Maraşlı Maraş'ını sefil arzularının bütünüyle kaplamak isteyenlerin elinden kurtardı. Onlara bir iman ve cesaret dersi verdi. Ecdadından miras kalan bu karakter Tanrı'nın onlar için verdiği bir imtiyazdı. Peygamber "Bir ordum var ki adını Türk koydum." diye boşuna övmemişti onları. Onlar yüzyıllar boyunca dünyaya hükmedenlerin himayesine aldığı ülkeleri öz evlat gibi bağına basanların torunlarıydılar. Medeni, efendi ve örnek bir millete mensuptular. Zalimler, kalpleri kararmış nankörler bu asil millet karşısında, bu büyük iman ordusunun azameti karşısında daima erimiş ve kaybolmuşlardır. Böylesine büyük millet aynı zaman da çok da müsamahakârdı.

Geniş müsamahasına karşılık bu fazilet timsali kahraman millete yine bir suikast hazırlanmıştı. Koca imparatorluk kaderinin tabii cilvesine uğrayarak hastalık devresine girmişti. Hazırlanan suikastı bildirecek ve önleyecek vasıtaları keşfetmekte ve çoğaltmakta geç kalmıştı. Kendisine ihanet edildiğinin farkında bile değildi. Hava, adamakıllı bulanmıştı. Düşman bu bulanık havadan istifade edebilecek kadar fırsat düşkününü açık-göz ve nankördü. Fırsat bu fırsattır diyerek altı yüz yıl sırf insanlığa iyiyi ve doğruyu göstermek için savaşıyor bu büyük milleti gafil avladı. Galibiyet sevinciyle koca imparatorluğu parçalamaya başladı. Saldırganlar şımarıkça şımarıyorlardı. Neticede imparatorluk mezara girdi ama Türk aynı Türk'tü. İman aynı iman, cesaret tarihin her anında Türk kelimesini saygıyla andıran cesaret idi. Canlarını yine verebilirlerdi seve seve. Fakat öldürücü silahlar korkak ve sarhoş düşmanı gerisinde saklayarak ölüm saçıyor ve onları Türk'ün hincından koruyordu.

Bu böyle devam edemezdi, ne pahasına olursa olsun, Türk mutlaka şerefini kurtarmalıydı. Müteaddit mağlubiyetlere rağmen tarihin her anında Türk milleti vardı ve dünya durdukça var olmakta devam edecekti.

İşte Maraşlı o günler böyle bir ruh hali içerisindeydi. Düşmanın cüretkârlığı her gün biraz daha artıyordu. Bu sefer de Anadolu'nun Türk kanı ile yoğrulmuş mukaddes topraklarını çiğnemeye kalkmış, bu arada Maraş'a da girmişti. Bu korkunç yılan huzur içinde bu temiz topraklarda çöreklenemezdi tabii. Maraş Türk ve Müslüman'dı. Türk ve Müslüman kalacaktı. Ya istiklâl ya ölüm, o günün parolası olmuştu. Ölüm esaretten çok daha güzeldi muhakkak. Esaret Maraşlı için, bir yerine günde bin defa ölmek demektir. Bu yüzden ölüme seve seve atılırdı. Bu atılışlar sayesinde ki, bugün Türkiye ve Türk milleti vardır ve devam edecektir.

Bugün senin bayramın. Övün Maraşlı; Türklüğünle, Müslümanlığınla öğün, ilk kurşunu attığın için öğün. Ölmek bahasına da olsa aramızda düşmanın barınamayacağını ispat ettiğin için, kendi evini kendi elinle yaktığın için övün. Nasıl bir milletin mensubu olduğunu dünyaya bir daha gösterdiğin için, bu toprakları kanlarıyla sulayanların emeğini hiçe çıkarmadığın için, onların gururunu büyüklüğünü ve kahramanlığını devam ettirdiğin için övün."

M. Sıddık Uslu

BİR ŞEHİR EFSANESİ; HAMLE DERGİSİ

Başta Nuri Pakdil olmak üzere Maraşlı veya yolu Maraş'tan geçen edebiyatçıların ortak değeridir ‘‘Hamle’’ gazete/dergisi. Bazı kaynaklar Hamle’yi lise yıllarında (1954/55) Nuri Pakdil’in çıkarttığını belirtirken bazı kaynaklarda ise Rasim Özdenören, Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt gibi edebiyatılarımızın içerisinde yer aldığı arkadaş grubu tarafından çıkarıldığı belirtilmektedir. ArŐivimde yer alan Mart 1958 ve Nisan 1958 tarihli 21. ve 22. sayılarda ise Hamle’nin Maraş Lisesi Kültür Kolu tarafından yayımlandığı, sahibinin Osman Tuncay, yazı işleri müdürünün ise Mustafa Atatanır olduğu belirtilmektedir.

Hamle’nin yazı işleri müdürlüğünü üstlenen Mustafa Atatanır, Kahramanmaraş Lisesinde edebiyat Őęretmeni olup 1979-1980 Őęrenim döneminde bizim de edebiyat Őęretmenimizdi.

Mustafa Atatanır beyefendi bir insan olmakla birlikte ne var ki sert ve agresif bir yapısı vardı. Okuduğumuz kitapların yazarlarını eleŐtirik, onların birçoğunu yazar olarak dahi kabul etmezdi. Bu da Őęrencileri ile arasında bir duvar oluŐturmuŐtu. Belki de yanılığıda olan bizdik. BakıŐımız dünya gŐrŐmz ile paralellik arz ediyordu. Oysa aynı insan Hamle’de onlarca Őęrenciyi yazmaya teşvik etmiş, onların sevgi ve saygısını kazanmıştı. Ama ne var ki o sert yapısı kendisinden yeterince istifade etmemizin Őnn kapattı. Pek yakınında olmadık. Zaten biz lise ikinci sınıfa geçtiğimizde o da emekliye ayrılmış, edebiyat dersimize geç bir hoca girmeye başlamıştı.

Maraş Lisesinin Edebiyat Kolunun yayın organı olan Hamle ilk sayısını 15 Kasım 1952’de yayınlamıştı. Aylık fikir, sanat ve edebiyat gazetesi olarak yayımlanan Hamle dört sayfalık bir gazetedir ve sahibi S. Sabri Aytemiz, yazı işlerini idare

eden ise Abdurrezzak Doğuç'tur. Gazetede şiir, öykü, fıkra ve özlü sözler yer almakla birlikte bir de sunum yazısı bulunmaktadır. V. Cengiz imzasını taşıyan bu sunum yazısında Hamle'nin lügat manasının atılış olduğu ama şümüllü manasını anlamak gerektiği belirtilerek yıllardır arzu edilen gazete çıkartma teşebbüsünün gerçekleşmiş olmasının sevinci dile getirilir. Gazetenin yükleneceği misyona da yine bu yazıda değinilir. Bu ilk sayıda yer alan şiirler Ahmet Gök ve Hüseyin Erkan imzasını taşır. Ayrıca M. N. Özatan'ın bir denemesi, A. Rezzak Doğuç'un bir değinisi, Azmi Hüdayioğlu'nun bir makalesi, İhsan Yumni Pakdil'in bir hikayesi, Sabri Aytemiz'in bir söyleşisi, Arif Sayın A. Oğlu'nun bir denemesi ve imzasız birkaç fıkra ve değini yer almaktadır.

Hamle'nin 2. sayısı 15 Aralık 1952'de, 3. sayısı 15 Ocak 1953'te yine dört sayfa olarak neşredilir. 3. sayıda Shakespeare'den ve R. Tagor'dan yapılan çeviriler ve yabancı yazarlardan güzel sözler de Hamle'de yer alır. 12 Şubat 1953'te neşredilen 4. sayı altı sayfa olarak çıkartılır. Bu sayı Maraş Millî Mücadelesi için ayrılmış özel bir sayıdır. 15 Mart 1953 tarihli beşinci sayı ve 15 Nisan 1953 tarihli altıncı sayı yine dört sayfadır. Beşinci ve altıncı sayılara M. Nuri Pakdil birer şiir ile katkıda bulunur. Altıncı sayıdan sonra dergi kısa bir süreliğine yayınına ara verir.

15 Ocak 1954'te yayınlanan yedinci sayı ile Hamle artık gazete formatından çıkmış dergi formatına bürünmüş ve sayfa sayısını da on ikiye çıkartmıştır. Bu yeni dönemde derginin sahibi Avni Başdoğan, yazı işlerini fiilen idare eden ise Ali Göçmen'dir. Bu ikinci dönemin ilk sayısında Hamle'nin yazar kadrosu şu isimlerden oluşmaktadır: Ali Göçmen, Şeref Kurtaslan, Rıza Can, M. N. Özatan, Emin Akyıldız, Cahit Aybey, Hasan Tolay, Mehmet Güneş, Avni Başdoğan, Aykut Görkey, Hayri Öner, Hamdi Öncül, İhsan Alivelioğlu, Ahmet Gök, Kemal Cerrahlıgil, Nurettin Coşkuner ve Erdoğan Bozdoğan.

HAMLE

Hamle

Yıllardan beri arzu edilen, fakat kâfi derecede bir teşebbüse geçilemeyen gerçeğe geçemeyen gazete çıkarmak fikrini tahakkükünün verildiği sevinç içindedir. Hamle lügat manâsı sadece atılış demektir. Ama devri edebiyatta her kelimenin sadece lügatdaki manasıyla yetinecek değildir. Onu kendimize göre tefsir edip güncüllüğe göre anlamak lâzımdır.

Bir cemiyetin ahlaklılığından, san ve şerefle dolu mazilerinin acaıklı bir istikbale yönelmesinden nes'ul olan münevverlerdir. Münevverlerin halktan ayrı bir realite tutturmaları toplumu müşküllü mevkiye bırakır. Fikir ve bilgi sahibi insan on büyük mesuliyetlerin sahibidir. Çünkü o, doğruluğunu insanlığı fikir ve bilgisini ne pahasına olursa olsun başkalarına duyurmak mecburiyetindedir. Haksızlığı, adaleti, doğruyu, yanlışlığı herkese duyurmak o iş yapabilecek herkesin vazifesidir. Fakat buna her zaman yapacak mümkün olmayabilir. Okul çağlarında haatta ondan sonraki hayat müceddelilerde dahi efkârı umumiyeye iki kelimesi hitaptan aciz olunuyor. Bunun sebebi kabiliyetsizlik değil, sadece o sâhada kendini hazırlama fırsat ve vasıtalarının bulunmamasından ibarettir.

Bu kadar muazzam fikir müesseselerinin (okul) çoğunun bir fikir cereyanı (Devamı Sahife 4 de)

MEHTAP VE KÂİNAT

YAZAN: M. N. ÖZGEN

Mehtap... kâinat... hissin başlangıcı için bir sembolü güli aktığı zede... Özgencik havası sevgili düşüncelerine müdamlet getirir, o görsük en ufak cismin yeni bir şekille en lütlüğe geçse. Mehtap derdini çığır çığır suların gönlüne aktığı gelir akla. Uzaktarın (gel, goll) diye insanı kendine çekmiş bir alem. Açıl nâgâhla engeller.

Dünya kenarında... Sular sıkır sıkır küçük ün taneleri üstünde bir lâlâlar, ay suyu döğünç yanan bir ışık. İnsanlık, başlangıçta bütün bir sevinçin yalınlığı ve bon. Hayalîten uzak hakikata yaklaşmak için çıkmış olan akşam senik. Biliklerinin bilmediklerine karşıyor, sevdiklerini sevmediklerini unutturuyor, ve hem zevkide, izdirilme bu poe lu mehtapta yapıyor.

Hafif bir rüzgâr var. Ama sabah rüzgârından tatlı, hafif bir pusu kokusu... çiçek kokusundan hoş. Her yer yeni bir dokunma süsü. Gültük meşalesi bir saunak ağız süngüleri. Gölül bu meş' duyurmak ki?... Mehtap lun... yu icirmez, ki... duralı duralı... yudun yudun süngüleri... çökür çökür insanın içini. Ağaçlar seveli loyla lärer yar, taş mürcaı, sular kürk bir yolculukta kama kama içiren yar, parır ulur. İçeren mehtapı derinden kama kama, doya doya. Sular bir bir geçiyor bu alem roma senek diye kuyupuran. Daylıklarım düşüncelerime karşıyor ve yalınlığı bütün materyal ilişkilerinin kemiklerine işleyen bir hızla talyorun. Gass... Mehtap ve bon... İla güncüllükten ayrılanımdur. sevinçin o nazik şahmesinin yerine ciplak hakikât, güli dâimâ yerine avıllarını bolamaktı... Bülâller gömüyle lâr-ker meş' yârlarında yantıgında. İtiler kungunyor g' n'iler anıyayorlu. Kullar gönlü şükret-eri sayıyolarıdır.

(Devamı sayfa 4 de)

Anadoluya Gelirken

Bu millet ki Öğuzların neslinden,
"Asıldır milletim; as'l aslından,
Akin edip sarp Asyanın üstünden,
Dağ; taşı delip gelen bizleriz.

Düğmüüz oradan zafer peşine,
Kastlanamaz milletimin eşine,
Bozkurtlu bayrağı çekip başına,
Zaferden zaferce koşan bizleriz.

Yürüdük oradan Anadoluya,
Yollarda uğradık binbir belaya,
Akıncı atını sürdü kal'aya,
Dağları inletip gelen bizleriz.

Akıncımız koca arzı salladı,
Sular çeşit verdi dağlar çaladı,
Milletimi tarih dahi anladı,
Aln(l)-açık tarihe giren bizleriz.

Ahmet Gök

1956.05.22

"O",nun arkasından

Hatıralarının içinde hayranlıkların ilk defa hüznünü duyulmuşluğu bir gülün. İlk kez bu hüznü hissetmişim. İnsanlar insanlık bir alemde yapıyorlar sanki. Gözler yaşlı, başlar ağlıyor. Okula gelen kızlarla büyük kayıplar öğrenmenin olayın idyüklüğünü hislerimizde duyulmuşluğu için. O gün bir günün en lütuvalı işlerini kalplerimizde bırakarak vâdâttirilmişmiş hissediyoruz. O günün çocukları olan biz gençler de bu işleri aydınlatarak arkasından yürümekteyiz o günün.

O gün "Ölüm müsküllüdür, mevlânâ... büyük hüznünü içlemiştir. Fakat ancak o büyük kalbrannın sadece cismini yârinizden ayrılmış ruhunu kalplerimizde ayırmaya kuvveti yetmişmiştir. İla gün biz halk onun izinden yürüyoruz. Sular geçtikçe "İly TÖRK çanlığı bîrlirni vâzifen TÖRK istiklâl ve cumhuriyetini hisletmiş mîhafaza ve müdafaa emâk-ler... Sevgisinin sehdâtinin sevinç dâni kuvveti dnyay gilyic. Kalplerimizdeki ateş iğlice. Kalplerimizdeki ateş iğlice, gültük parlamakta, gültük gültük yol onun gözlemlerini içki ile parlamaktadır. O gün meş' ile yürüyoruz bu yolda. Güvenciz Türk istiklâlini müdafaa etmek, TÖRK milletini yüceltmek eritirmek yükselmektir gökleri.

Atam, atamın inan lîze. Biz genç evlâdların senin yolundayız. Dünyanın senin ebedi varlığını yapıyoruz. Seni senelerce bersiler daha yüceltmeye çalışıyoruz. Nazarların oşlimesin yalnız üstümüzden. Sen, insanlığın mekûlledirinin parlak bir yıldız tîlin. Bir anda var oldun cisminde. Sonra cismin tamamsız ışık oldu. İla işek hula parlıyor üstümüzde. Sen Fikretin (Devamı sayfa 4 de)

Hamle'nin Gazete Formatındaki İlk Sayısı

Hamle'nin dergi formatındaki 8. sayısı 12 Şubat 1954'te, 9. sayısı Mart 1954'te, 10. sayısı 19 Mayıs 1954'de, 11. sayısı 15 Ekim 1954'te yine on iki sayfa olarak yayınlanır. Bu arada Hamle, kültürel etkinlik olarak bir müsabakası düzenler. Bu müsabakada "Kurtuluş Destanı" adlı şiiri ile M. Nuri Pakdil üçüncü olur.

"Zaman

Tel tel çözüüyordu

Alaca bir karanlık gecede yıldızlar

Kâh yanıp kâh sönüyordu" mısraları ile başlayan şiir XI bölümünden oluşur ve;

"Bu şiiri yazan biteviye

Övmek istiyordu

Yaşatır

Kimimizi öldürür

Vatan

TÜRKİYEM

Gönlümce uzar gider

Bitiremem

Şiirdir" mısraları ile son bulur.

M.Nuri Pakdil, Hamle'nin 11. sayısında ise "Uyanık Düş" adlı küçük hikayesi ile yer alır.

10 Kasım 1954'te özel sayı olarak yayınlanan Hamle'nin 12. sayısının sahibi artık M. Nuri Pakdil'dir. Sahipliğini üstlendiği Hamle'nin bu sayısına "Günlük"leri ile katkı sağlayan M. Nuri Pakdil "güdümlü edebiyat" üzerine kafa yorduğu 21 Ağustos 1954 tarihli günlüğüne "Sanatın güdümlüsü olmaz." cümlesini kaydeder. Hamle'nin yazı işlerini yöneten ise Sezai

Bozdoğan olarak görünür. 15 Aralık 1954 tarihli 13. sayıda jenerik bir kez daha değişir ve derginin sahibi bu kez Mustafa Belli olur. Derginin yazarları arasına bu sayı ile birlikte Mustafa Atatanır da dahil olur. Atatanır'ın Hamle'deki bu ilk yazısı "Yahya Kemal ve Tarih Şuuru" başlığını taşır. Yazı, Yahya Kemal'in 71. doğum yıldönümü dolayısıyla kaleme alınmıştır. İki sayfalık bu yazı netice olarak şu cümlelerle son bulur: *"Yahya Kemal bir sanatkâr ve fikir adamı olarak millî tarih ve medeniyetimizin değer kazanmasında büyük bir hamle olmuştur. Toplum hayatımızda bir parlayıp bir sönen paretik görüş ve ideolojilerin ötesinde ve üstünde ölçülü, akıl ve mantık kurallarına uygun bir düşünce mahsulü olarakta değerini kabul ettirmekten uzak kalmamıştır."*

15 Ocak 1955 tarihli 14. sayıda Yusuf Z. Beyzadoğlu, Sadrettin Eyüboğlu, Mustafa Belli, Birsen Göker, E. Sezai Bozdoğan, Selçuk Kısakürek, Nureddin Altınbaş, Hülagu İhsan Tunç, İbrahim Türker, Mehmet N. Dabbit, Kubilay Görür, Nuri Siyami Demir, Kazım Engizek ve Uğur Eroğlu'nun yazı ve şiirlerinin yanı sıra M. Nuri Pakdil ve Mustafa Atatanır'ın da birer yazısı yer almaktadır. Bu kez "Hikayeciliğimizin Gelişmesi Üzerine" yazan Atatanır *"Bugün hikayemiz çeşitli ve zıt insan, dünya ve sanat görüşlerinin elindedir"* der ve devam eder; *"Fakat her sanatçının hikâyemizin başka bir yönünü işlemesi bakımından ayrı bir değeri vardır."* M. Nuri Pakdil ise yine küçük bir hikâye ile dergide yer almıştır.

12 Şubat 1955 tarihli 15. sayı ile derginin sayfa sayısı on ikiden on altıya çıkartılır. Mustafa Atatanır bu sayıda "Edebiyat Armağanları" üzerinde durur. M. Nuri Pakdil yine küçük hikâye yazmaya devam eder. Atatanır'ın 15 Mart 1955 tarihli 16. sayıdaki yazısı ise "Cihan Şoförü" başlıklı bir değindir. Bu sayının sürprizini M. Nuri Pakdil yapar. "Buyurmak" başlıklı yazısı dergide ilk yazı olarak yer alır ve şu görüşlere yer verilir; *"Sanatçıya karışma yetkimiz olmadığını, ona buyurmanın, eserini salt şu düşünüyü üstüne kuracaksın diye söz etme-*

nin sakatlığını, anlamsızlığını iyice bir kavramadık daha.”

15 Nisan 1955 tarihli 17. sayıda derginin sahibi ve sorumlu yönetmeni yeniden M. Nuri Pakdil olarak görünmektedir. Mustafa Atatanır'ın bu sayıdaki yazısının başlığı ise “Bir Yarışma ve Sonucu” olup senenin en güzel şiir kitabı seçilen Oktay Rıfat'ın “Karga İle Tilki” kitabı üzerine eleştirilerini dile getirir. Bu sayıda “Sessiz Müzik” şiiri ile Sezai Karakoç da yer almıştır.

Dergi Formatındaki Hamle'nin Son Sayısı...

Hamle'nin 18. sayısı yayınlandı mı bilemiyoruz. Ulaşmak mümkün olmadı. 19. sayı ise cep boy şeklinde tarihsiz olarak yayınlanır. Muhteva, üslup ve yazar kadrosu tamamen değişmiştir. Bu sayıyı çıkaran Kubilay Görür, sahip ve sorumlu yönetmen ise Mehmet Sinan görünmektedir. Hamlebu sayı ile birlikte yayınına bir kez daha ara vermiştir.

Bu kez verilen ara biraz uzun sürse de 1958 yılı Şubat'ında 20. sayı yayınlanır. Derginin sayfa sayısı on altıdan yirmiyeye çıkartılmış, sahibi Osman Tunca, yazı işleri yönetmeni de Mustafa Atatanır olmuştur. "Yedi Güzel Adam"ın Hamle'de görünüşleri bu sayı ile gerçekleşir.

Bu sayının yazarları arasına Mustafa Atatanır'ın yanı sıra Ali Kutluay, Erdem Bayazıt, Şeref Turhan, Sait Zarifoğlu, Cahit Zarifoğlu, Rasim Özdenören ve Alâeddin Özdenören dahil olurlar. Mustafa Atatanır yazı işleri yönetmenliğini üstlendiği Hamle'nin 20. sayısında "A. H. Tanpınar ve Hikâyeciliği" üzerine uzun bir incelemeye girişir. Üç sayı devam eden bu yazı dizisinin sona erdiği 22. sayı Hamle'nin de elimizdeki son sayıdır.

Nisan 1958 tarihli 22. sayının yazarları; Mustafa Atatanır, Cahit Zarifoğlu, Halil Ayhan, Şeref Turhan, Ercan Kubilay, M. Sait Zarifoğlu, Alâeddin Özdenören, Oya Z., Abdullah Rıza Ergüven, Mustafa Sarı, Rasim Özdenören, Gültekin Yazıcıoğlu, Ali Kutluay, Mehmet Erdoğan, Erbay, A. Erdem Bayazıt, Faruk Aytemiz, Nevzat Turhan ve İrfan Türker'dir. Bu sayıdan sonra Hamle yayınına ara mı verdi, kapandı mı veya devam etti mi bilemiyoruz.

Bildiğimiz tek gerçek Hamle'nin önceki dönemlerinde yazanlardan bir iki istisna olmak üzere çoğunluk yazı hayatını devam ettirmez iken son dönemi bunun tam tersi olmuştur. Mustafa Atatanır'ın yönetiminde yayınlanan Hamle'de yazanlardan bir iki istisna olmak üzere ekseriyeti yazı hayatını devam ettirmiş, şehrimize ve edebiyatımıza nice güzel insan ka-

zandırmıştır.

Maraş Lisesi Kültür Kolu Yayın Organı olan Hamle özellikle son üç sayısı ile şüphesiz ki Maraş'ta bir edebiyat ve kültür çevresi oluşturmuş, okumaya ve yazmaya karşı ilgiyi artırmış ve en önemlisi de “Yedi Güzel Adam” ve ardından gelenler için bir mektep olmuştur. Emegi geçenleri minnetle anıyoruz.

İÇİNDEKİLER

Takdim /5

Yedi Güzel Adam ve Cahit Zarifoğlu / 7

Cahit Zarifoğlu'nun Maraş Günleri / 15

Yedi Güzel Adam'a Farklı Bir Bakış / 21

Cahit Zarifoğlu ve Şehri Mer'aş / 29

İşaret Çocukları'nın Gençlik Günleri / 33

Cahit Zarifoğlu Solcu muydu? / 38

Solcu Cahit Zarifoğlu Yazısına Cevap / 41

Yaşamak'ta Yaşayan Şair / 44

Demokrasiye Hizmet'ten Hamle'ye M. Nuri Pakdil Usta / 48

Yalnızlık ve İstırap Kulesi; Alâeddin Özdenören / 56

Üvercinka'nın İlk Eleştirmeni / 66

Zindan ve Alâeddin Özdenören / 74

Aşkın, İsyanın ve Arayışın Şairi: Adil ErdemBayazıt / 76

Abiler Abisi, Aşkın Şairi Erdem Bea / 87

Yazanlar ve Yazmayanlar / 90

Yazmak da Neye? / 93

Gül Yetiştiren Adam / 97

Rasim Özdenören'in Maraş'ı / 104

Yedinci Güzel Adam: Ali Kutlay / 113

A.Gültekin Yazıcıoğlu ve Yazdıkları / 120

Şiir İçin Şiir Gibi Yaşayan Adam: Şeref Turhan / 127

Bir Küskün Sanatçı Kadir Tanır / 136

Taşralı Bir Yazarın Ölüm Hazırlığı / 145

Zarif Bir Adam; Baba Sait / 161

Mehmet Bayazıt ve Bir Ölünün Defteri / 166

Mustafa Sıddık Uslu; Mütevaziliğın Abidesi / 170

Bir Şehir Efsanesi; Hamle Dergisi / 174

